

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Exomologesi Sacerdoti Facienda Elvcvbratio

Mermannus, Arnold

Lovanii, 1564

De Exomologesi Sacerdoti Facienda Elvcvbratio Dedicata D. Antonio
Perrenoto ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-30308

DE EXOMOLO-

GESI SACERDOTI FACI-

ENDA ELVCVRATIO DE-

DICATA D. ANTONIO PERRE-

noto S. R. E. Presbyt. Card. Illustriss.

cognomèto patrio atq; auito, Granuella-

no, Autore Arnaldo Mermannio

Aloftano.

VENIT. ò sepul-
crales conciuncu-
las. Verbum illud
ego verum expe-
rior quod in ore est
omni populo, ho-
mine imperito nū-
quam quicquā in-
iustius qui nisi quod ipse sentit, illiq; pla-
cet nihil rectum putat, prorsusq; mihi vsu
venit id, quod Ann. Sene: euenire solitum
secum querebatur (vt accepi) meliorem se
semper manè exire quàm vesperè redire
domum, oppidò aut nos (ò miseros mor-
tales) vitijs magis quàm religioni ac pieta-
ti opportuni sumus, aut vehementiores
sunt mali quàm boni illecebræ, vel vtrūq;
quod

DE EXOMOLOGESI

Mirabile
dictu.

quod mihi amplius probatur, præsertim
cùm naturam non integram, sed vniuersi
corruptam gestemus, & faciliorem ad vi-
tia, quam sit equus in planiciem, ad virtu-
tes autem lōgè difficilimam ob domesticū
illum & familiarem perpetuò nostri exi-
tio imminentem, genium dicam? imò ve-
rò melius concupiscentiam & cupiditatē
innatam totius duelli atque lucte, qua ani-
mus cum corpore manus conserit, semina-
rium. Verùm in tempore aduenit quem
volebam, gratulor tibi aduentum magi-
ster, sed mihi meum ad te plus multò. vix
namq; animi compos sum: ita me vexant
mihi iam nunc iniecta dubia, totumq; me
animi dubium reddunt. Catech. Quid ita?
Pœnit. Aperiam. Olim literis operã dedi,
verùm quēadmodū inquit Horat. Sermo.
Saty. 1. Nemo, quam sibi sortem seu ratio
dederit, seu fors obiecerit, illa cōtentus vi-
uit, laudat diuersa sequētes etc. Musis vale
facto, impiger extremos veni mercator
ad Indos, per mare pauperiem fugiens per
saxa, per ignes, et nūdinarius sum effectus
pictor, peragraui itaq; Germaniã, Angliã
Galliam hac mea nuperrima profectioe.
ô Deus bone quas ego ibi miserias vidi
quas

quas morum, sectarum, opinionumq; an-
 tilogias atq; diuersitates? Catech. Nil admi-
 rari (bene ait Horat. lib. 1. episto. ad Nu-
 micium) propè res est vna Numici, solaq;
 quæ possit facere, & seruare beatum, præ-
 cipuè verò in hæresi aut schismate, vel er-
 rore quopiam. id quod præclarè habet Q.
 Septi: florens Tertull. de præscript. Hæret.
 Neq; enim mirari oportere vel quia hære-
 ses sunt, eò quòd futuræ diu olim sint præ-
 nuntiata: mirandum potius fore si nō es-
 sent, neq; quia quorundā fidem subuertūt
 cū ad hoc sint, vt fides habendo tenta-
 tionem probaretur, atq; ita vanè et incon-
 sideratè quosdam scandalizari siue quòd
 sint, siue quòd tantū valeant: vnūquodq;
 enim, sicut habet causam ob quam sit, sic
 quoq; vim quandam consequi per quod
 sit nec esse nō possit: nihil verò ita officere
 fidelibus, quàm quòd illas tantum vale-
 re mirentur: aut enim, dum mirantur, of-
 fendi, & scandalizari, aut quia scandalizā-
 tur mirari quòd tantum valent, quasi ex
 aliqua veritate veniant. Sicut enim inter
 pugiles & gladiatores quidam plerumque
 vincunt, non quia fortes sunt, sed quia vi-
 cti fortes non sunt, similiter hæreses in in-

Nec enī
 genus o-
 mnibus
 vnū, sed
 neq; quā
 multæ
 species
 nec no-
 mina
 quæ sint
 est nume-
 rus. neq;
 enim per-
 currere
 nomina
 posse, nō
 mihi si-
 cētū lin-
 guæ sint
 oraq; cē-
 tum. stat
 sua cuiq;
 dies bre-
 ue & irre-
 parabile
 tēpus or-
 b' est. ve-
 niet lu-
 stris labē
 tib' ætas
 cum do-
 m' & pro-
 les subi-
 tō defe-
 cerit oīs.

A iij firmam

firmam ferè non ita in fortem incidentes
fidem, valere solere quoq; miriones istos
sæpè ob personas quasdam ab hæresi cap-
tas etiam ruere etc. Poenit. Utinam tam
facilè possem inuenire quod verum est,
quã illa ipsorum commenta falsa esse: vel
vno hoc argumento conuincere possum,
quòd tã discrepantia tamq; quotidie alia
aliaq; tradūt. omnino ego hosce homines
similes pisci qui torpedo appellatur dixe-
rim, quod de Socrate quoq; olim aiebant
quidam vt habet Plato in dialog. de sapiè.
eò quòd sicut piscis hic homines appro-
pinquantes stupidos facit, sic istis compe-
tat stupore quodã afficere auditores suos
ambiguitatisq; plenos dimittere, semper
quarentes & discentes & nequicquam
promouentes nisi quod questione vna alij
alijq; fenestram mox aperiant, vsque ad eò
præsens malum est hæresis, veriusque ni-
hil dici potuisse Tertull. lib. præfato exi-
stimauerim, quam quòd in ipso congressu
firmos fatigant, infirmos capiunt, medios
cum scrupulo dimittunt, & proinde non
esse post vnam aut alteram correptionem
cum hæreticis vlla ratione nisi fuga agen-
dū ei qui sibi cōsultū velit. sed de his for-
tè alias

Torpe-
dinis.
naturam
eleganti
carmine
descrip-
sit Clau-
dianus
& nos
memini-
mus in
nostro
Polypo.

tè alias opportunius narra modò quid sit
 quod te malè habet. Poenitens. Illud id est
 quod quum Londino Angliæ soluissemus
 naue, Antuerpiam illam temporium hoc
 nostro æuo celeberrimum frequentissi-
 mumq; et septem orbis miraculis maximè
 meritò annumerandum octauum petètes,
 tam rumoribus nouis, quàm onusti mer-
 cibus, accidit vti sunt varia hominum inge-
 nia adesse ibi nobiscum quendam nobili
 cuidam Trapezitæ à rationibus seu com-
 mentarium ac rationariū, salacem, petulā-
 tem, panis dixisses & vini saturitate captū
 & cōstrictum arctissimè, aded loquacem
 vt tacere nūquam posset, eousq; verò bal-
 butientē omnia (volebat enim nūc Hispan-
 nus, nūc Italus, modò Anglus, modò Ger-
 manus, mox Gallus nōnunquam nostras
 videri) vt quod dici solet ex omnibus ali-
 quid, vix ex toto nihil prorsus callere pu-
 taretur à sobrijs quibusq; vsq; aded verò
 sycophantias struentem, non tantū plus-
 quam probum loqui, sed etiam plusquam
 probos audire decet, denique tam à capi-
 te ad calcem vsque improbū, vt nō Chri-
 stianum sed vel Ethnicum, vel publicanū,
 vel atheum hominem credidisses. affuit

Homine
 imperito
 nihil in-
 sulsius.

Ibi vir quidam morū iuxta atq; annorum
 maturitate grauis, corripuitque palā om-
 nibus hominem indigna & auribus Chri-
 stianis, & professione, si quidē esset Chri-
 stianus, & tempore loqui (nā modò qua-
 dragesimæ carceres ingressi eramus) &
 exomologesis faciendę agendaq; poeni-
 tentiæ meminisse potius oportere cum in-
 quiens, vt Christiani est moris. Ibi cabro
 ille irritatus ilicò cachinnari, cauillari, sto-
 machari, omne coenum pectoris foetidif-
 simi euomere, coelum terræ miscere & tā-
 quam censorius arbiter quispiam fugillare
 vniuersam semel religionem, cum primis
 verò exomologesim, cuius faciendæ mo-
 nuerat bonus senex ille, & se iam non re-
 ligiosum ac Christianum, sed Antichri-
 stianum declarare, adedò vt perpetuò nauē
 ipsam totam omnesque angulos, non
 sentinam tantum hominis illius aut ve-
 rius hominis monstri putorem olitura
 putem, nisi pice recenti liniantur denuò
 omnia. ipsas porrò vestes meas tanquam
 peste illa infectas mox domum reuersus
 exui mandauiq; elui diligenter. Quocirca
 nequid animo fortè meo insederit metuo
 maximè, oratumq; te velim Domine mi
 pro

pro tua humanitate vt omnem mihi exomologesis seu confessionis rationem aperias liquidè. Cathechista. Id libens fecero attamen illud te prius monitum velim vicissim non debere te tam facilè moueri si hominum monstra verborum quoq; ac sententiarum conspicias monstra edere aut alere. quid enim mirum si vas sordibus plenum, sordes & illas tantùm effundat? ecquid miraculi si feces hominum vitæ morumque feces propinent, vndique rimarum pleni cùm sint hinc atq; illinc effluant? Poenit. Aderant veró alij aliquot, inuenitq; statim dignum patella operculum, atq; ita tota societas in partes aliasq; diuisa est, nempe in confessionistas, Zuinglianos, Anabaptistas, Calvinianos, Osiandrinos, Hugonistas, Brentianos atq; orthodoxos, suas quibusq; partes velut muros tuentibus, in nullo penitus illis sibi satis congruentibus præterquam quod in exitium & rem malam ecclesiæ Romanæ & catho. essent coniuratissimi. nam ridere alios, detrahere, omnibus blâdiri & summè placere sibi, prodesse nemini, nocere, si non quantum volunt, certè quantum possunt cunctis, & quidè si superis placet, per iocum

Quæ regio in terris huius non plena laboris? ô monstrum horrendum, inges cui lumen adeptum.

iocum, non nisi ignes, laqueos, cedes, sacri-
 legia incestaq; supra spirare non minima
 sacræ omnium illorum religionis & euan-
 gelij pars esse videtur. Catechista. Si ea
 hæresis gentium & philosophorum quo-
 rundam scilicet Pythagoricorum, & Plato-
 nicorum vera esset opinantium omnia in
 orbem & à se quæq; ad se redire, totiusq;
 vniuersi esse quâdam periodum qua evo-
 luta, omnibusq; ad sua principia reductis
 eodē se haberēt modo quo cepta fuere es-
 setq; tantū trāsitus animorū de corporibus
 alijs alijsq; ad alia atq; alia intereā corpora,
 ita vt post multa annorū curricula idē Pla-
 to, q fuit ad suā academiā, Zeno ad suā stoā
 Aristoteles in Lycium, Tullius in hortos
 Tusculanos, Solō Athenas, Lycurgus Lace-
 dæmona, & ita alij ad sua redirent & loca
 & officia. putarem ego certē eosdē pro-
 fus esse hos quos memoras, quos refert
 Tertull. sed aiunt quidam, inquit, satis Deū
 habere si corde & animo suspiciatur (di-
 xerat enim sicut sunt quidā corporis, alia
 spiritus tantū & voluntatis peccata, ita
 vtriq; generi adhibendam poenitentiam)
 licet actu minus fiat, itaq; se saluo metu &
 fide peccare, hoc est salua castitate, matri-
 monia

In ipsa
 delibera-
 tione fa-
 cinus in
 est, etiā si
 ad id nō
 peruene-
 rit, ait
 Tull. 3.

23001

Quanta
animi tū
prōtitudi-
ne tū
alacritate
ample
xāda sit
pœnitē-
tia.

Deus præcipit, neq; id solum, sed hortatur inuitatq; præmio ad salutem, iurans etiam viuo dicēs vt illi fidem habeamus. O beatos quorum causa Deus iurat. O miserimos si nec iuranti Domino credimus. Quod igitur Deus tantopere commēdat, quod etiam humano more sub deieratione vult esse testatum mortalibus, summa utiq; grauitate, & aggredi, & custodire debemus, vt in asseueratione diuinę gratię permanētes in fructu quoq; eius & emolumento proinde perseuerare possimus. inquit ibidem. atqui pœnitentiā non esse neq; corporis horrores, neq; fidem, neque baptismum, neq; illam tantummodo animi passionem quam paganos tam à vera pœnitentia, quàm à vero Deo alienos nouisse testatur Tertull. verumetiam confessionem non postremam neq; infimam pœnitentię portionem esse etiam idem assertor est Tertull. lib. de pœnitentia. Postquam enim dixisset etiam ipsi baptismo præmittendam pœnitentiam, deinde non vsq; adeo præsumendū de baptismo nisi adhibita pœnitentia, qua tanquā præcio Dominus veniam peccatis spondit, pacisci q; est dignatus, demū piget secundæ, imò

dæ, imò iam vltimæ spei, subtexere men-
 tionem inquit, ne retractantes de residuo
 auxilio pœnitendi spacium adhuc delin-
 quendi demonstrare videamur. sed absit
 vt aliquis ita interpretetur quasi eo sibi
 etiam nunc pateat ad delinquendum quia
 patet ad pœnitendum, & redundantia cle-
 mentia cælestis libidinem faciat humanæ
 temeritatis. nemo idcirco dèterior sit, quia
 Deus melior est, toties delinquendo, quo-
 ties ignoscitur, cæterum euasimus semel
 naufragium, pleriq; autem naufragio li-
 berati exinde repudium & naui & mari
 dicunt, & Dei beneficiũ, suã scilicet salutẽ
 memoria periculi honorant. laudo timo-
 rem. diligo verecundiam, nolunt iterum
 diuinæ misericordiæ oneri esse, formidant
 videri inculcare, quod sunt consecuti, bo-
 na certè sollicitudine iterum experiri vi-
 tant quod semel didicerunt timere. itaque
 modus temeritatis est testatio timoris, ti-
 mor autem hominis est honor Dei. attam-
 en peruicacissimus ille hostis nunquam
 suæ malitiæ ocia facit, atquin tunc maxi-
 mè sæuit, cùm hominem sentit plenè li-
 beratum, tunc plurimum accenditur cùm
 extinguitur, doleat & ingemiscat necesse
 est ve-

est venia peccatorum permissa, tot in homine mortis opera diruta, tot titulos damnationis erasos etc. Hæc igitur eius venena Deus providens, clausa licet ignoscen-
 tiæ ianua & intinctionis fera obstructa aliquid adhuc permisit patere: collocavit in vestibulo pœnitentiam secundam quæ pulsantibus patefaciat etc. Pigeat ergo peccare rursus, sed rursus pœnitere non pigeat, pigeat iterum periclitari, sed non iterum liberari, neminem pudeat iteratæ valetudinis, iteranda medicina est, gratusque domino extiteris, si quod tibi ipse offert non recusaueris etc. Et cum multis exemplis probauisset pœnitentiam secundam, tandem posita exomologesi illius filij prodigi, tantum releuat inquit confessio delictorum quantum dissimulatio exaggerat, confessio enim satisfactionis consilium est, dissimulatio contumaciæ, huius igitur pœnitentiæ secundæ & vnius (nã agit de publica & solenni quæ semel duntaxat iuxta maiorum placita, & canones decretales cuique in vita admittebatur) quanto in ar-
 cto negotium est, tanto operosior probatio, ut non sola conscientia proferatur, sed aliquo etiam actu administretur, qui actus
 magis

magis græco vocabulo exprimitur & frequentatur, est que exomologesis, qua delictum Domino nostrum confitemur, non quidem ut ignaro, sed quatenus satisfactio confessione disponitur, confessione poenitentia nascitur, poenitentia Deus mitigatur. Itaque exomologesis prosternendi et humiliandi hominis disciplina est, conuersatione inungens misericordiae illicem etc. ita Tertull. Verum de hac publica & solenni confessione quæ fiebat in totius ecclesie senatu, & fidelium publica conuersione ritu & caremonijs ad prodigium usque religiosus postea habebitur, nam & Irenæus apostolicis viris familiaris quasdam mulieres ab heresi quadam ad fidem catho. deficientes, in manifesto exomologesim fecisse, nonnullas ad vomitum reuersas omnem spem vitæ coelestis abiicisse semel in vniuersum, quasdam inter vtrunque dubitantes, neq; intus neq; foris extitisse, quod est prouerbij, refert lib. i. aduersus hæreses cap. 9. Primū omnibus in confesso est, confessionem in scripturis frequentatam variam diuersamq; esse, vnam laudis & gratiarū actionis cuiusmodi est illa Matt. ii. Confiteor tibi pater etc, alteram

Confessionem
aliam &
aliam reperiri in
diuinis
litteris.

pecca-

peccatorum vt ibi, dixi confitebor aduersum me iniustitiam meã domino Psal. 31. vt habet august. explan. 120. ad Honorat. cap. 24. & ser. 8. de verbis Domini secundum Matt. & circa illud Psal. 29. Nunquid cõfitebitur tibi puluis, & circa illud Psal. 7. Confitebor Dño secundũ iustitiã eius, & illud Psal. 66. Confiteantur tibi populi Deus, & illud Psal. 110. Confitebor tibi domine in toto corde meo, & in prologo Psalmo 117. Confitemini Domino quoniã bonus, & alias creberrimè, ac post eũ D. Prosper circa initium Psal. 110. Similiter Rucherus episcopus Lugdunen. quæstionibus super Psalms. Et Hierony: circa illud Matt. 11. Confiteor tibi pater, & circa illud Psal. 117. Confitemini Domino & circa illud Psal. 41. Quoniam adhuc confitebor illi. Et D. Arnob, & Cassiodo. & Chry. & Orige. & Basil. & Ambro. & Theodoret. & Athanas. & Hilar. & alij quiq; qui in Psalms sunt commentati nõ nisi hanc duplicem confessionẽ toto perpetuoq; Psalterio expendi inquit & cani. Ego omnem vitam ei insumendã, omnesq; rationalis naturæ cogitationes omniaque studia in ea ponenda facilè censurim

rim, memineruntq; earum quoq; præter
 scholasticos alios D. Richard. de S. Victo.
 part. 1. lib. 3. de præparatione animi ad cõ-
 templationem ca. 12. & latissimè pariter ac
 pulcherrimè lib. 1. de exterminatione mali
 & promotione boni ca. 26. & D. Hug. de
 S. Victo. in annotationibus in psal. 91. Bon-
 num est cõfiteri domino 26 ca. 64 & Ra-
 ba. lib. 2. instit. cleri. ca. 14. & v. Beda lib. 3.
 comment. in luc. 10. ca. 42. D. August. si-
 quidem tractans illud psal. 94. præuenia-
 mus faciem eius in confessione, Confessio
 inquit, duobus modis accipitur in scriptu-
 ris, est enim confessio laudantis & confes-
 sio gemetis, illa ad honorem pertinet eius
 qui laudatur, hæc ad poenitentiam illius
 qui confitetur, confitentur namq; homi-
 nes cum Deum laudant, confitentur cum
 se accusant, & nihil dignius facit lingua,
 vt verè putem quod ipsam sint vota de
 quibus dicit Psal. 65 reddam tibi vota mea
 que distinxerunt labia mea, nihilque ista
 distinctione sublimius, nihil tã necessari-
 um & ad intelligendum & ad faciendum,
 quomodo ergo distinguis vota que reddis
 Deo? vt illum laudes te accuses, quia illius
 est misericordia quòd peccata nostra di-

B mittit,

mittit. nam si vellet pro meritis agere, non inueniret nisi quos damnaret. monet ergo vt recedamus à peccatis nostris, & non nobiscum deducat rationem de præteritis, sed tanquam tabulæ nouæ fiamus incensis omnibus chirographis debitorum nostrorum. quanta ergo illius laus? quanta misericordia? confiteamur itaque laudantes. nam si confessio semper esset pœnitentis non diceretur Luc. 10. in illa hora exultauit Iesus in spiritu sancto & ait. Confitebor tibi pater etc. quam cōfessionem non esse peccatorū nemo ignorat. præueniamus ergo faciem eius in cōfessione, id est ac si diceret, venturus est, sed nos eum perueniamus confitendo, damnemus quod fecimus, vt ille quod coronet, non quod damnet, inueniat. nunquid autem & hoc quòd peccata tua confiteris non pertinet ad laudem Dei? Imò verò maximè, quia tātò amplius laudatur medicus, quātò amplius desperabatur ægrotus. confitere itaq; peccata tua quò magis desperabas de te propter iniquitates tuas. tātò enim magis maior est laus innocentis quātò maior exaggeratio peccata confitentis. non ergo putemus à laude eos cantici recessisse, si iā

hic

Sic nēpe
Deus iu-
stifica-
tur in ser-
moni-
bus suis
& vincit
cum nos
iudicat
nostraq;
iniquitas
Dei iusti-
tia com-
mendat.
Rom. 3.

hic confessionē intelligimus qua peccata
 nostra cōfitemur, nā & cognitio peccato-
 rum Dei gloriam commendat etc. Simili-
 ter Ser. i. dominicę S. post octauas Epipha.
 Vbi tractat illud Matt. 11. Confiteor tibi
 pater, circa illud vero Psal. 75. Cogitatio
 hominis confitebitur tibi, & reliquæ co-
 gitationum diem festum agent tibi, prima
 cogitatio ait est vnde incipimus, ipsa nimi-
 rum confessio damnans vitam priorem et
 displicens sibi de eo quod erat, vt sit quod
 nō erat, sed quia sic debes recedere a pec-
 catis prima cogitatione Deo confessus, vt
 non tibi excidat ē memoria quōd pecca-
 tor. fuiti solēnia celebras Deo per gratia-
 rū actionem. Prima ergo cogitatio cōfes-
 sionem habet & remissionem à veteri vi-
 ta, reliquę autē tandē etc. Ita ibi ferē Aug.
 Quas duas confessionis species eruditissi-
 mē complexus est ipse Aug. lib. 13. & vtri-
 usq; vsus cū in veteri tū nouo instrumēto
 fidelibus est frequētissimus, & vtrāq; qui-
 dē exhibuerūt tres pueri illi fornaci Babi-
 lonicę iniecti mortē ijs prēmisis securi vt
 videtur præstolaturi. Daniel. 3. Itemq; ipse
 Daniel captiuitatis babilonicę pertēsus da-
 niel. 9. Et Baruch hanc vtranque confes-

Horum
 exemplo
 admo-
 net chri-
 stianos
 lapsos ex
 omolo-
 gis fa-
 ciendę sa-
 cerdoti
 D. Cypr.
 ser. de la-
 psis.

B ij sionem

nos affectum, amorem, beneficia, nostram
 vicissim in eum, exercitam malitiam, odiū
 ingratumq; animum, inculcarent, omnes
 deniq; ad bonitatis benignitatisq; diuinæ
 & propriæ cuiusq; malitiæ suæ excitarent
 confessionem, neq; aliud sanè præter hanc
 vtranque ingenuam confessionem ab ho-
 mine protoplasto elicere, atq; extorquere
 voluit Deus post, facinus illud admissum
 memorabile, ad pœnitentiã eum incitans
 Genes. 3. quemadmodum interpretatur
 August. lib. 11. de Gene. ad literam ca. 33. &
 & sequentibus, nunquid enim dixit pec-
 cator Adam peccavi inquit? superbia ha-
 bet nempe cõfusionis deformitatem, con-
 fessionis vero humilitatē nequaquam, id
 quod etiamnum superbiæ humanæ est si
 quid mali agunt, vt in Deum, aut aliam
 referant culpam, si quid boni, attribuāt si-
 bi etc. & lib. 2. similiter de Gene. contra
 Manichæos ca. 16. etc. D. Bernar. Hom. 2.
 de laudibus Beatę virginis Mariæ, & Ru-
 pert. Tuiti: non reus præuaricator Adam
 Deum prior inuocauit ait, sed Deus lu-
 dex præuaricatorem prior vocauit cū
 hoc illi magis expediret vt præoccuparet
 faciem eius in confessione, & dignam sa-

tegeret saltem post peccatum satisfactio-
 nem offerre etc. lib. 3. comment. in Genes.
 ca. 14. etc. & certè quanquam Deus nosset
 peccasse eos, exegit tamen confessionem,
 vt quia confessio iudicium quoddam est.
 vnde & in iure confessos pro iudicatis ha-
 bet Iustitia. C. lib. 7. l. confessos, a sese iudi-
 catos Dominus nō iudicaret sed absolue-
 ret sicut docēt Esa. Iere. ceteriq; prophetae
 & Paulus prater Apostolos alios 1. Cor. 11.
 Si nosmetipsos iudicaremus, non vtique
 iudicaremur, hoc est ait Chrysostr. si no-
 stra tantummodo peccata agnosceremus,
 si nosmetipsos condemnaremus reamque
 nostrāpte ageremus cōscientiam. Similiter
 Theo. & Oecume. & Primasi. & Ambro.
 si enim vellem⁹ nostrā vitæ rationes inire
 inquit Theodoretus Cyre. Episcopus, &
 iustā in nos ferremus sententiā, nō ferret in
 nos Deus, qua nos supplicio dederet etc.
 Est quippe forum istud iudiciale poenitē-
 tiæ vt diximus si meministi pro reo po-
 tius quam contra reum, vbi confessio le-
 gitima non (vt fit in foro imperiali) pœ-
 nam sed veniam meretur, in quo actor
 Deus non ad rei damnum atq; discrimen
 sed ad salutis emolumētum affectat viam
 quod.

quodque ipse instituit diluendis dirimen-
disque, & quasi ex albo eradendis pecca-
torum omnibus causis, si supplices esse ve-
lint, sin contrà contumaces litem integrã
referuet iudicio futuro, quod non rarò ap-
pellat per sacra scripturæ oracula, de illo
nãq; iudicio in quod seipsum vocare de-
bet peccator latè tradit Aug. Hom. 50. §.
de utilitate et necessitate poenitentia. nam
Ouid. Nasone quoque teste, numen con-
fessis aliquod patet lib. 10. Fab. 9. Metaph.
Et Luc. ann. Sene. postquam nõ tã cœlum
et terram quã animum mutandum mo-
nuisset Luciliũ initium salutis, peccati no-
titiã asseruit esse, egregièq; ita censuisse
Epicurum. nam qui se peccare nescit non
velle corrigi deprehẽdere prius se quẽq;
debere antequam emendet, quidam enim
vitijs gloriantur inquit, qui malã sua vir-
tutum loco numerant, num eos existimas
aliquid de remedio cogitare ideo quãtura
potes te ipse argue, inquire in te, primũq;
accusatoris, deinde ludicis nouissimè, ali-
quando deprecatoris partibus fungere
lib. 3. epistol. 28. & lib. 7. epist. 54. dicit nos
capi obliuione vitiorum nostrorum eoq;
sæpe ea nos latere magis quo maiora sunt,

-udms

B iij

et con-

& contra prorsus euenire in animi quàm
 morbis corporis, quod ibi quò quis peius
 habet minus nonnunquam sentiat, quare
 enim vitia sua nemo confitebitur inquit,
 quia etiam nunc in illis est: vtque somniū
 narrare vigilantis est, ita vitia sua confi-
 teri sanitatis iudicium etc. & libro 7. epi-
 stola 57. Omnia vitia in aperto leuiora
 esse, & morbos tunc ad sanitatem incli-
 nare cū ex abdito erūpunt, vimque suam
 proferunt, & item auaritiam ceteraque
 mentis humanæ vitia tunc perniciosissi-
 ma, quando simulata sanctitate subsidunt,
 affirmat, idque planè est quod Bernard.
 Serm. 1. Epipha. dicit Adamum quan-
 do latere voluit, & non se prodere ac vt
 decebat liberalem indolem, confiteri &
 aperire medico præsentem suam ægritudi-
 nem fugisse quidem, sed non effugisse,
 nimirum quòd inobedientia punita sit
 inobedientia quod ait August. atque ita
 par pari relatum. sicut enim ipse fuerat
 rebellis Deo volens, ita se sibi mox sen-
 sit rebellem nolens, libro 1. de nuptijs
 & concupiscentia cap. 6. & 31. hinc Chry-
 sost. Homil. 16. in Genes. 3. pertractas
 illud audiuerunt vocem Domini Dei de-
 ambu-

ambulantis etc. illū iudicē incorruptum
 cōscientiam inquam, naturā humanē in-
 seruisse perpetuam peccati accusatricē, te-
 stem, indicem iudicē, vindicem, vt si ani-
 mus malè sibi conscius celare velit suum
 morbum, quod est peccatum, ea urgente
 impellenteque quamlibet contrā ille ni-
 tatur, non posse tamen neque sese, nedum
 Deum naturā præsidem fugere existimat
 potiusq; ad humilem exomologesim tan-
 quam asylum quoddam hortatur confu-
 gere etc. neque ob aliud siquid ego iu-
 dico, vel nature lex animis insculpta, vel
 lex illa mosaica chartis mādata, lata est, quā
 vt peccata ostenderet, argueret ostēsa, ar-
 guta confutaret, confutata in odium voca-
 ret, exosa poenitentiae aboliturae atq; con-
 fessionī quasi morbum medelae subderet,
 ita nempe per legem naturā doctus Sene-
 ca commendabat confessionem vsque ad
 profectō vt lib. de moribus nihil dubitet
 ibi esse remissionem vbi est confessio. vñ-
 de est illud Comici in phormione vbi sua-
 det Demipho. act. 5. peccatum elatum fo-
 ras quodque celari nequit id indicare pla-
 cabilius esse, & cū minimè gentium
 meritō peccauisse Chremetem dixisset

in vxor

Cice. pro in vxorem: verum quando iam accusando
 Ligario, fieri infectum non potest, ignosce ait ad
 ingenua vxorem, orat, confitetur, purgat, quid
 criminis vis amplius? Et Lampadiscus apud Plaut.
 confessio- vis amplius? Et Lampadiscus apud Plaut.
 ne lachri in cistella . natura duce prudens, opti-
 mis obte- mum poenitentiae esse portum sciens, &
 stationi- bus com- confessionem delicti, plusquam purgatio-
 bus com- nem esse, & iustitiae reconciliatiue par-
 misera- tem permaximam, commoda inquit ad
 tiōis ple- ancillam loquelam iam tua, tibi nos pro-
 nis Ca- dimus ac confitemur cistellam habere. ita
 saris ani- iure illo non scripto nisi in animis huma-
 mum ad- quo Lacedemonij autore Lycurgo vteba-
 miseri- tur, exomologesi se submisere Ephesij act.
 cordiam 19. in peccatorum publicam confessionem
 flectere erumpentes conuersi, aliaq; item gentes
 conatur vniuersae, scripto vero iure quod Atheni-
 idem ad- ensibus magis placebat, ad confessionem
 Octa. sic adegit suos auditores ludaeos. lex enim ijs
 ait, liceat illa videlicet Mosaica, quae in lege sunt lo-
 semel im- quitur D. Ioannes Zachariades. Postremo
 punè pec- eousq; lex quaedam natura humana com-
 care. fit parata inditaq; diuinitus instar igniculi di-
 erranti uine mentis partis non permittens ignos-
 Medici- adegit suos auditores ludaeos. lex enim ijs
 na confes- illa videlicet Mosaica, quae in lege sunt lo-
 sio. quitur D. Ioannes Zachariades. Postremo
 eousq; lex quaedam natura humana com-
 parata inditaq; diuinitus instar igniculi di-
 uine mentis partis non permittens ignos-
 centiam impunitatemque, quaequam pol-
 liceri sibi, nisi & de perpetrato scelere do-
 leat, suamque offensam agnoscat, ac de-
 prece-

precetur, ipsamque adeo confessionem deprecationem quandam, ipsamque deprecationem suam retur confessionem. Ecquid porrò omnes orationes M. Ciceronis Demosthenis, aliorumq; seu latinorum, seu græcorum, rapidissimi more fluminis decurrentes, mille suadendi artibus imbutæ, moliebantur, quam ut veri professionem, falsiq; cōfessionem persuaderēt partibus? Ecquis verò veniam dedit reo iudex non petenti, quamuis oppidoquã doleteret de crimine? Ecquis reus non primam sibi ad veniam promerendam vnquam est arbitratus peccati cōfessionē liberalē? Potissimam ego certè sicut commendationis si iudici iusto esse libet, ita & absolutionis si congruit ei misericordi vnam eamque totam rationem semper estimavi peccati abs reo confessionem. Pœnit. Num & hanc igitur oris confessionem primis parentibus peccato obnoxijis indictam putabimus? Catech. Prorsus ita sentio. quãuis enim Deus est animus nobis ut carmina dicunt, aut ut nostris verbis utamur, spiritus sit Deus, sitque pura mente proinde, & spiritu, ac veritate colendus, cum tamen apparuisse eum corporalibus quibusdam

busdam

busdam figuris amictum (vt ita dicam)
 habituque indutum humano, liquidò cō-
 stet, & potuisse suo solo animo, & spiri-
 tu omnia penetrante monere, arguere, re-
 uocare illos sit certum, si animus & spiri-
 tus diuinus animum & spiritū humanum,
 quid ni corporalis habitus corporalia exi-
 gat officia nisi frustra os homini sublime
 dedisse cœlumq; tueri, Deum putemus,
 iussisse & erectos ad sydera tollere vult?
 neq; enim solū quia secundū Philip-
 pum li. i. periermenias verba & voces no-
 tæ sunt & symbola eorum quæ in animo
 versantur passionum, hanc confessionem
 existimare debemus necessariam, quum
 ipse Deus cordis lustret, perspiciatq; arca-
 na, eiq; omnia pelluceāt, verū enim uerò
 quia homo qui superbia peccarat, propria,
 sui condemnatione, atque sententia actus
 reus nō suę iustitiæ, sed merę misericordię
 Dei, suā absolutionē vnicè ferret acceptam
 & qui contēptu Dei, & amore sui merue-
 rat supplicium, contemptu contrā sui, Dei
 vero zelo, atq; amore actus euaderet, ta-
 lione quadam pro satisfactione Deo ob-
 lata, sibi que irrogata. Neq; enim tā idcir-
 co mentis cōpunctio orisq; cōfessio ad sa-
 lutem

mablu

ludem

litem necessaria videbantur, quia & mēte
 & ore offenderat, quā quod sicut Deus
 totus mens est, eoq; tota mentis conuer-
 sione dolendum, & sicut totus corporale
 sese exhibuit, ita totus homo gestu & reli-
 gione corporali debuisse videatur pœni-
 tentis habitum induere, praesertim cum
 vox domini Dei creatoris, creaturae homi-
 nis serui vocem elicere, exempli gratia, In-
 terrogatio responsionem, increpatio sup-
 plicationem & confessionem existimari
 valeat, nisi preposteris affirmatores & ini-
 qui esse velimus. Pœnit. At mihi cor-
 dolium est (vt Plautino verbo utar) inquiet
 quispiam, cor autem contritum & humili-
 atum si dauidi per vos credere licet, Deus
 nō despiciet. Cathech. Quid id? vnde cor-
 dolium obsecro? nonne ex peccati odio &
 virtutis deiq; amore? Nōne ex timore ge-
 hennae nonne quia per peccatum, quod
 siue cor solum, siue cor & corpus, inuis
 commodatis operis perpetravit totus ho-
 mo perijt? Quid ni igitur totus homo la-
 boret in poena qui culpae & per conseques
 poenae totus est obnoxius, dolendum igitur
 ab animo, & quidem potissimum do-
 lendum ab oculis, dolendum ab agritu-
 dine

dine, & peccati poenitentię tota equidem
indidem vnde oritur facias oportet stulti-
tiam & culpam sepelibile. Verum & ge-
nuinum infigam & aliquid dicam morda-
cius. qui vsqueadē sua peccata homines
latere volunt, cur non in latebras abscon-
dunt pectore penitissimo, & suam stulti-
tiam solam faciunt, vt sciāt siue alijs? Quid
verentur referre seriō ad poenitentia, quæ
non est veritum & concipere & fari, &
facere, quasiq; ludos, aut triumphos bel-
los ducere ac commemorare palam. Atqui
missa istec sunt. hactenus tradidisse sit fa-
tis, hæc duo confessionis genera, laudis, &
peccatorum, cū scripturæ sacrę, tū patrū
orthodoxo. vsu esse tritissima. Tertia que-
dam confessionis species est, fidei, verita-
tis, atq; iustitię de qua Matt. 10. Omnis qui
confitebitur me coram hominibus, confi-
tebor & ego cum etc. Vnde Græcis Mar-
tyres, id est, testes latinis confessores dicti
sunt ante mille quingentos annos, id quod
lippis & tonsoribus est notum, eiusmodi
cōfessionem Christum fecisse corā Pōtio
Pilato, testatur Paul. 1. Tim. 6. hanc confes-
sionem fecit Ioannes Baptista, Ioannis. 1.
quando testimoniū perhibuit veritati, &
confes-

xviii

Confessus est & nō negauit etc. hanc ubiq;
 à nobis Christianis omnibus exigit Chri-
 stus & Apostoli confessionem, qui nomē
 in baptismo ei dedimus, & perpetuo ob
 oculos nostros apostolum, & Pontificem
 confessionis nostræ Iesum versari debere
 astruit Paul. Heb. 3. Tenendamq; spei con-
 fessionem monet Heb. 4. Et quod corde
 creditur ad iustitiam, ore confitendum ad
 salutem Rom. 10. hanc confessionem
 integram atq; synceram, non in varias se-
 ctas dissectam esse debere indicatur 1. Io-
 annis 2. Omnis qui negat filium, nec patre
 habet, qui confitetur filium & patrem ha-
 bet etc. eamq; simbolo quod Apostoli-
 cum ab Authoribus nuncupatur, Christi
 successores in opere ministerij sui ad con-
 summationem corporis, quod est Ecclesia
 grauius occupati perstrinxere, hinc con-
 fessionem Christianæ debere vitam moresq;
 respondere Christiani, insinuat Aposto-
 lus Tit. 1. & Iacob. 2. etc. & 1. Ioannis 1. etc.
 & latè Clemens lib. 4. Stromat. Cæterum
 hæc alio opportunius seruabuntur fortè.
 Poenit. Sic teneo tres esse in scripturis cō-
 fessionis actus, videlicet laudis, seu gratia-
 rum actionis, qui hymnum, & pietatem
 quæ

quæ græcis ἐξομολογία dicitur, est quæ patriæ
 cultus, & soli Deo debitus (vt opinor) cō-
 plectitur, est quæ iustorum proprius. Se-
 cundus est fidei, qui bonis malisque pari-
 ter cōmunnis est. Tertius est peccatorum
 quem ego mihi, mihi quæ similibus pec-
 catoribus competere iudico. verum quo-
 modo probati mihi queat, hanc vilitatem
 omnibus peccatorum generibus recensitis
 quam auricularem vocant confessionem es-
 se necessariam, & diuinis scriptis maiorumque
 eohsuetudini, & Ecclesiarum Apostolica-
 rum decretis satis congruere, non satis in-
 telligo præsertim quòd Erasimum videam
 tam me dubium a se dimittere, quam ad-
 mittere ad se, eum quæ ipsius ita versare ac
 reuertere opinionem, fluctuareque me-
 dium (siquid sapio) vt ibi cōmendare exo-
 mologesim sacerdoti faciendam videatur
 plurimum, alibi si non dehortari, ita ta-
 men siue æquis, siue iniquis sugillata
 querelis (nam cauillis religio est dicere)
 aut certè tenebris, nescio an plusquàm phi-
 losophicis (nam plerique illorum nihil
 quàm quærebant, semper dubij, semperque
 incerti) inuolnere (non dico veritatem,
 quam nulli argumetorum nexus vinculam
 detine-

detinere valent, quin emicet eluceatque) sed suam hac de re sententiam incorruptā & meram abdere, & implicare, & verborum sententiarumque obscuritate tegere vt Delio natatore opus esse putem, vt capi possit eius mens atque sententia, praestitisseque nonnunquam apud me cogitem tacuisse, quam quod non intelligatur protulisse, & longè esse satius neutram partem tangere, quam vtramq; relinquere ambiguum, nimiumq; altercando amittere veritatem quod aiunt, cuius nō perplexa sed simplex est oratio Euripide in Phœnis. & 2. Senec. epist. 49. testibus, non vafri egēs ambagibus interpretum, nec Rhetorum, aut Poëtarum, qui mendacia verborū lenocinijs fucare solent, aut parasitorum, aut sycophantarum artibus, qui quod non ex animo dicant, solent accuratius adornare sermonem, ac veros affectus hoc diligentius imitari verbis, quo magis affectibus vacant, & qui conducti plorant in funere, dicunt ac faciunt propè plura dolentibus ex animo, sed ipsa per se sibi congruens

C nullis

suspicionibus. Idem si in annotationibus & scholijs Hieronymianis & reliquis suis fecisset lucubrationibus, locis aliquot suspectis persanatis, æquiora de illo nunc essent posteritatis iudicia. Quod vtinam viro immortalis memoria in mētē venisset.

Erasmus in sua ex omogesi quā paulo ante mortē recognouit ingenuè fateatur se fatiis propensum in eam opinionem, quæ statuit cōfessionem à Christo institutā seq; eam libenter propugnaturum sententiā vbi solidis scripturarum argumentis fuerit instructus. Ita mēderi voluit hominum

nullis indigēs, aut ornatior coloribus, om-
 nesq; id genus fucos negligēs, ficus ficus,
 ligonē ligonē vt est in prouerbio appellat
 fermo. verò iniquus, quia per se morbidus
 est, medicamina hīc inde alienasq; plumas
 exquisitè deponit sibi. Catech. Præclare
 sanè Terēt. in Andria, eiusq; familiaris Ci-
 cero in serm. de Amicitia, Obsequiū ami-
 cos, veritatē odiū parere affirmat. neq; mi-
 nus elegāter quā forti digne viro. ille qui
 dixit, amicus Plato, amicus Socrates, ami-
 cior veritas. Quid enim attinet hīc vlcus
 Erasmanū refricare, & cicatricē vtcunq;
 vulnere obductā vellicare. nullus enim ig-
 norat D. Erasmi si quod sentimus ingenuè
 fas est dicere, nūq̄ tātā inisse cū humanio-
 rioribus Musis (quas inquit) gratiā, quātā
 nominis sui, offensis sacratoribus illis, &
 theologis, quibus litādis libido ardēs in-
 cessebat, fecerit iacturā, multoq; suæ con-
 suluisse meli⁹ memorię potuisse, si aut mo-
 deratis affectib⁹ has inuitias nō attingisset,
 aut illas nō nisi cōsultis hisce amicisq; ama-
 mauisset deperissetq; (nā musæ in magnis
 ingenijs riuales interdū admittūt, in par-
 uis nō ita sufficit enī vna vni ingenio ars
 atq; facultas) vel certe inter illarū ample-
 xus hæ-

Xus harēs, sua sorte cōtētus plus pēsi moderatiq; inter scribendū (quod ego vnū in eo desidero) habuisset. scitū est liquidè improbum literarum amatorem fuisse Erasmus, neque parum eius improbis, operosisque deberi elucubrationibus, atq; vti nā tātū suis studijs modi (est enim modus virtus pulcherrima Flac. Hora. teste) addidisset, quātū Philosophiē quotidiano operi (quæ eius maxima laus est) dedit operæ. Sed nos reliqua prosequamur, est quippe mea opinione, odiosa hæc silētio pertrāsire quā oēm camerinā mouere plausibilis et veteri comœdia, vbi noīa quorūq; perstrigebantur mihi noua magis, imò & satyræ ipsæ quantuncunq; salaces, atq; mordaces modò, quæ in rē quāpiā faciāt, tractāt probādæ iudicātur. Pœnit. Age igitur & cęptis insta tuis foeliciter. Catec. Cōfessio peccatorū multifaria est. Vna quę fit Deo, quā ad salutem esse necessariam nemo ambigit mortaliū. Altera est quæ fit hoīb⁹ idq; modis varijs. Primò reconciliandi eos gratia quos offendim⁹ de Mat. 5. Si offers munus tuū ad altare, & ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid aduersum te, relinque ibi munus tuū ante altare, & vade

Pœnitē:
da in
Erasmō.

Confes-
sio diuer-
sigena.

C ij

prius

prius reconciliare fratri tuo etc. & Luc. 17.
 & Matt. 18. & Marc. 9. Si peccauerit in te
 frater tuus increpa illum, & si poenitentiam
 egerit dimitte illi, & si sexties in die pec-
 cauerit in te, & sexties in die conuersus ad
 te fuerit dicens poenitet me, dimitte illi,
 & Matt. 6. & Marc. 11. & Luc. 11. Si dimi-
 seritis hominibus peccata eorum, dimittet
 et vobis pater coelestis delicta vestra, quo-
 modo Gene. 50. Fratres Ioseph post mor-
 tem patris confessi sunt suum peccatum
 in fratrem admissum, & Semei coram Da-
 uide confessus est crimen laesae maiestatis
 2. Reg. 19. & Abigail. 1. Reg. 25. peccatum
 ingritudinis, & Saul. 1. Reg. 24. & 26.
 agnouit suam culpam de iniusta perse-
 quutione infanti illata, tali confessione
 Aaron, & Maria Germana soror Moyfi
 supplices facti sunt, Nu. 12. & alias freques.
 Secunda confessio peccatorum est iudicia-
 lis atque forensis, quam cum verborum
 tum poenarum miris modis elicit abs reo iu-
 dex, qualem exegit confessionem S. Pet.
 Act. 5. ab Anania & Saphyra coniugibus
 super precio agrario, & Iosue 7. ab Acham
 de Anathemate Ierichontano & Saul. 1.
 Reg. 14. quando inquisiuit de peccato ob
 quod

quod dominus iratus fuerat populo Israëlitico: sic peccatum suum cōfessus est pincerna pharonis, quòd sui eousq; vatis Ioseph fuisset immemor. Genes. 41. Si duo Eunuchi Regis Assueri confesi postea de re habitam quæstionem struxisse se Regi infidias morte plexi sunt Ester. 12. Hanc confessionem vero verius est fuisse præceptam filijs Israel, inter præcepta alia iudicialia. Nume. 5. enim habes, vir siue mulier cùm fecerit ex omnibus peccatis quæ solent hominibus accidere, & per negligentiam transgressi fuerint mandatū Domini atq; deliquerint, confitebuntur suum peccatum, & reddent ipsum caput etc. Ita Leuit. 4. 5. 6. etc. iubentur siue per errorem & ignorantiam, siue per contemptū & malitiam peccauerint qui cuiuscunque essent dignitatis, sexus, cōditionis & gradus pro delicti qualitate per sacerdotem, aut, si sacerdos est qui peccauit, per se offerre hostias expiatorias, ynde liquidissimè constat, confessionem fieri eo quoque temporis solitam Leuitis, hoc est ordini sacerdotali, neq; recens nuperq; à papistis quod cauillantur inuentum quæstus causa dogma de exomologesi sacerdoti faciendam, quum

Demonstratio
cōfessionis
faciendæ.

da. quū enim alijs peccatis alias litationes
 aliaq; sacrificia, autore Deo Moses expiā-
 dis ordinavit, sacrificiorum autem siue pa-
 cificorum id est gratiarum actionis siue
 pro peccatis antistes electus fuerit ordo
 Leuiticus, & soboles aaronica, penes quam
 legem normamq; viuēdi requirere oport-
 tebat, quis inde non videat concludi vehe-
 mentissimè debuisse diu olim pœnitentes
 exomologesim facere seu confessionem
 siue publicam siue priuatam sacerdoti iu-
 dicaturo quod sacrificij genus peccato ex-
 purgando esset, placandoq; offerendum
 numini? neq; enim ante oblationem nul-
 lam eos confessionem fecisse cuiquā mor-
 taliū, nisi vni Deo est verissimile, eò quod
 huic potissimum muneri sacerdotale of-
 ficiū fuerit ab initio destinatum, vt per
 sacerdotes auferrentur peccata, tanquam
 mediatores, & interpellatores sacrificos,
 vnde non rarò peccatorum portitores in
 scripturis appellantur. non autem pote-
 rant scire quale sacrificium pro pœnitente
 non confesso esset offerendum, neq; si in
 genere quidem se peccatorem, agnouisset
 coram, hincq; colligere est opportuisse
 non multò secius, atq; modò, omniū pec-
 catorum

catorum arietates, ac diuersitates recen-
 sitas esse, antequam fieret per sacerdotū
 sacrificia peccatorum remissio, imò prius-
 quam quicquam pro peccatis offerre pos-
 set sacerdos, quum non magis de pecca-
 tis in genere cōfessis iudicare valeret quo
 modo qualibuscq; modis esset exorandus
 Deus, atq; iudicare potest cæcus de colo-
 ribus, & iudex de causa sibi ignota. Idque
 est planè quòd nosse debēt sacerdotes pec-
 catorū iudices, discriminè inter leprā & le-
 prā id est peccatū vnū atq; aliud et lepram
 & nō leprā, id est vitiū & virtutem, neq; si
 bene existimabimus, alio spectat ea toties
 in scripturis ad faciendā exomologesim pa-
 renesis habita. Quid enī sibi velle putādus
 est Iesus filius Sirach Eccle. Pro aīa tua nō
 cōfundaris dicere verū. est enī cōfusio ad-
 ducēs peccatū, & est cōfusio adducēs glo-
 riā & gratiā, dein nō cōfundaris confiteri
 peccata tua, nisi quod nulla verecūdia, nul-
 lo pudore, nulloq; penè metu perculsus,
 debeat quis corā suo iudice sacerdote oc-
 cultare peccatorū suorū verēda? confusio-
 nē siquidē & verecūdiā cōfitentis, remis-
 sionē & gratiam parere, dissimulationem
 vero peccatis peccata addere, multoq;

Vide Io.
 Stobeu
 Serm. 13.
 de vere-
 cūdia &
 pudore.
 Nā eum
 quē pœ-
 nitet pu-
 dere ne-
 cessum
 est.

consuli melius pudori, & verecundia, per
 pudentem confessionem, quam per im-
 pudentem nimiumqun pudori parcentem
 taciturnitatem, & occultationem, id quod
 amplius declarat cap. 17. Postquam enim
 penitentibus reliqui aliquid superesse me-
 morauisset, nempe ad Deum cōuersionē,
 peccatorum detestationem, virtutis studiū
 etc. in partē inquit transi seculi sancti cum
 viuis & dantibus confessionem Deo. non
 demoreris in errore impiorum. ante mor-
 tem confitere, à mortuo quasi nihil perit
 confessio, confiteberis viuens, viuus et
 sanus confiteberis etc. Neq; aliam respexit
 Salomon pœnitentiā, cui vt indulgeret
 rogatum habuit Deum in templi dedica-
 tione, quā quē hanc exomologesim, qua
 quisq; respiscēs ab errore viæ suæ purāq;
 peccatorum omnium enumerationem
 complexa tanquam sui nō minimam par-
 tem satisfactionis loco offerret id sacrifi-
 cij, quod commisso peccato lege diuina
 responderet 3. Reg. 8. cuiusmodi exomo-
 logesim solennem atq; publicam, sæpe fe-
 cisse cum Aarone et Mose, et Eleazaro, et
 Esdra, et Samuele, et Esaia, et Ieremia, et
 Ezechiele, et Daniele, et Baruch, et Ioele
 alijsq;

alijsq; plurimis quos enumerare longum
 est, siue sacerdotibus, siue iudicibus præsi-
 dibus Israetiticis exploratum est satis ei,
 qui vel summus labijs veteris legis monu-
 menta degustarit. Quarta confitendi pec-
 cata ratio est, vel concilij, vel auxilij, &
 orationis ab alio petēde, vel vtriusq; ergo,
 vtrum inuicem humilitatem insinuantes
 Christiani mutuas vltro citroq; miserias,
 infirmitatesq; aperiant, & aperiendoq; ex-
 cipiant, reddūtq; vicissim mutuo sese de-
 plorent, orationibus iuuent, Deo inuicem
 commendent, tolerant, ferantq; non agrē
 neq; molestē alius alter aegritudinem, atq;
 molestiam, quam confessionem induit Ia-
 cob; 5. Confitemini alterutrū peccata ve-
 stra, & orate pro inuicem & saluemini,
 nam ita accipit August. epist. ad Macedo-
 nium 54, quamquam non nesciamus eodē
 Augustino, alijsq; veteribus nonnullis
 significari hanc confessionem sacerdoti fa-
 ciendam, hanc verò confessionem inordi-
 natam non raro suæ infirmitatis mole xgra-
 uatus Paul. supplex fecit Romanis; Cor-
 inthijs, alijsq; quibus scripsit gentilibus,
 quibus confitetur ingenuè humani nihil à
 se alienum esse, neq; se immunem condi-
 tionis

tionis mortalisc; naturæ, eoq; cupit se cõ-
mendatum iri precibus eorum apud Deũ,
id quod Petrum Apostolorũ coryphæum
& facilè principem, & Ioannem prædi-
lectum illum Christi discipulum, reli-
quosc; Apostolos, Apostolicosc; viros
fecisse perpetuò manifestum est. Quinta
confitendi ratio modusc; est sacramenta-
lis; quo peccator negotiũ salutis suæ agēs
respicit intenditq; absolutionē sicut olim
in testamento veteri, manifestatio lepræ
sacerdotis de lepra declarandam sententiã
eoq; porrò efficacius quo figuræ plus ve-
ritas præstat. Est verò sacramentalis con-
fessio (debet enim omnis institutio de re
aliqua à definitione proficisci, vt intelli-
gatur quid sit de quo disputatur) actus vir-
tutis poenitentia, quo quis peccator quem
poenitet sui post legitimam conscientia
discussionem cum dolore & peccatorum
detestatione propositoque se emendandi,
& bona animi spe veniæ consequendæ sup-
plex apud sacerdotem, hac in causa diuina
autoritate iudicem confitetur omnia po-
tissimum peccata mortalia, quorum in-
mētē venit, paratus subire iudicium tri-
bunalis sacerdotalis, & implere pro virili
senten-

sententiam super sua causa in cōfesso spē
 exposita, per Christi vicarium ferenda, &
 hac de controuertitur tantum modo inter
 Orthodoxos & schismaticos. nam de alijs
 confitendi modis satis nobis, illisq; conue-
 nit. illud te comprimis admonitum volo
 vt purgatis affectibus, nulliusq; iuratus in
 verba magistri, me audias, & quomodo
 præfari solet Socrates vt est testis Plato in
 Apologia, & alibi frequenter, & est apud
 Theodoret. lib. 1. græcanicarum curationū
 §. de fide, te maxime rogatum cupiam, nec
 iniustus quantum equidem sentio, præ-
 bus vt elocutionis nostra dictionisque
 posthabita ratione, fortasse enim infulsam
 fortasse verò & bonam illam esse contin-
 get, in id duntaxat animum intendas si vi-
 delicet iusta sunt ea quæ dico. Erat enim
 Socrates homo ineruditus neq; satis cōp-
 tam formatamq; linguam habens, & Por-
 phyrio & familiaribus discipulis eius, Pla-
 tone & Arist. testibus, tamque sermone
 atque oratione barbarus, quam ingenio et
 indole egregia. Auditurus es enim non tā
 elegancia quam fortia, quemadmodum
 etiam Cyprianum præfari solitum sepe le-
 gere me nemini: Pœnit. Quo pede cœ-
 pisti

pisti, sic bene semper eas, i pede fausto: id
 ego vnum flagito abs te ostendi mihi hanc
 confessionem; quam dicis, nō esse pridem
 ex placitis monachorum & Papistarum
 ab hinc: annis iquadringentis plus minus
 pbeu nra emungenda: gratia profectam, &
 in mores hominum inductam, i secta ma-
 ioribus ipsi scq; adeo apostolis per Ecclesia-
 rum iuxta ac temporum & Episcoporum
 aliaq; hinc cōsq; successiones, quasi per omā-
 nis mutuo contingentes, & strictas omni-
 zemq; tradentes nobis, exhibitam esse itā-
 dem esse namque mihi in antiquitate nu-
 mris quid videtur, vnde temerē omni
 posteritati non liceat discrepare. Catech.
 Ita vt vis faciam nam quod in nouo testa-
 mento confessio ea quē diximus omnium
 peccatorum distincta, sit necessaria, hac
 physica ratione probari videtur (naturam
 enim tanquam optimam hac in re. duce
 sequimur quasi Deam eiq; paremus, quid
 enim est aliud gigantium more cum dijs
 pugnare, nisi naturæ repugnare inquit
 Tull. in suo Catone siue de Senectute) de-
 bet nobis esse persuasum, si modo in chri-
 stiana philosophia aliquid profecimus, si
 omnes diuos hominesq; celare possimus
 inq; nihil

nihil tamen auarè nihil iniustè, nihil libidi-
 nosè, nihil incontinentè esse faciendum.
 Si quid forsan animo propter decorù ho-
 nestumq; ac iustum obrepserit, ex legis na-
 tura comparatæ dictamine, proximum ef-
 se, vt doleamus, legemq; illam primam
 quam louem pagani, nos Deum verè iu-
 uantem patrem appellamus, veniam pre-
 cemur, & sicut de peccato si vel nature cõ-
 uenienter sapimus, dolendum est, de mag-
 nis & grauibus magis grauiusq; de pluri-
 bus & diuersis diuersimodà, ita & agni-
 tionem & confessionem, seu vt grecis di-
 citur exomologesim faciendâ esse. & qui-
 dem deo ipsi si cū ipso nobis agendū est:
 homini verò si cum homine ille nobis
 agendum mādauit, cui suas vices commi-
 sit, id quod satis demōstrauit prima quam
 ad te habui oratione. nimirum in colla-
 tione ligandi atq; soluendi potestatis, &
 clauium suam omnem functionē & par-
 tes canonicas sacerdotali gradui & ordini
 credisse. Equidē ipsimet protestātes quos
 vocamus, qui saniores sunt, dolēdum qui-
 dem de peccatis, eorumq; opinātur faciē-
 dam exomologesim, nonnulli sacerdoti
 quoq; tantum, sed in genere solūm, nō in
 specie

Quasi ve-
ro uni-
uersalia
quicquid
sunt præ-
ter ma-
themati-
cas pun-
ctorum
imagina-
tiones ni-
si cõstet
& substi-
stant in
suis indi-
uiduis
etc.

specie, & indiuiduo, Platonium quid sa-
pietes. iubet enim hic Plato teste Porphy-
rio, quiescere, sicut enim infinita ille indi-
uidua esse putabat, & proinde superare
omnem numerum, ita ipsi statim sua asse-
runt illo dicto Psal. 18. delicta quis intelli-
git etc. alijsq; eiusmodi, sed cur vel species
enumerare reculent nõ satis scio, hæ quip-
pe finita sunt. verum hanc naturalem ra-
tionem penitus inspiciamus, neque enim
parum refert eam bene perspexisse ad rei
qua de agimus faciendam fidem, primũq;
intueamur an natura quam vitia vitiant,
tanquam morbi & ægrotudines quædam
animum malè habeat peccatũ, id quod ap-
paret. sicut enim corporales, ita animum
animales ac spirituales morbi, poena quadã
afficere videntur, alioqui frustra aut vitia
aut nuncuparentur ægrotudines. si igitur
peccatum quia peccatum est, animo, sicut
morbus, quia morbus corpori dolet, ergo
quemadmodum corpus gravibus plurisq;
morbis obnoxium, peius habet atque mole-
stius, ita mens multis partibus saucia, mul-
tisq; peccatis languens compluribus no-
minibus, & tot ob causas quot ægrotudi-
nes sentit tristari, nam hæc proprie ægri-
tudo

tudo ad animum spectat, sicut dolor ad corpus, quod habet August. 14. lib. de ciuit. Dei ca. 15. & displicere sibi, suiq; eam poenitere debet, nisi cū Zenone & Chrysippo, alijsq; stoicis quos Louinianistæ sunt imitati, & hac quoq; nostra turbulentissima tempestate nonnulli, virtutes inter se æquales, pariaq; inuicem peccata existimamus, tantumq; dolendum de vno atque de multis peccatis, & tantundē de homicidio quo quis seruū peremit, atq; de parricidio, & tantum de simplici fornicatione quantum de incestu, tantumque de furto, quantum de sacrilegio, tantum denique de verbo ocioso alioue peccato veniali, quantum de crimine, imò semel criminibus vniuersis arbitremur. Quod paradoxū neq; ipsi M. Tull. neq; Peripateticis, neq; Academicis, neq; Pythagoricis, neq; Epicureis vnquam placuit, tantum abest, vt nobis Christianis probari possit, quēadmodum scribit Aug. epist. 29. ad Hiero. vbi pertrahat iacob. illud 2. Quicumq; offenderit in vno, factus est?omniū reus, eāq; hæresim refellit quoq; lib. contra mendaciū ad Cōfentiū ca. 15. & de hæresibus ad quod vult Deū heres. 82. & Hiero. in suis aduersus Louinia-

uinianistas elucubrationibus, & Platō in
suis non raro. P. V. Maro. certē de viro
bono ita differit, iudicatq; quid viro ma-
lo opus sit factō vt bonus euadat.

Vir bonus & sapiens qualem vix repperit vllum
Millibus ē cunctis hominum consultus Apollo,
Iudex ipse sui, totum se explorat ad vnguem,
Quid proceres vaniq; leuis quid opinio vulgi
Securus, mūdi instar habens, teres atque retūsus,
Externæ ne quid labis per deuia fidat.

Ille diem quam longius erit sub sydere cancri
Quantaque nox tropico se porrigit in capricorno
Cogitat, & iusto trutinæ se examine pensat,
Ne quid hiet, ne quis perturbet, & angulus æquis
Partibus vt coeat, nil vt deliret amussis
Sit solidum quodcunque subest nec inania subius
Iudicet, amotus digitis pellentibus ictus.

Non prius in dulcem declinat lumina somnum,
Omnia quam longi repetiuerit acta diei
Quo prætergressus, quid gestum in tempore quid nō
Cur isti factō decus absuit, aut ratio illi,
Quid mihi præteritum, cur hæc sententia sedit.
Quam melius mutare fuit miseratus egentem,
Cur aliquem fracta persensi mente dolorem,
Quod volui quod nolle bonum foret, vtile honesto
Cur malus ante tuli num dicto aut denique vultu
Perstrictus quisquam, cur me natura magis quam
Disciplina trahit? sic dicit facta per omnia
Ingrediens, ortoq; à vespere cuncta reuoluens
Offensus prauis, dat palmam & premia rectis.

Neque

Neq; ego arbitror Q. Senec. aut aliū stoicę
 sectę quempiam in sapientem tristitiam
 aut pœnitudinem cadere non posse existi-
 mantem, sed vel propter diuos aut homi-
 nes testes aut se, quem ob peccati turpitu-
 dinem veretur inhonesta iniustaq; omnia
 fugientem, si in peccata incidere contin-
 geret, non facturum, vel sibi, vel homini-
 nibus, vel diuis testibus, vel offensis qui-
 buscunque exomologesim, neque vulga-
 rem illā, vna velut sarcina omnia perstrin-
 gentem, sed singularem. Quū enim Alci-
 biades Socrate disputante (vt est apud Pla-
 tonem in dialogis, & Cicero. 4. lib. quæst.
 Tuscul. & Aug. lib. 14, de ciuit. Dei cap. 8.)
 eumq; nihil minus quàm hominem esse
 persuadente sese dolore ac pœnitudine sui
 afflictarit, supplexq; factus Socrati, rogārit
 vt alium se ipse redderet, virtute imbueret
 vitijs exueret, quid homo stoici nominis
 amantissimus An. Senec. peccatorū agni-
 tionem, & confessionem impendio com-
 mendet, alijq; plurimi quis ambigat, vel
 sapientem stoicum quæcunque si putaret
 possibile sapientem peccato alicui esse ob-
 noxium de illo dolere atque tristari, il-
 ludq; agnosceret confiteri censurum ef-

-303 20

D se ne-

se necesse. Quis verò ita peruersè doctus
 sit, vt putet de peccatis dolendū, & cōfitē-
 dū nō autē exempli gratia, de adulterio &
 incōtinētia, aut si de hac nō ita de periurio,
 vel si de hoc quoq; nō itidē de illata alicui
 iniuria quacūq; atq; ita de reliquis oībus et
 singulis oīb' & singulis? Cōcedāt igitur hi
 hoēs vel philosophis illis quis certissimū,
 est peccatū admissū si bene estimetur tri-
 tiā comitari reclamātē, hāc verò ad emēda-
 tionē proximē sequi, secūdāq; esse agnitio-
 nē & cōfessionē sensisse oportere, q enī de-
 liquit, p̄clarē inquit, Plaut' in Bacchide, sup-
 plex est vltro oībus, primū nāq; suę quisq;
 cōsciētē infensę & animū incusāti, deinde
 deo demū testib' alijs cōfitetur, ijsq; quibus
 offendiculo fuit in se admissam culpam, &
 hęc physicē dicta sunt. Dein verò cōfes-
 sionē à Christo esse institutā lapsiq; perne-
 cessariā, vtpote quæ sit iuris diuini ita col-
 ligere valem', debet siquidē figurę respō-
 dere figurata veritas, vmbra corpus pro-
 missioni exhibitio, veteri instrumento
 nouū, legi ac literę occidenti spiritus viui-
 ficās. nō enī venit Christus soluere legem,
 sed adimplere Matt. 5. Quum ergo oli suas
 sordes & maculas, siue labes tabesq; cordis
 & cor.

& corporis iubeantur manifestare sacerdotibus, quas tamē hi nō poterāt vllis suis ceremonijs abtergere quēadmodū asser- tor est Paul. in epistol. ad Heb. & ad Gal- lat. & ad Rom. & vbicunq; agit aduersus Iudaizantes, quid restat lege translata, & sacerdotio vt habes Heb. 7. etc. quam vt in noua lege noui sacerdotes à Christo in- stituti, id præstēt, quod illi ritus figuraliter & vmbriticè promittebāt? nā tūc quidem exomologesim fuisse in vsu probatur, lure naturali quod dixim⁹, dein iure scripto di- uinoq; quod illis politici iuris instar con- cessum fuit, Nu. 5. vbi præcipitur & viro et mulieri suū quodcūq; illud fuerit, cōfiteri peccatū. prætereà ex officio Aaronico seu Leuit. quod erat institutū portādis peccatis Exod. 28. etc. peccata autē nequeūt portari nisi cognita, nam portare peccata erat pro illis offerre, & orare, neq; offerre quæuis, sed pro alijs peccatis alia sacrificia, vnde fir- missime cōcluditur antequā sacerdotes of- ferrēt pro peccatis, peccata habere debuis- se cognita. Est & argumētū magnū ab ex- emplis Aaronis, Samuelis, aliorumque sa- cerdotum, quos sæpissimè pro singulari- bus peccatis obtulisse manifestum est, quæ

D ij tamen

tamen scire non poterant, nisi in confesso
 excepissent. Item conqueritur saepe Do-
 minus quod filij Israel exomologesim fa-
 ciendam aut negligenter, aut sua peccata
 palliant, & comminatur dira ni aperte
 confiteantur, Iere. 8. Leuit. 26. Neque aliud
 respicit Salomon Prou. 28. Qui autem ab-
 scondit scelera sua non iustificabitur. Et
 quod ait Hier. Esa. 43. secundū. 70. dic tu pri-
 m^o iniquitates tuas vt iustificeris, dein cō-
 eluditur per locū à minori tenebantur, enī
 cōfiteri lepras & quascunq; alias immūdi-
 tias corporales (quod sanè facere non mi-
 nus præsertim delicatis vererecundum
 erat, atq; peccata confiteri) ergo lōge ma-
 gis vt apparet quod maius erat. Dehinc
 quoq; à simili: quod enim sunt lepræ aliæq;
 sordes in corpore, id peccata sunt in ani-
 mo, & profectò lepram significare pecca-
 tum sacerdotes illos iudices hosce nostros
 figurauisse, lepræ ostentationem, pecca-
 ti cōfessionem, sacerdotum arbitriū atq;
 censuram, aut à peccatis absolutionem, aut
 per sacerdotes in peccatis detentionem &
 obligationem, germanè portendisse, ne-
 minem sanæ mentis iturū opinor inficias.
 Si ergo omnis illa circa leprosos actio, fi-
 gura

gura fuit, non intelligo aliam ibi interpretandam veritatem, nisi eam quam asserimus. Si ergo leprā illi nō simpliciter suam confitebantur, sed ostendebant probādam æstimandamque cuicumque membro vel membris insidentē: quid nī sacerdoti peccata prodēda sunt palā, siue hinc siue inde orta sint, siue eius siue alius sint generis, aut speciei. Siquidem vt in iudicio sentētia ex allegatis & probatis fieri debet, ita confessioni oportet respondere absolutionem neq; esse eam temerariam, sed rationi probationiq; id est confessioni cōsentaneam. Neq; enim aliam rationem in iudicio illo extremo, nisi singularem omnium Deus initurum se inquit (si quando eius rei facit mentionem) cū hominibus. id quod fieri in politico foro quoq; cernimus, vbi alius repetundarū, alius maiestatis, hic oblati stupri ille incestus, quidā sacrilegij, iste prodicionis insimulatur, & pro qualitate criminis luūt poenā, quisq; suā. Deinceps iudiciū illud, sacerdotale de lepra cū omni iudicio & censura cuiuscunque præiudicauisse habeamus persuasum, quidni propterea credamus hoc tribunal forumq; iudiciale à Christo in Ecclesia constitutum, vt qui-

D iij cūq;

cunq; illud humiliter subiret, non debeat
 futuri iudicij terribili quadã percelli ex-
 pectatione quasi adhuc onustus peccatis,
 strictã omnium cū Deo sit rationē subdu-
 ctus denuò, sed bene secū actū iri estimet, si
 nō tanquã humanū sed diuinū illud susce-
 perit, & vti in veteri lege sacerdotū arbi-
 triū oraculi instar habebatur, vnde perpe-
 tuo stādū erat, ita ipse libēs huius fori sen-
 tentiã amplectatur. nã qui vel idcirco hãc
 sacerdoti homini faciendã exomogesim ius-
 sisse Christum affirmarit, vt qui teste Deo
 peccare non est veritus, coram homine
 suum facinus nō confunderetur agnoscere
 sicq; inuerecundia, verecundia resarcire-
 tur, & religione irreligio non errabit, quū
 ferè quod medicorum est circa genus hu-
 manum Deus exercent, curetq; contraria
 contrarijs. vnde non improbabiliter mul-
 torum traditio est, sacramentum poenitē-
 tiæ fuisse etiam in lege naturæ & Mosaica
 quoq; seu scripta, quamuis paulò aliter ali-
 terq;, & nunc sicut omnia cetera tantò ef-
 ficacius exhiberi quãtò præsentiora mo-
 do sunt Christi merita præstita præbitaq;
 in quibus omnis sacramentorum omnium
 vis posita est promissis tantum quantoq;
 viciniore

viciniora præsentia futuris. Deniq; si nihil nobis quàm viris esse bonis stat sententia & nō tam cōtentionis quam veritatis studiosis, proclive est ius hoc diuinū de exomologesi particulari, & articulata sacerdoti faciēda eruere ex illis locis memoratissimis Matt. 16. & 18. & Ioan. 20. nō enim solū lex aut ius diuinū est, quod expressis cōceptisq; primo verbis significatur, verum etiam quicquid inde legitimè colligitur, quēadmodū lex Iustiniana, Cornelia, aut alia quęcūq; civilis, nō tātū est id quod prima frōte verba significāt, sed etiā omne illud quod ad illa ritè sequitur & infertur, sicut habet Cice. li. 1. de legibus & constit. principū & alibi creberrimè, et ipso vsū exemplisq; infinitis probatius est, quā vt nostra indigeat declaratione. Iā verò quū Christus promiserit Petro clauēs Matt. 16. quas ipsemer interpretatur Mat. 18. ligandi soluediq; potestātē, quā Apostolis oībus cōmnē esse voluit, exponitq; Ioan. 20. in ipsa collatione facultatē, dimittēdi retinēdiq; peccata eā esse, de ratione aut clauium sit claudere & aperire, nō vtrūuis hoc est claudere & aperire tantū, vt lubet sit quædam claudendi, alia ediuerso aperiendi ra-

D iij tio ne

itio necessum est. iuste enim iusta tractan-
 da sunt quod ait Dionys. areop. in epistola
 ad Demophylum Monachum. Nulla ve-
 rò ego esse claudendi rationem aperien-
 diue dixerim, nisi sacerdotis diligenter
 prius inquisita poenitentis causa, auditis
 pensisque partibus accuratè arbitriū atque
 definitionem de reo aut absoluendo, aut
 condemnando, quod neutiquam fieri po-
 test, nisi omni peccatorum trutinata va-
 rietate examinatoq; integerrimè poenitè-
 tis statu. Quis porrò ita emotæ mentis sit
 & stupore captus, vt putet sibi aut sacer-
 dotes clauigerulos non adeūdum, aut sine
 delectu aliquo atq; probatione posse illos
 pro varijs affectibus vel soluere vel ligare
 vt velint tantum quod iubent, solaq; vo-
 lūtas tota sit ratio aut ligandi aut soluēdi.
 Imperator certè aut rex siue princeps qui
 Reipub. præfecit seu patres consc. seu se-
 natorum ordinem, quod parlamentū ap-
 pellant, determinandis causis, litibusq; di-
 rimendis ciuilibus, addidit & potestatem
 vocandi inq; ius compellendi, accusatores
 testesq; adhibendi omnesq; modos legi-
 timæ actionis aduersus reum, dein locum
 tempus, & quoquo modo defendendi
 purgan-

purgandiq; se reo copiam fecit fieriq; mā-
davit, vt ita tandem iudices vtraque parte
bene intellecta suum cuiq; ius tribuerent.
Quis etenim iudex reum vnquam condē-
nabit, nulla ei intentata actione, aut scrip-
ta dica obiectisq; articulis? Quis absoluet
reum peractum cuiuscunq; criminis, nisi
qui fuerit aut sui immemor officij, aut ne-
glector ac depreuator degener, legumque
extortor? Si ibi tot replicis est opus
quot perlustrando omni negotio est satis?
atque necesse, cur in iudicio diuino minus
oportet esse religiosum, si ibi ad supersti-
tionem vsq; scrupulosum esse summum
ius est, quam hic mentiuntur malitiam? si
iudex non superstitiosus, sed religiosus sit
causæ inuestigator? an ibi industrium, hic
diligentem esse virtuti ducendum est &
in bono habendum? Num æquos iudices
habere principem mortalem decet censu-
ros & sæpe de lana caprina, & vmbra asi-
ni, iniquos verò immortalem Deum iudi-
caturos de rebus æternis? Agè verò alterū
necessarium est, aut vt soluant aut ligent
sacerdotes confidentem. Neq; enim debet
aut potest hoc iudicium tam morosum ef-
se tanquam longas in moras textum, quē-
admodum

admodum

admodum (proh dolor) ciuilia iudicia
 protrahuntur in aliud aliudq; aũ aut se-
 culum Penelopes telæ instar. si igitur ex-
 empli gratia quærã abs te vtrum ego de-
 beam hunc confitentem soluere an ligare,
 quid inquires sodes? si soluendũ dicas quia
 peccatorem sese confitetur, ego ob hoc
 potius ipsum ligandum putauero, si ligan-
 dum dixeris, quærã quando soluendum
 & quare censeas quem si enim misericor-
 dem esse oportet in hoc foro tantum, non
 autem & iustum, soluendi tãtum potesta-
 tem debuisset sacerdotibus Christus im-
 pertiri, si autem & iustos esse voluit, ra-
 tionem incundam quando, cui, quasq; ob
 causas peccata dimittenda sint ob quas
 non existimauit. Si verò Petrum neque
 claudere neq; aperire voluisset id est, nec
 ligare nec soluere, nec peccata dimittere
 nec retinere, vt quid contulissent clau-
 es? & si citra Apostolos eorumq; successores
 (quæ enim in illos cõpetunt, itidẽ in istos
 certum est, alioqui illis defunctis nihil ad
 nos pertineret euangelij) voluisset per se
 Christus dimittere peccata & ferre de
 reis peccatoribus sententiam, quare ipsis
 forum atq; tribunal istud est fabricatus?

CUR

cur potestatem dimittendi retinēdiq; pec-
 cata concessit, nisi ipsum aliud clauum in
 pectore habuisse, aliud in ore promptum
 quod nefas est cogitare aut sine re verba
 eis dedisse profiteamur, frustra enim cla-
 ues sunt, si non vltus est, & frustra est auto-
 ritas ligandi solvendiq; si ea contempta
 ad Christum aut Deum est recurren-
 dum. & proinde sicut qui aliunde quam
 per ostium intrat, fur est & latro, vt
 eloquia diuina testantur Ioannis 10. Ita qui
 aliunde quam per claues remissionem
 peccatorum gliscit sacrilegus est & patri-
 familias qui clauis dedit iniuriam facit,
 qui nisi clauum vsum commendauisset, et
 citra eas nulli aut patere aut occludi adyta
 coelestis regni voluisset, inaniter sine cau-
 sa eas tribuisse videretur & in hos patres
 cōscriptos Apostolos inquam Apostoli-
 colq; viros suos vicarios ordinauisset: non
 euexisset eos ad eam dignitatem vt pecca-
 ta soluerent aut ligarent: aut si sese appel-
 lari, vt forensi vocabulo vtamur, semper
 voluisset quamobrem ordini sacerdotali
 suas vices credidisset penitus ignoro. cum
 enim Rex sua autoritate munit senatum,
 sanctum habet quicquid ille fanciuerit
 quod

DE EXOMOLOGESI

quod Apud Veteres tantum in usu est: quanquam nonnunquam se compellandi copiam faciat, & per se ferre sententiam & rogare legem possit. Quod hic sanè tãtò minus fecisse Christum potest videri, quanto magis hominum malitia prona est ad suos superiores spernendos, essetq; amplius si hoc prætextu quòd Deo posset confiteri veniamque peccatorum impetrare, subducendi se foro sacerdotali ansam inuenerit. Vnde mihi non magis baptismus (vt clausulam faciam) esse necessarius apparet, quàm post baptismum lapsis clauis: id quod omnium ætatum, populorum, Ecclesiarum pari consensione consuetudines optimas legum interpretes ita accepisse inq; nostros mores transfudisse iam nunc declarabimus. Siquidem Dion. Areopag. in epistola ad Demophilum Monachum taxat arguitq; grauitè eum, quòd peccatorem poenitentem, & sacerdoti se humiliter submittentem, eiusq; genibus aduolutum medicinæ peccatorum causa calcibus impetens retruserat, & quòd contra fas adyta templi ingressus sacerdotè poenitentiarium maledictis inceserat, qui poenitentem peccatorem iustum reddere præsumeret

boyp

sumeret etc. Dei quidem esse iudicium in-
 quiens, sed id sacerdotibus usq; iolis secū-
 dū pontifices, tanquam nuncijs & inter-
 pretibus delegatum: quemadmodum in
 in repub. politica rata sunt quæcunq; ma-
 gistratus vel senatus regius decernit etc.
 Equis porrò sic stolidè sapiat vt hūc sup-
 plicem pœnitentem non putet peccata sua
 apud sacerdotem eum deposuisse, sicut fit
 modò? Nam D. Clemens Petri & Pauli
 Apostolorum in fide alumnus, & illius in
 munere pōtificio successor, aut certè, quod
 negari non potest, Apostolici ordinis cō-
 sularis vir (Græci enim quartum, Latini
 secundum à Petro fuisse aiunt, vt habet
 Hieron. in catalogo scripto. Ecclesiast) di-
 cit hāc esse principis facilè Apostolorum
 Petri doctrinam, vt si cuius cor, liuor aut
 aliud quoddā malū latenter irrepserit, nō
 debere quemquam ita perfundi percelliq;
 rubore ac verecundia, vt ob hoc illi qui
 præest, si quidem animæ suæ gerit curam,
 omittat confiteri, quò per verbum Dei,
 atq; salubre consiliū ita curetur vt valeat
 fide integra, & pijs operibus æternas pœ-
 nas effugere, & ad perpetuæ pertingere vi-
 tæ præmia etc. episto. 1. Nam exomologe-
 sim fa-

DE EXOMOLOGESI

sim facientes olim & aduolui presbyteris
 solere, & pandere nō tantū factorū atq;
 operum corporalium, sed & voluntatum
 ac cogitationū latebras more infirmorum
 qui neq; in verecundioribus partibus late-
 re sinunt occultantq; sine certo periculo
 morbum, atq; perniciem locupletissimus,
 iuxta ac veteranus testis est Tertull. lib.
 de pœnit. & profectò cū D. Dionys.
 Areopag. diuina præscriptione in vniuer-
 sum ita sancitum esse pro Dei dignitate,
 vt ea quæ secunda sunt primorum procu-
 ratione participant diuinis illustrationi-
 bus etc. li. cœlest. Herarch. ca. 8. & morem
 diuinitatis eum sanctissimum, per prima
 secunda & inferiora ad diuinissimam lu-
 cem suam deducere inquit lib. Eccle. He-
 rarch. 5. de sacerdotum perfectionibus, &
 cū in cœlesti Herarch. ca. 3. tum in Ec-
 clesiastica sub medium eorum qui rem sa-
 cram diuinamq; peragūt multifariam tra-
 dat rationem nempe expurgādi rudes, il-
 luminandi seu illustrandi expiatis, perfici-
 endi illuminatos, & hæc sicut in cœlesti
 Hierarchia ad Angelos superiores, ita in
 Ecclesiastica ad sacerdotalem tantū or-
 dinem pertinere asserat quis secūs inter-
 prete-

pretetur, quam iuxta hūc præter alias ministerij sacerdotalis functiones clauuū vsum quo sacerdos iudicium censuramque fert suam, audita peccatorum varietate, & omnibus delictorum circumstantijs siue annexis & agnatis examussim prudēterque indagatis, præsertim cūm purgandis, illuminandis, perficiendisq; fidelibus si quid aliud, in Ecclesia à Christo apud sacerdotalem ordinem commendatas clauēs, siue siue ligandi soluendiq; vel dimittendi retinendiq; peccata proprietatem nemo est qui ambigat, neq; sano cuiquam aliò quoquam referenda censebūtur vnquam quecunq; post Apostolos siue Policarpus Iohannis discipulus, siue Hermes quem librū Pastore dictum composuisse ferunt, siue Clemens Romanus pontifex, siue Carpus siue Methodius, siue Euaristus, Anacletus, Eleutherius, alijq; Apostolorum discipuli Apostoliciq; viri, & præter alios ignitissimus Ignatius Antiochiæ 3. post Petrū Episcopus, de Pōtificibus & Episcopis & Episcopis & sacerdotibus colendis obseruandisque tanquam angelis, & Apostolis ipsoque Christo, vnde deiferos modò & **Christiferos**, alias beatificos nominat, scripsere

psere accuratissime, quàm & ad alia sacra-
 menta administranda, & ad hæc quæ dixi-
 mus clauium officia, quorum ita frequens
 est in diuinis oraculis mentio, vt nullorū
 sacramentorum ferè amplius. Quocirca
 illud nobis Papiæ Hierepolitani Episcopi
 suggerendum videtur, quod habet Hier.
 in catalogo. Quū enim tūc de paschæ fe-
 rijs seruandis mira esset contentio, alijs sic
 aliter alijs obseruandas eas asseuerantibus,
 Cōsiderabam, inquit, quid Andreas, quid
 Petrus dixissent, Quid Phylippus, quid
 Thomas, quid Iacobus, quid Ioannes, quid
 Matthæus vel alius quilibet discipulorum
 Domini, quid etiam Aristiō & senior Io-
 annes discipuli Domini loquebātur. Non
 enim tantum mihi ad legendū libri pro-
 sunt, quantum viua vox vsq; hodie in suis
 authoribus personans. Id siquidem nobis
 quoq; faciendum esse quis inficietur vt id
 potius æstimemus quod antiquius, idque
 verius quod Christo Apostolisque vici-
 nius, & sicut homines hominum, & lin-
 guas linguarum, ita tempora temporū, &
 morū mores habeamus interpretes, tātōq;
 illis hominibus illisq; temporibus mori-
 busque concedamus magis, quantō illos
 viros

viros & Christo & Apostolis vt tempore propinquiores, sic & vita, ac moribus, & fide ac religione, plus respondere putandum ducamus. hæc verò Socratica siue Academica, hoc est semper dubia incertaq; horum temporum paradoxa, non tam rationes atque iudicia quam morbos languoresq; partibus parum synceris sese declarantes ætatis decrepitæ letargumq; patientis & phrenesim velutq; mundi deliri deliria & intemperias æstimemus. D. Orige. enim postquam Deum sicut corporum, ita & animarum ægritudinibus mendendis artes modosq; instituisse affirmasset, & vt in veteri prophanas, ita in noua lege Apostolos & discipulos, eosq; omnes qui post illos in Ecclesia ijs munijs sunt destinati animarum curandarum, & sanandorum vulnerum medicos institutos, psalmum illum 37. qui est inter poenitentiales tertius eò esse inscriptum hoc titulo, Psalmus statim in principio atq; ingressu (titulus namque clavis dicitur per quam ingredi licet & inuestigare Psalmi arcana) admoneat peccatorem, vt omnia peccata sua ad memoriam reuocet eaque confiteatur, quo cor sic humiliatum &

E contri-

cōtritum meliora proponatur etc. Sic Ho-
 mil. i. in Psal. 37. & quia peccatorum com-
 memoratio quasi quædam exprobatio est
 hominum iniquorum iniurijs risui & fa-
 bulis opportuna dicit eum qui exomo-
 logesim facit non debere hominum per-
 uersorum dieterijs, atq; exprobatōne tā-
 gi, sed tantū desiderio cœlestis patriæ,
 esse enim confusionem quæ mortem, &
 aliam quæ vitam operatur, cogitare autem
 oportere Deum illi parciturum si sibi ipse
 non parcat, & dicit secundum scripturas
 non celanda, sed confitenda peccata, fortè
 enim sicut ij qui habent intus inclusam in-
 digestam escam inquit aut humoris ac
 phlegmatis molestiam crudo stomacho
 patiuntur, si euomuerint, releuantur, sic
 quoq; qui peccauerūt, si quidem occultēt
 intraq; se retineant peccatum, intrinsecus
 vrgentur, & propemodum suffocantur
 phlegmate, vel peccati humore, sin verò
 sui quis accusator est, dū semetipsum ac-
 cusat & confitetur, simul & euomit de-
 lictum, & omnem morbi causam digerit,
 & nequis existimet hanc exomologesim
 Deo non autem homini faciendam subdit
 tantummodo circumspecte diligentius cui
 debeas

debeas confiteri peccatum tuum, proba-
 prius medicum cui languoris causam ex-
 ponere debeas, qui sciat infirmari cum in-
 firmante, flere cum flente, qui condolendi
 & compatiendi moderamē, vel disciplinā
 nouerit vt ita demum si quid ipse dixerit
 qui se eruditum medicum ostenderit &
 misericordem si quid consilij dederit fa-
 cias, & sequaris si intellexerit & prauide-
 rit seu visum ei fuerit talem esse egritudi-
 nem atq; languorem tuum, qui in conuen-
 tu totius Ecclesiæ exponi debeat, & cura-
 ri, ex quo fortē & alij possunt ædificari &
 tute facilius sanari multa hoc deliberatio-
 ne & satis perito medici illius cōsilio sta-
 tuendum, procurandum, peragendum est
 etc. damnatq; eos qui damna & discrimi-
 na corporis fluxarumq; ac rerum caduca-
 rum pluris quam animæ faciunt, quiq;ue
 peccatis obnoxij securitatem tamen sibi
 fingere & Christi corpus percipere in
 Eucharistia quasi inculpati sibiq; bene cō-
 scij præsumūt, eosq; id quod febricitantes
 pati dicit, qui cū sint infirmi sanorū ci-
 bos appetunt etc. Homil. 2. super Psalm. 37.
 Et Cypria. ser. 5. de lapsis cū imperitiæ
 quosdam medicos, id est, sacerdotes, ita

E ij quippe

DE EXOMOLOGESI

quippe ipsemet interpretatur, taxasset
quòd tumentia vulnera parcente manu
contrectarent, & in altis viscerum recessi-
bus virus inclusum nimium blandi auge-
rent, aperiri mandat vulnus & ferrari &
& putredinibus omnibus amputatis, me-
dela fortiore curari: quamlibet doleat, cla-
met queraturq; aeger: irritam enim esse
falsamq; pacem inquires quandam & dā-
tibus periculosam, nihilq; accipientibus
profuturam etc. (erat namq; religiosissimus
hic confessor in exigenda poenitentiae sa-
tisfactione oppido quā seuerus) Ante ex-
piata delicta verò, ante exomologeliam fa-
ctam criminis, ante purgatam conscientiam
sacrificio, & manu sacerdotis, ante offen-
sam placatam Domini indignantis & mi-
nantis, vim inferri corpori & sanguini do-
mini, si quis ea communicare presumat
& plus modò in Dominum delinqui ma-
nibus (dabatur enim tunc Eucharistia in
manus id quod postea habet) et ore, quam
cùm eum negauerunt etc. persecutio hæc
altera est ait aliaq; tentatio qua subtilis ini-
micus impugnandis adhuc lapsis imminet
vt lamentatio conquiescat, vt dolor fileat
vt delicti memoria vanescat, cõprimatur
pecca-

pectorum gemitus etc. & insinuans, quam sit habenda ratio pensumq; ingens peccatorum admissorum, & neq; martyrum sufficere posse merita alienis passim peccatis expiandis. Cæterum ait si quis præpropera festinatione temerarius remissionem peccatorum se cunctis dare putet posse, aut audet Domini præcepta rescindere non tatum nihil prodest, sed & obest lapsis, cum & ipsi martyres vindictam optent Apoc. 6. an putat aliquis passim contra iudicem sibi licere remittere, donareq; peccata etc. Deniq; confiteantur ergo singuli inquit queso fratres delictum suum (quid ni & delicta delictorumq; varietates si sint) dum adhuc qui deliquit in seculo est, dum admitti confessio eius potest, dum satisfactio & remissio facta per sacerdotes apud Deum grata est, nec cesset in agenda poenitentia, atq; in Domini misericordia deprecanda, ne quod esse minus in qualitate delicti videtur, in neglecta satisfactione cumuletur etc. Item lib. 1. epistol. 3. ad Cornelium Pontif. Cum omnem hæresim & schisma inde originem ducere quod non obediretur iudicio sacerdotum Christi vicariorum asseruisset, deinde primum

esse gradum felicitatis non delinquere, secundum verò delicta cognoscere, ibi innocentiam integram & illibatam esse que seruet, hic medelam que sanet cumq; diu multumq; egisset aduersus partem nouatiani speciosis titulis sua vt fit commendatam nūquid honor datur Deo inquit, quia sic Dei maiestas & censura contemnitur vt cum indignari se ille et irasci sacrificatibus dicat, et cū poenas æternas comminetur proponatur à sacrilegijs, atq; dicatur ne ira Dei cogitetur, ne timeatur iudicium Domini ne pulsetur ad Ecclesiam Christi, sed sublata poenitentia nec vlla exomologesi facta criminis, despectis episcopis atq; calcatis, pax à non veris presbyteris predicetur, & ne lapsi surgant, aut foris ad Ecclesiam redeant communicatio non communicantibus offeratur? quibus etiam non satis fuit ab Euangelio recessisse, specie lapsis satisfactionis, et poenitentię sustulisse, fraudibus inuolutos, et adulterijs commaculatos vel sacrificiorū funesta cōtagione pollutos, ne Deū rogerent, ne in Ecclesia exomologesim criminis facerent, ab omni sensu & fructu poenitentia remouisse, foris sibi extra Eccle-

Ecclesiam & contra Ecclesiam consti-
 tuisse conuenticulum perditæ factionis,
 cùm malè sibi consciorum, ac Deum ro-
 gare ac satisfacere nolentium caterua cõ-
 flueret, post ista adhuc insuper pseudo
 episcopo sibi ab hæreticis instituto, nauig-
 gare audent & ad Petri cathedram, atque
 Ecclesiam principalem vnde vnitas sacer-
 dotalis exorta est, à schismaticis & profa-
 nis literas ferre, nec cogitare eos Roma-
 nos esse, quorum fides Apostolo prædi-
 cãte laudata est, ad quos perfidia accessum
 habere non possit etc. Ita ibi. Similiter ser-
 de lapsis, quum Deum omnia intueri, om-
 niaq; iudicare non tãtùm facta sed & ver-
 ba & cogitationes, & mentes, & volunta-
 tes conceptas inquiruissent, hinc deniq; ij
 quoq; qui & fide maiores, & timore me-
 liores fuere, ait, quãuis nullo sacrificij aut
 libelli facinore constricti, quoniã tamen
 de hoc vel cogitauerunt, hoc ipsum apud
 sacerdotes Dei dolentes, & suppliciter cõ-
 fitentes exomologesim conscientia faciunt
 animiq; põdus sui exponunt, salutare mede-
 lã paruis licet & modicis vulneribus ex-
 quirunt, scientes esse scriptũ Deus non ir-
 ridetur, itidem ad exomologesim hortat-

tur lib. 4. epist. 2. ad Antonianum & alibi
 frequenter contra Nouatianos, & certè
 lib. 3. ad Quirinum cap. 114. multis scriptu-
 ris de industria astruit exomologesim fa-
 ciendam cuiq; dum in viuis est, ne inuen-
 tam eam nuper amici nostri, in officinis
 pontificum, aut monachorum cauillentur
 turpis questus causa. Celius Lactan. Fir-
 mi. circuncisionem illam Abrahamo &
 omni eius retrò posteritati commèdatam
 lege diuina figuram fuisse testatur, verita-
 tem autem rei respòdentem quasi umbræ
 corp^o, ipsam exomologesim autore Chri-
 sto in noua lege vigentem. Sicut enim ibi
 pudenda corporis, ita hic animi cordisq;
 nudanda & præcidenda, ne inuolutum pe-
 ctus haberemus, id est ne quod pudendū
 facinus, intra conscientie secreta velare-
 mus, hæc est enim cordis circuncisio de
 qua prophete, Deut. 30. Jeremi. 3. alijq; lo-
 quuntur ait, quam Deus à carne mortali
 ad animam transtulit que sola mansura est
 volens enim vitæ ac salutis nostre consule-
 re pro æterna sua erga nos pietate, poeni-
 tentiã nobis in illa circuncisione propo-
 sunt, vt si cor nudauerimus, id est, peccata
 nostra confessi satis Deo fecerimus ve-
 niamq;

niamq; consequamur, quæ contumacibus
 & admissa sua celantibus denegatur ab eo
 qui non faciem, sicut homo, sed intima et
 arcana pectoris intuetur lib. 4. de vera re-
 lig. et Sapient. 17. idem quoq; cum non tã-
 tum peccatum operis, sed etiam cordis et
 cogitationis fugiendum tradidisset in epi-
 tome instit. diuina ca. 8. non pati autẽ cõ-
 ditionem humanæ fragilitatis esse quem-
 quam sine macula, vltimum remedium
 illud esse vt ad pœnitentiam confugiamus
 asseuerat, cap. 9, qua non minimum locum
 habet inter virtutes, ait, quia sui correctio
 est, vt cum fortè aut re, aut verbo lapsi
 fuerimus statim respiciamus, aut nos deli-
 quisse fateamur, oremusq; Deum veniam,
 quã pro sua misericordia nõ negabit, nisi
 perseuerabimus in errore magnũ est enim
 pœnitentiæ auxilium, magnũ solatium,
 illa est vulnerum peccatorumq; sanatio,
 illa spes, illa portus salutis, quam qui tollit,
 viam vitæ sibi amputat, quia nemo tam
 iustus esse potest vt ei nunquam sit pœni-
 tentia necessaria, nos verò etiam si nullum
 sit peccatum confiteri tamen debemus, et
 pro debitis nostris identidem deprecari,
 gratias agere etiam in malis, hoc enim ob-
 sequium

sequium

sequium semper Domino deferendum,
 humilitas namque tam cara et amabilis est
 Deo, ut cum Angelis suscipiat peccatorem
 confitentem, quem in regnis caelestibus fa-
 ciat pro humilitate sublimari, ita ibi Lactantius
 Similiter necessariam peccatorum confes-
 sionem tradit lib. 6. de vero cultu cap. 13.
 siquidem peccatorum varietatem atque
 discrimen diligenter attendendum in poe-
 nitentia in eunda ratione praclare docet
 Augustinus lib. de vera et falsa poenitentia ca. 8.
 Originale enim peccatum per baptismum
 sine poenitentia si solum est ait, et per fide
 Ecclesiae deletur, sed qui per se peccavit
 addiditque originali etiam propria peccata
 per se quoque debet agere poenitentiam, nec
 valet adulto sine poenitentia etiam bap-
 tisma, et cum affirmasset assidue peccantibus
 assidue poenitentiam necessariam esse, nul-
 lumque peccatum tam paruum quod non
 cresceret neglectum, et eiusmodi quotidie
 remitti si semper deplorentur, et adhibea-
 tur Ecclesiae sacramenta et orationes, Consi-
 derandum inquit (attende mihi pensum)
 non quid quis fecerit, sed quem offende-
 rit, id quod multis modis nominibusque
 patentissimum est considerandi spacium
 quem-

inuisit.

quemadmodum declarat etc. deinde ca. 9
 et habetur de poenit. dist. 3. Sunt plures, si-
 cut de singulis criminibus, hoc est peccatis
 mortalibus esse dolendum. ita et ex omolo-
 gesim seu confessionem de singulis faciē-
 dam insinuat. Poenitentia enim vera ait, ad
 baptismi paritatem confitentem conatur
 adducere. atqui ca. 10. id manifestè conclu-
 dit, Quem igitur inquiring poenitet, et est
 de poenit. dist. 1. Quem poenitet omnino
 poeniteat et dolorem lachrymis ostendat
 representet vitam suam Deo per sacerdo-
 tem, praeueniat iudicium Dei per con-
 fessionem, praecepit enim Dominus
 mundatis ut ostenderent ora sacerdo-
 tibus docens corporali praesentia peccata
 confitenda non per nuncium neq; et scri-
 ptum manifestanda, dixit enim ora mon-
 strate et omnes nō vnus pro omnibus, nō
 alium statuatis nuncium, qui pro vobis of-
 ferat munus à Mose indictum, sed qui per
 vos peccastis, per vos erubescatis erubescen-
 tia enim ipsa partem habet remissionis
 ex misericordia enim hoc praecipit Do-
 minus ut neminem poeniteret in occulto,
 in hoc quippe quod per semetipsum dicit
 sacerdoti et erubescētiam vincit, et timo-
 re offensi

Poeniten-
 tia bap-
 tismi natu-
 ram &
 vim imi-
 tatur.

Verecū-
 die puda-
 riq; cō-
 mēdatio

re offensus, fit venia criminis dignus. fit enim per confessionem veniale quod commiserat mortale, multumque satisfactionis obtulit, qui erubescens dominans nihil eorum qui commisit nuncio Dei denegavit etc. oportet enim ut qui iustus & misericors est, & iuste misericors, & misericorditer iustus sit etc. unde patet quod quanto pluribus quis confitetur in spe veniae turpitudinem criminis, tanto facilius consequitur misericordiam remissionis. ipsi enim sacerdotes plus iam possunt proficere, plus confitentibus parcere, quibus namque remittunt, remittit Dominus unde Lazarum de monumento iam suscitatum obtulit Dominus discipulis soluendum per hoc ostendens potestatem soluendi sacerdotibus concessam esse, dixit enim quodcumque solueritis super terram, erit solutum & in caelis etc. Matt. 18. hoc est ego Deus, & omnes ordines caelestis militiae & omnes sancti in mea gloria laudant vobiscum & confirmant siue quos ligatis siue soluitis, non dixit quos putatis ligare & soluere (tantum abest ut quos ostenditis, aut declaratis, vel annunciatis, sed in quos exercetis opus misericordiae aut iustitiae

stitia. alia autem opera vestra in peccato-
 res non cognosco. quare qui confiteri vult
 (inquit) peccata vt inueniat gratiam, quæ-
 rat sacerdotem scientem ligare & soluere
 ne cum negligens circa se extiterit, negli-
 gatur ab illo, qui eum misericorditer cõ-
 pellat & monet, ne ambo in foueam cadât
 quam stultus euitare noluit etc. & cap. 11.
 Si peccatum est occultum, sufficere in no-
 titiam referre sacerdotis, & de occultis
 quidem peccatis occultâ, de publicis pub-
 licam poenitentiam & exomologesim fa-
 ciendam docet. Sicut quos domi mortuos
 Christus offendit domi, quos autem foris
 suscitauit foris, nam publicè peccantibus
 nõ sufficere proprium meritum, nisi suc-
 currat & matris Ecclesiæ & hinc cap. 12.
 permaximè elaborandum esse, vt quis sit
 in Ecclesia. credendum namq; omnes ele-
 mosynas Ecclesiæ, orationes, & opera
 quæcunq; iustitiæ ac misericordiæ opitu-
 lari poenitenti, nempe vt membra sana nõ
 satis sanis etc. ca. verò 13. apertissimè tra-
 dit pēsanda esse peccata, nõ secus ac Rhe-
 torem vel oratorem acturum. Cicero in
 partitionibus rethoricis, & de perfecto
 oratore & in topicis, & Quintilianus in
 suis.

Hec fora
& rostra
rauca
clanant
urgenti;
non mi-
nimum.

Jacob. 2.

suis institut. considerare monent cuncta illa unde res vel causa, qua de agitur euadat magis in lucem consideret inquit, & habes de poenit. distin. 5. ca. Consideret, qualitatem criminis in loco in tempore in perseuerantia, in varietate personę & quali id fecerit tēratione, et in ipsius vitij multiplici executione. Oportet enim poenitentem poenitere secundum excellentiam sui status, aut officij & secundum modum meretricis ac scorti et secū dum operis sui modum, et qualiter suam peregit turpitudinem, si in loco sacro, si in tempore orationi consecrato, aut in festiuitate Sanctorum, aut in tempore ieiunij etc. Omnis ista varietas et confitenda et deflenda etc. dolendum etiam non solum quia peccauit verumetiam quia se virtute priuauit etc. Defleat etiam quoniam in vno offendens factus est omnium reus per ingratitude, tantò siquidem peccator fit culpabilior, quantò prius Deo erat acceptior etc. et cap. 15. postquam poenitentem iussisset se totum subijcere iudicio et potestati sacerdotis, vt omnia libens obeat pro animæ emolumento parando. quæ pro corporis detrimento fugiendo esset subiturus

RUS

rus, & cautus sit ait, ne verecundia ductus
 diuidat confessionem, & diuersa diuersis
 manifestare velit, id quod est se laudare
 & ad Hipocrisim tendere, & semper ve-
 nia carere, ad quam perfrustra totam
 putat peruenire etc. Postremò capite
 20. & ultimo, posteaquam sui muneris
 & partium admonuisset confessarium, vt
 in nullo sit ipse culpatus crimine, cuius
 reum peracturus sit alium, & indicaturus,
 omnes hasce varietates, interrogare eum
 iubet solerter, si fortè aut ignorantia, aut
 verecundia poenitens sua peccata occultet
 etc. D. Hierony. quoq; non passim sacer-
 dotes, & indifferentnr ac temerè quosuis
 ligare & quosuis soluere, sed nō nisi post-
 quam audierint peccatorum varietates
 scire posse asserit, quem ligare pro offi-
 cio oporteat etc. super Matt. illud 15. tibi
 dabo claues etc. Vnde circa illud Eccle-
 siast. 10. Si momorderit serpens in silentiō
 non est amplius habenti linguam, si quem
 serpens diabolus ait occultè momorderit
 & nullo conscio eum peccati veneno infe-
 cerit, si tacuerit q̄ percussus est, & nō ege-
 rit poenitentiam, nec vulnus suum fratri
 & Magistro voluerit confiteri, magister
 qui

Confessa-
 rij offi-
 cium.

qui linguam habet ad curandum facile ei
 prodelle non potest. si enim erubescit
 agrotus vulnus medico detegere, & cō-
 fiteri, quod ignorat, medicina non curat
 & in epist. ad Marcellam inter alia Monta-
 ni deliramēta, etiam illud memorat quod
 Montanistę siue montenses, ad omne pe-
 nē delictum fores Ecclesię obserant cū
 nos quotidie legamus, malo poenitentiam
 peccatoris quam mortem, aliaq; eiusmodi
 complura, sint autem rigidi non quōd &
 ipsi non perpetrent peiora, sed hoc inter
 illos & nos interesse, quōd illi erubescant
 confiteri peccata quasi iusti, nos dum pœ-
 nitentiam agimus facilius veniam prome-
 reamur, & circa illud Iere. 2. quomodo di-
 cis non sum polluta etc. iuxta tropologiā
 impudentiam frontis eorum qui sua nolūt
 vitia confiteri dicit exostulari & argui,
 & insinuans quod Montanistas Nouatia-
 nosq; notet circa illud Ierem. 3. & dixisti
 absq; peccato & innocens ego sum: audiat
 inquit noua ex veteri hæreses, Iram Dei
 esse vel maximam, nolle peccatum suum
 humiliter confiteri, sed impudenter iacta-
 re iustitiam, nā vt habet circa illud Iere. 5.
 quia inuēti sunt in populo meo impij etc.

Si ini-

Si iniquitates & peccatum confiteatur, errorem, facile ad misericordiam flectit Deū & hinc certè Ezechiam partē culpæ suæ aperientem, partem celantem, pendisse penam opinatur circa illud Esaiæ 39. Introiuit autem Esaias ad regem etc. esse enim confusionem quę mortem, & aliam quę vitam operatur, nempe per peccatorum confessionem testatur circa illud Ezechi. 16. ergo & tu confundere & porta ignominiam tuam etc. Nam secunda post naufragium tabula est ait in epistola. ad Pam-mach. & Ocea. culpam simpliciter confiteri, Confessio enim & pulchritudo coram eo inquit in epistola ad Rustic. vt qui sua peccata fuerit confessus & dixerit, putruerunt, & corruptæ sunt cicatrices meæ à facie insipientię meę, foeditatem vuln-rum in sanitatis decorem commutet, qui enim abscondit iniquitatem suam nõ prosperabitur Prouerb. 28. Pœnit. Quis verò tanta (amabo te) siue mentis, siue iudicij labore inopia? vt ex his veterum monumentis non statuatur nisi illam exomologesim quæ fit aut Deo, qualis est Manassis 2. Paral vlt. & prodigi filij Luc. 15. & publicani Luc. 18. & Dauidis, non rarò in suis

Ab incō-
ueniēti.

F hymnis

hymnis & Psalmis, manifesteq; Christianorum omnium in oratione Dominica, aut homini sed in genere tantum, primum enim non esset aliqua confusio aut verecundia ob quam homo tantopere à confessione, si vni Deo esset facienda, abhorreret, utpote quæ nihil fugere non nesciat, deinde neque pigeret, neq; puderet quem confiteri homini se peccatorem esse in communi & generaliter, nimirum id quod sibi, alijsq; hominibus vniuersis nosset esse commune, cum nemo sit ex omni parte beatus. Postremò sola ratio distinctionis poenitentiae quod quædam publica et solennis, quædam priuata sit, id ipsum indicat olim in primitiua Ecclesia moris fuisse, et usus, cuiq; peccata in particulari confiteri, quum pro suo arbitrio sacerdos alijs publicam, alijs priuatam, alijs exiguam, alijs ingentem et duriozem poenitentiam indiceret pro criminis dignitate et modo, placentque mihi ista summopere taliaq; iudico si tamen quid iudicare potest, qui non intelligit nisi quod ipse capit, quod parum est, nõ fortè aut quod verum est, aut quod vult is qui dicit aut scribit, quæ dubijs et paradoxis hisce ac problematicarum opinionum

Seni dA
 1715

1715

nionum monstris artificio, ne dolo dicam malo, non satis ad persuadendum cōfictis, præferantur. Verùm illum de vera et falsa poenitentia librum non agnoscunt inter Aug. opera aliam saluam lucernamq; aliã olere inquit et sapere. Catech. Id operæ precium est quærere, quam ob rem.

Pœit. Ipsius ibi Augustini fieri mentionem affirmant, eumq; tanquam authore maiorem allegari testem. Catech. Familiaris admodum tergiuersanti et iudicium subire nolenti portus est iste, declinare & fugere forũ quod inquit, vt præclare Tertull. scripsisse lib. de præscrip. hæret. existimẽ, congressionẽ cum hæreticis de scripturis ad aliud nihil vtilem esse nisi ad stomachi vel cerebri euerzionẽ, istã enim hæresim non recipere quasdam scripturas, & si quas recipit, adiectionibus & detractionibus ad dispositionem instituti sui inuertere, & si recipit, non recipere integras & si aliquatenus integras, nihilominus diuersas expositiones commentando inuertere, atq; ita tãtũ veritati obstrepere adulterum sensum quantum & corruptorem stylum, præterea nolle agnoscere inquit, ea (quæ ipsorum est præsumptio aut im-

Cauilla-
tiones hę
reticorũ
omnem
cũ illis
disputa-
tionem
inutilem
reddunt.

prudentia) per quæ relinquuntur his tantum
 niti quæ ex falso composuerunt, & quæ de
 ambiguitate ceperunt, id quod idem
 euenit si quis cum eis de veterum classi-
 corumq; scriptis ac panoplia maiorum no-
 strorum conflictet, alios namque eradunt
 prorsus è catalogo scriptorum Ecclesia-
 sticorum, illos truncos & mancos faciunt,
 penitusq; mutilos suis turpissimè seruire
 cogunt factionibus, & quod citra sinistra
 suspicionem non est, nihil ferè reijciunt
 exploduntq; quã quod sibi minus æquum
 & propitium fore arbitrantur si admittat,
 penes id, virgulam illam censoriam, di-
 uinamq; esse, auream (inquam) veritatem,
 cæterum id extra rem dictum esto, nam
 quod hunc librum eam ob causam refu-
 tent quã dicis, faciunt ne intelligendo vt
 nihil intelligant, grauiori enim verbo vti
 non libet quasi verò ideo quia Mar. Tull.
 lib. 2. epist. ita scribens ad Curionem. Cum
 multa conscribendi epistolas genera esse
 dixisset, vnum illudq; certissimum cuius
 causa res ipsa inuenta est, vt certiores fa-
 ceremus absentes, si quid esset quod illos
 scire aut nostra aut ipsorum interesset, re-
 liqua quibus se magnopere delectari pro-
 fitetur,

Si affir-
 mare at-
 q; nega-
 re, quod
 libet est
 satis, nul-
 la satis
 bona cu-
 iusq; rei
 vel ratio
 vel pro-
 batio est.

fitetur, vnum familiare & iocosum, alterum seuerum & graue, vtro me deceat vti non intelligo inquit, iocer ne tecum per literas ciuē me Hercle non puto esse, qui temporibus his ridere possit, an grauius aliquid scribam: quid est quod possit grauius à Cicerone scribi ad Curionem, nisi de repub. etc. quasi inquam aut alium Ciceronem quam se, aut alium præterquam ad quem scribit putet Cutionē, nam eiusmodi schematis creberrimè vsum esse M. Tull. Quintil. aliosq; omnes hucusq; optimos clarissimosq; Oratores liquet: de phraseos sermonisq; distantia atq; diuersitate æqui boniq; consulo, & fero censuram, attamen si modò iudices ipsi æqui boniq; studiosi sunt & obseruantes: quid autem mirum si heretici & schismatici aut alioqui parum sani pectoris, semel omnia exoleta cupiant quæcūq; aduersa sibi quoquo modo & à sua discrepantia cernunt amussi? Dein non statim neq; semper metiri oportet autorum diuersitatem, styli dictionisq; diuersitate, vel econtra similitudinem similitudine, est enim Oratoris eiusdem modò humilē, mox mediocrem illicò sublimē oratione incedere, & non-

nunquam M. Cicero eloquentiæ parens
 grauitè & seuerè, alibi familiariter dice-
 bat, & ijdem poetæ nunc foccis iã cothur-
 nis vtuntur, & sunt sanè quidam in genere
 deliberatiuo versatissimi, sed tantum alij
 iuxta valent in iudiciali et demõstratiuo,
 nonnulli suaforio nati videtur, quidã æquè
 omnibus pollent præstantq; , sunt qui sic
 pedestri solutaq; oratione suis ingenijs
 obduxere callum, vt ligatam prorsus ora-
 tionem ignorare putes, quos si poetari au-
 dias, nescire orare dicas. Et idè certe Ro-
 scijs, idemq; Tull. eandè ré frequentiori
 mutudò certabant, ille gerendo, hic dicen-
 do exprimere varietate, neq; enim minus
 eiusdem artis est, pluribus diuersissimisq;
 vti instrumentis, quàm eiusdè mundi atq;
 naturæ ex eadem terra diuersissima rerum
 genera gignere, præsertim cùm scitum sit
 illud philosophicum, artem naturam imi-
 tari, oppidoquàm sanè miror beneuolos
 censores illos, qui dudum tam acutum vi-
 dent, vt ex styli disparitate, scriptores iu-
 dicent diuersos, cur tam talpæ sint in suis
 scriptoribus æstimandis, qui in alienis vel
 argos plures vincunt. Si enim alium putat
 Augustinum eandem quidè ré, sed aliter
 hic ali-

hic aliter alibi dicentem, cum non semper eodē modo affectus sit Orator, vt eadem perpetuò fluat vena, sicut nec semper idem furor poetas agitat, quidni multò maximè alium putant aut Lutherū, aut Calvinū, aut Confessionistas modo affirmantes, modo rem eandem negantes? Cur non exigunt ab ipsis potius vt magis sibi respondeant? Quare illis licet tam esse sibi dissimilibus in re, cum tantam in nobis aut nostratibus verborum quoque similitudinem extorque moliantur quæ tamen non nisi rem vnā significant, et non nisi res vna esse possit, verba verò plurima? Denique fac apocryphum librū illū esse, quid inde cōcludent? nūc re quoque apocrypham esse? non sequitur istud, nā ante tēpora Augustini re hanc eandē ex Apostolica traditione, Christi que antoritate ad nos mansisse iā cœpimus ostendere, Augustinū autē non tā hanc veritatē inuenisse (nedū aut Innocentiū 3. vt cōmentantur aut reliquos retrò scholasticos quos proculdubio illo libro velut Augustini vsos constat) quā sacrosanctē traditā non ægrè excoluisse ac cōmendauisse cōpertū est, tantò vero temerarijs illis æstimatoribus minor est, dā-

da fides, quantò locupletioribus testimo-
 nijs veterum scholasticorum plus deferē-
 dum, sicut enim ars non nisi ignorantem,
 ita nec virtus nisi expertem. habet osorem
 Perpellè profectò Dioge. Cynicus cuidā
 prodigij instar miranti quod mus dolum
 roderet, imò verò, mirum esset, respon-
 dit, prodigium, si doliū murem roderet,
 nihilo plus miri accidit si nauci homines
 exomologesim siue confessionem con-
 temnunt, id est peccatores peccatorum
 accusationem & detestationem, mirum
 enim supra modum esset si amplecteren-
 tur, sed nos ceptis insistamus, confessionē
 suorum peccatorum fieri Deo (ait Augu.)
 quidam autumant sufficere, cui nihil oc-
 cultum est, nolunt enim vel erubescunt,
 vel dedignantur ostendere se sacerdotibus
 cum tamen Dominus voluerit eos discer-
 nere inter lepram, & non lepram Leuit. 13.
 etc. nolo igitur vt hac opinione decipiaris
 confundarisq; confiteri peccata tua coram
 Dei vicario tabescēs præ dolore, aut cer-
 uicosus præ indignatione, ipsi⁹ quippe hu-
 militer subeundum est iudiciū, quem Do-
 minus non dedignatur habere vicarium,
 roget ergo infirmus ad se venire sacerdo-
 tem, et

Confes-
 sionem
 Deo fa-
 ctā non
 sufficere

tem, & faciat eum suæ conscientiaë penitus
 conscium & participem, reuelet ei vias
 suas & adhibebit antidotum reconcilia-
 tionis etc. lib. 2. de visitatione infirmorum
 cap. 4. Imò verò astantem coram te sacer-
 dotem, inquit ad infirmum, angelum Dei
 existima, aperi igitur illi abditissima pe-
 netralium tuorum, nõ pudeat coram vno
 dicere, quod non erubuisti coram multis
 facere, humanum enim peccare, Christia-
 num desinere, diabolicum perseuerare, nullis
 ambagibus inuoluas scelera tua, designa
 autem locum, tempus, aetatem, gradum, of-
 ficiij, numerum, semel scilicet, an bis in te
 culpas admiseris, an amplius, personas ta-
 men non nomines cum quibus peccasti,
 deinde vtrum necessitate an voluptate, ig-
 norantia an malitia deliqueris, hæc enim
 omnia si taceantur aut pallientur animam
 iugulant, si denudentur cum poenitentia
 euanescent, meliusq; est coram vno mani-
 festare quam patere omnibus in iudicio,
 cõfiteri itaq; nominatenus quæ te remor-
 dent flagitia, & detege specialiter, quoti-
 diana verò ac leuiora saltem generaliter
 & simul velut in fasciculum collecta, sicq;
 ex indulgentia confide ibidem capite s.

Qui

De præ-
paratiōe
ad mor-
tem.

Qui enim viam vniuersæ carnis ingredie-
ris, ait, vbi visurus es tuos parentes, patri-
archas, prophetas, sanctos Apostolos, &
omnium summam beatitudinem, ne in via
tanti itineris deficias, viaticum tibi neces-
sarium est, recordare autem peccata tua, &
in aure sacerdotis humiliter confiteri iu-
xta illud Iacob. 5. Confitemini alterutrum
peccata vestra etc. dole & tunde pectus
tuum, magis mentis quam carnis lib. 1. de
visitat. infirmo. ca. 2. Similiter de rectitu-
dine catholicæ conuersationis circa me-
dium iubet infirmum sua confiteri pecca-
ta, & sic de misericordia diuina confiden-
tem accipere Eucharistiam, & oleum be-
nedictum, vt iuxta Iacob. 5. oratione fi-
dei saluet eum etc, epist. III. ad Iulianū co-
mitem. vult nos omnes per confessionem,
& pœnitentiam lachrymarum studere, vt
statim abluamus quicquid labis ex huma-
na infirmitate contractum est, ne diu sine
amici nostri amplexu maneamus. Itē qui
præter vxores concubitum alium habui-
stis agite pœnitentiam, qualis agitur in Ec-
clesia, vt ipsa oret pro vobis, nemo sibi di-
cat, occultè, ago nouit Deus, qui mihi ig-
noscit, quia in corde ago, ergo sine causa
dictum

dictum est Matt. 18. Quæ solueritis in terra soluta erunt & in cœlo? ergo sine causa data sunt clauis Ecclesię Dei Matt. 16. frustramur euangelium Dei & verba Christi? promittimus vobis quod ipse negat? Nonne vos decepimus? Iob dicit 31. Si erubui in conspectu populi cõfiteri peccata mea, talis iustus thesauri diuini obrisi tali camino probatus hæc dicit, & resistit mihi filius pestilentię & genu figere erubescit sub benedictione Dei, quod nõ erubuit Imperator Theodosius, non senator, nõ curiales? Quid igitur reclamatione plebeius? quid negociator? Hom. 49. circa illud 2. Cor. 5. legatione fungimur pro Christo. Nam quod iustus es inquit Ser. 7. de verbis Domini secundum Matt. in fine, pietati diuinę tribuendum quod peccator, tuæ iniquitati, esto ergo tuus accusator & erit ille indultor tuus etc. Quare enim ait enarratione seu concio. 2. in Psalm. 31. Publicanus nolebat cœlum attendere Luc. 18. quia scilicet se attendebat, vt primo sibi displiceret, & sic Deo placeret, tu autẽ iactas te, & merita tua superbus attendis, peccata præteris vt minus, illã superbã iactantiam Dominus autem attendit, si vis vt non attendat

Sui apud Deum & in foro poenitentia accusando sui quasi defensio est

tendat, tu attende, sic Publicanus enim iustificatus est intuens cōscientia suam, eāq; puniens, ipse sibi iudex fuit, vt ille intercederet, ipse puniebat, vt ille liberaret, ipse accusabat, vt defenderet ille, à Deo vero defensus est, quia dixit pro ipso sententiam quia Pharisaus tacuit confessionem peccati, quia non aduertit se exaltando, Deus aduertit, aperuit, animaduertit, humiliando Publicanus quia peccatum suum agnouit, Deus ignouit, ipse nudauit, hic operuit cū enim prius tacente me inueterasceret dixi ait Psalmista, pronuntiabo aduersum me iniustitias meas Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei, nondum confessionis vox ad os peruenerat & iam pronuntiationem & confessionē cordis, auris Dei attendit, & peccatum cordis dimisit. Et bene aduersum me dicit, quia multi aduersum Dominum pronuntiant peccata sua, se defendunt, & Deum accusant dicunt Deum sic voluisse, fatum fecisse, aut stellas, martem enim homicidā, venerem adulteram, aliosq; planetas alios peccatores gignere, & ita qui nolunt per compendiū confessionis, venire ad Deum placandum, per circuitum proueniunt ad

accu-

Hæresis est gnosticorū Manicheorū, Priscillianistarum.

accusandum eum etc. Eodem modo Hieron. Chrysoſt. Theodoret. Euthy. Innocent. 3. papa & Grego. Mag. etc. Est enim teste August. confessio peccatorum, & virtutis Dei, tuam igitur inquit confitere iniquitatem, confitere & Dei gratiam, te accusa, illum glorifica, te reprehende, illum lauda ut & ipse veniens inueniat te punitorem tuum & exhibeat se tibi saluatorem tuum si enim non confessus lates, non confessus damnaberis, times confiteri, qui non confitendo non potes esse occultus? damnaberis tacitus, qui possis liberari confessus, si enim plangunt ante hominem latrones confessi, latentur ante Deum confessi fideles etc. (Est enim hoc iudiciū, atq; tribunal magis pro reo quam contra eum) latentur autem gentes per ipsam confessionem, quia bonus est cui confitentur, ad hoc enim exigit confessio- nem, ut non iudicet, damnet, puniatque, sicut homines iudices, sed ut liberet humilem, ad hoc autem damnat non confitentem, ut puniat superbum, ergo sis tristis antequam confitearis, confessus autem exulta, iam enim sanaberis, non confitentis conscientia saniem collegerat, Apostema-
tumue-

Veniæ
Method^o
cōfessio
culpæ.
Duplex
cōfessio.

Qui cōfi-
tetur cri-
mē in fo-
ro regio
ei impe-
riali suæ
mortis
sententiã
fert, in
hoc autē
foro qui
reū se cō-
fitetur
absolui-
tur.

tumuerat, cruciabat te, nec quiescere sine-
 bat, adhibet autem medicus fomenta ver-
 borum, & aliquando secat, adhibet medi-
 cinale ferrum in correptione tribulatio-
 nis, tu agnosce medici manum, confitere,
 exeat in confessione & defluat omnis sa-
 nies, iam exulta & lætare quod reliquū est
 facile sanabitur super Psalm. 66. Quomo-
 do enim queat, ait serm. 66. de tēpore, me-
 dicus vulnus sanare, quod æger ostendere
 verecundia nolit? Deus enim confessio-
 nem nostram desiderat, vt iustā ignoscen-
 di causam habeat, quomodo verò ait lib.
 de poenitētiæ medicina ca. 2. ignoscet Deus
 quod nō vult agnoscere superbus homo?
 Quis ita desipiat vt quia Christianus est,
 tantum sibi polliceatur præmium cœleste
 cum detrectet, aut differat, vel dubitet cō-
 fugere ad claues Ecclesię quibus et hic sol-
 uatur, & in cœlo Matt. 16. & 18. Ipse idem
 Augustinus. vtiliter & salubriter nos ad-
 moneri dicit in omnibus diuinis vt pec-
 cata nostra iugiter & humiliter nō solum
 Deo, sed etiam sanctis, & timentibus Deū
 confiteamur, ita enim per Iacobum cap. 5.
 spiritum sanctum suadere. Confitemini al-
 terutrū peccata vestra etc. & Psal. 13. Con-
 fitemi-

Ratio fa-
 ciēda ex
 omologe-
 sios.

Oracula
 de faciē-
 da exo-
 mologe-
 si.

tremini Domino quoniam bonus etc. & Psalm. 31. dixi pronuntiabo aduersum me iniustitiam meam Domino, & quomodo nobis peccatorum vulnera nunquam deesse possunt, ita confessionis medicamenta adesse semper debere, neq; ideo Deum vellet nos confiteri peccata nostra quasi aliqui ipse scire non possit, sed quia diabolus hoc desiderat ut inueniat quod nobis ante tribunal iudicis aeterni obijciat, & idcirco defendere nos etc. Quomodo inquit egit ab initio ut caderet homo qui stabat, sic fatagit ne qui cecidit surgat. Sumus enim lapsi per superbiam, nec aliunde quam per humilitatem possumus reparari. Verum quomodo serpens seduxit Euam astutia sua, ita & hodie multis per Mathematicos & Manichaeos imponit, qui ne homines peccata sua confiteantur, non hominibus aiunt, sed stellis imputanda peccata, & fatis, atque ita Deum blasphemant etc. Alij nempe Manichaei non tu (inquiunt) peccas sed gens tenebrarum, id quod non est tollere & abolere, sed geminare peccatum. Quidam in diabolum sua peccata referunt, qui sane suadere & sollicitare potest, cogere haudquaquam.

Confessio
 rerum me-
 dicarum
 instar.

Sanctos
 nos esse
 contrarios

quaquam, Posuit namq; Deus in hominis
 potestate, arbitrij libertate, vt vel cōsentire,
 vel non consentire valeret, & à dextris
 quidem est Deus præcipiens, & confortans,
 à sinistris seducens sathanas, homo in
 medio constitutus est, neque diabolus cogendo
 sed suadendo nocet, nec extorquet à nobis
 consensum, sed magna industria, et insidijs
 elicit & aucupatur, dat quidem ille
 consilium, sed Deo auxiliante, si nobis ipsi
 non defuimus, nostrum est, vel eligere vel
 reprobare quod suggerit & vincimus
 planè si à partibus illius nobis standū non
 putabimus etc. Sicque diabolus ait modò
 vult vt non accusemus peccata, Deus autem
 confitenti tāquam aperto sinu indulgentiam
 paratus est dare, excusas claudis sinum
 includi s̄q; peccatum & excludi indulgentiam
 peccati. Ecce quid fecisti non vt tolleretur
 peccatum sicut dudum dixi, sed Medicina
 intercluderetur peccati, sanare te habebat
 Deus per indulgentiam si fateris quæris
 per quem excuses, sed non quærit ille
 quem pro te puniat. Dic ergo deuoto corde.
 Ego dixi Domine misere re mei. Quare
 addidit ego dixi? propter Manichæos qui
 dicunt non tu peccas, clama er-

ambrusius
 s̄ q; non
 est peccatum

ma er-

ma ergo dixi dñe misereri mei sana animã
 meã quia peccaui tibi, sanat quippe te deus
 tantũ tu cõfiteri vulnº tuũ iaces sub mani-
 bº medici paciẽter implora auxiliũ, fouet,
 vrit, fecat æquanimiter tolera, tantũ modo
 attẽde vt saneris sanaberis verò si ostẽdas
 te medico nõ quia ille nõ vidit, si tu te ab-
 scõdas, quia ipsa exomologesis huc cõfes-
 sio sanitatis initiũ est etc. sic ferè Aug. Ho-
 mil. 12. de verbis Apost. Ia. 5. Cõfitemini al-
 terutrũ etc. & li. de salutaribus documẽtis
 ca. 33. Antequã percipiatur Eucharistia cor-
 poris & sanguinis Domini, vult hominẽ
 sese probare, vti monet Paulus I. Cor. 11.
 quod ita interpretatur vt prius ad confes-
 sionem & pœnitẽtiam recurrat, omnesq;
 actus curiosius discutiat & peccata omnia
 sine morã per confessionem & verã pœ-
 nitentiam abluat, ne cum Iuda diabolum
 intra se celans pereat, protrahens de die in
 diem peccatum. Dein ca. 34. diligenter
 quoq; cordis arcana & cogitationes eo-
 dem modo eradendas, neq; minima sper-
 nenda ne paulatim excidamus id quod ha-
 bet Ecclesiast. 19. Neq; parui pendendum
 morsum serpentis inquit, ne venenum in
 cor spargatur, illud enim vitam esse qui-

G dem

Non igitur suffi-
 cit cõtra-
 tio vna
 nisi vel
 in votis
 sit cõfes-
 sio.

Exomo-
 logesim
 ante Eu-
 charistiã
 necessa-
 riã esse.
 Diabolũ
 intra se
 celare &
 peccatũ
 perinde
 esse.

Serpētis vita ho-
 minis to-
 picū esse.
 Multos
 proinde
 tota erra-
 re certū
 est via
 Non dif-
 ferēdam
 poenitē-
 tiam &
 cōfessio-
 nem.
 Deligen-
 dum cō-
 fessariū
 esse.

Idem serpentis, sed hominis mortem cap.
 autem 38. Omnibus Christianis Laicis, cle-
 ricis, Monachis, hāc communem ad bea-
 titudinem viam asserit fidem, spem, cha-
 ritatem, confessionem veram & poenitē-
 tiam dignam, & ca. sequenti. 39. nō differ-
 re poenitentiam atque confessionem hor-
 tatur, & ca. 52. quum post baptismum or-
 dinarit Deus aliud peccatorum remedium
 poenitentiam & confessionem non seg-
 niter eam, cum qua possimus, optimo
 probatissimoq; sacerdote salutis monet
 ineamus rationem etc. Et in enarratione
 Psalm. 41. circa illud propterea memor fui
 tui de terra Iordanis etc. id est, ait à bap-
 tismo vbi est remissio peccatorum, eò quod
 nemo ad remissionem peccatorum per-
 tingat nisi qui sibi displicet, qui sese pec-
 catorem confitetur, qui semetipsum Deo
 humiliat etc. & circa illud Psalm. 50. spiri-
 ritum sanctum tuum ne auferas à me, quia
 non potest esse confessio peccati & puni-
 tio in homine à semetipso, quod quis sibi
 super peccatis suis displicet eaque confi-
 tetur spiritus sancti operationem & gra-
 tiam asseuerat esse, & quamuis quis adhuc
 confiteatur, & deprecetur veniam, tamē
 ea parte

Verā poe-
 nitentia
 & cōfessio-
 nē dei
 donum
 esse.

ea parte qua ei displicet malum quod cō-
 misit Deo coniunctum & acceptum ait, et
 proinde circa illud P(sal. 74. Confitebimur
 tibi Deus, confitebimur & inuocabimus
 nomen tuum, ante omnem orationem &
 precem hominem sui quemque suorumq;
 peccatorum iudicem vult esse, vt prius o-
 mnia peccata sua confiteatur & damnet,
 quàm Deum inuocet, peccata horrètem &
 fugientem etc. & quod parum minusque
 sit quàm est necesse, se quemque in gene-
 re peccatorem confiteri circa id quod se-
 quitur enarrabo omnia mirabilia tua, mul-
 ta dicit esse corda cōfitētium, vnum cre-
 dentium, eò quòd alij alia peccata cōfiteā-
 tur, vnā autem omnes fidem credant ser-
 uantem 30. ad fratres in eremo dicit haud-
 quam sufficere Deo cōfiteri nisi etiā dili-
 gēter pri^o cōsciētia examinata, & sensibus
 perquisitis singula etiam cordis commissa
 homini confiteamur, sacerdoti supplices
 aduoluti, & vult in capite nō in calce qua-
 dragesimæ fieri ab vniuersis exomologe-
 sim etc. Miris laudibus effert confessio-
 nem & in fine sacerdotes monitos ha-
 bet cōfessarios. vt sciāt quam qualem quā-
 tamq; quibus infirmitatibus, medicinam

Peccato-
 rū cōfesa-
 tio ad fū-
 dedas pre-
 ces Deo
 cōpēdita
 la prece
 ratio.

Q morū
 probatis-
 simum.

Sacerdos
 tū munita

G ij adhibe-

Duplex
cōfite-
di
genus.
Quid cō-
fessio.

Hæresis
super cō-
fessionē
alia olim
atq; nūc
multo.
Paræne-
tica de
cōfessio-
ne.

adhibere debeant, & exponens mystolo-
giā illius Genesis 38. Quod Thamar mu-
tato habitu suscepit Iudā, Ecclesiæ typum
fuisse opinatur, quæ à Christo & Aposto-
lis prædicationem suscepit poenitentia in
amaritudine confessionis etc. & lib. quest.
in Matt. cap. 9. cūm distinxisset laudis &
peccatorum confessionem, generaliter in
scriptura confessionem nuncupari affir-
mat omnem manifestā sicut cernitur utq;
sefe habet erunciationem, & cūm hic, tum
in enarratione Psalm. 117. & Serm. 8. De
verbis Domini secundum Matt. Nonnul-
los ita exomologesis studiosis fuisse in-
nuit (quæ eorū erat imperitia) ut nullam
præter peccatorum confessionem memo-
rari in scripturis existimarent. Similiter
scribens in Psalm. 50. & 66. & 68. concio-
ne 1. in fine & accuratissimè Serm. 66. de
tempore siue Serm. 3. Dominicæ primæ
quadagesimæ, & alibi creberrime faciē-
dæ exomologesios meminit. Imò verò
Serm. 8. de verbis Domini secundum Mat.
tractans illud Mat. 11. Confiteor tibi pater
etc. cōfitemem vivere & à Domino prius
resuscitatum quam prodeat in lucem, in-
quit, à mortuo siquidem perire confessio-
nem

nem Eccles. 17. & mouens quaestionem,
 Quid igitur profit confitenti Ecclesia cui
 dictum est Matt. 16. 18. Ioanis 29. Quæ sol-
 ueritis in terra etc. ipsum Lazarum atten-
 dendū perhibet, quem discipuli suscitatu
 sed etiamnum ligatum iussi sunt soluere
 etc. Postremò nihil aliud insinuat August.
 quam confessionem esse poenitentię par-
 tem non minimam, eamq; indiuiduā peccati
 nitentia seu comitem seu pedissequam, seu
 clientem, quando in Euch. ad Laurentium
 cap. 64. bene post Ecclesie confessionem
 in symbolo remissionem peccatorum po-
 sitam asserit, eò quòd per hanc illa stat in
 terris & non perit quod perierat, neminē
 enim esse qualibet polleat fecunditate ius-
 titia, qui non saltem remissione peccato-
 rum venialium sine quibus hæc vita nō
 transigitur indigeat, deinde ca. 65. De nul-
 lis criminibus quoq; desperandum, modò
 in Ecclesia poenitentia agatur cui remissio
 peccatorum commendata est, testatur, ni-
 mirum quod quemadmodum B. Ambro.
 & alij ortho. scriptores in Ecclesia idem
 ius soluendi atq; ligandi Deus esse volue-
 rit, quæcunq; tandem vel peccata vel cri-
 mina. Et vide mihi an non satis aperte

Confes-
 sionem
 partem
 poenitē-
 tia esse.
 Ecclesie
 basis pec-
 catoru re-
 missio.

Excōmu-
nicatio.

De hoc
mōdo
mōdo
mōdo
mōdo
mōdo
mōdo
mōdo
mōdo
mōdo
mōdo

Autori-
tas eccle-
siæ in re-
mitten-
dis pecca-
tis.

exomologesim distinctam iudicet cum
secundum modū sui cuiusq; peccati quēq;
pœnitentiam subire mandet, & vbi tale
crimen ac facinus commissum est, vt à
Christi corpore sit separandus, non tam
temporis quam doloris mensuram æsti-
mari etc. & ca. sequenti 66. manifestè do-
cet remissionem hanc peccatorum Eccle-
siæ clauibus creditam ad sacramentum
pertinere etc. Atqui ca. 67. & alijs sequen-
tibus tradit nullis elemosynis nisi vno
hoc Ecclesiæ remedio peccata remitti, &
quidem ca. 82. sine Dei gr̃atia neminē age-
rs pœnitentiam secundum Ecclesiæ mo-
rem inquit. Eum autē qui in Ecclesia pec-
cata dimitti diffitetur, tantiq; muneris lar-
gitatem cōtemnit, & in hac obstinatione
diem claudit extremum reum peractum
in alius irremissibilis peccati in spiritum
sanctum in quo Christus eoq; Authore
Ecclesia peccata dimittit, affirmat cap. 83.
Eaque de re ex proposito libellum inte-
grum conscripsisse se meminit, & est Ser.
n. de verbis Domini secundum Matt. vbi
lōgè lateq; hac de autoritate Ecclesiæ dis-
sentit neq; secus intelligendū est quod ha-
bet lib. de fide ad Petr. ca. 12. Pœnitentiam
-omoxo, 11 D
tunc

tunc prodesse peccatori quantumcunque
 peccarit grauerit quacunq; a tate, vel tem-
 pore resipuerit, modò poenitentiam agat
 in Ecclesia cui Deus in persona Petri li-
 gandi soluendiq; tribuit potestatem Mat.
 16. etc. quam vt facta sacerdoti ex omolo-
 gesi iudicio atq; sententiæ sacerdotali tan-
 quam diuinæ sese subdat, id quod ipsemet
 August. si rectè æstimamus superius satis
 explicuit. exponens profecto lib. 20. ca. 9.
 de ciuit. Dei, regnum illud militantis Ec-
 clesiæ longè tamè aliud esse inquit quã
 futurũ sit ablatis scandalis excussisque de
 area paleis. Et adducens illud Apocali. 20.
 Quod diabolus mille annis ligatus postea
 paruo tempore sit soluendus, mox recapit-
 ulando inquit. Quid in istis mille annis
 agat Ecclesia vel in ea agatur, vidi, inquit,
 sedes & sedètes super eas, & iudicium da-
 tum est, non vltimũ inquit, sed sedes præ-
 positorum & ipsi præpositi intelligendi
 sunt per quos Ecclesia nunc gubernatur,
 nullumq; iudicium melius datũ accipi po-
 test quam id quod est Matt. 18. Ioannis 20
 Quacunq; ligaueritis etc. Quacunq; sol-
 ueritis etc. Ita quippe & lib. 1. de doct.
 Christiana cap. 17. Clauis Ecclesiæ à Chri-

supis

G iij

sto da-

sto datas asserit cui peccatorum remissio, nempe per illud iudicium quod dixit, commissa est. Et similiter proculdubio, quicquid de Petr. & in persona eius Catho. Ecclesie clauibus ac potestate retinendorum dimittendorumque peccatorum lib. de agone Christiano ca. 30. & lib. 1. contra aduersarium legis & prophetarum ca. 17. & lib. 3. contra Donatistas de baptis. cap. 17. & 18. & circa illud Ioannis 12. Pauperes semper habebitis vobiscum tracta. 50. in Ioannem & serm. 1. feria 4. post dominicam palm. qui est numero 224. & serm. 50. de vtilit. & necessita. poenitentie. & ser. 3. in festo Petri & Paul. qui etiam Maximi à nonnullis, vel Ambro. ab alijs putabatur; omnia, inquam, eiusmodi loca de quibus tecum prolixè prima si meministi regi oratione, non aliò quam huc faciunt vt christiani omnes à baptismo lapsi agnoscant, subeantque tribunal & forum quod saepe memorauimus à Christo in Ecclesia velut ingenti numero saq; repub. erectu, de quo Greg. Naz. cognomento Theologus in oratione quadam ad imperatorem que sic incipit. Ventrem meum doleo etc. dicit enim principes suæ à Christo non minus
 ab omni
 III O
 atque

atq; priuatos quosq; subiectos potestati
 ac tribunali, & tanto maiori se eis im-
 perio perfectiori q; dignitate prestare qua-
 to terrenis coelestia & carnalibus spiritua-
 lia praecellunt. Scio inquit te esse oue meae
 gregis, me altaris sacerdotem, te pastoris
 magni agnum etc. Instituit imperatorem
 ad iustitiam, & clementiam, & mansue-
 tudinem erga subditos, eumque tale praec-
 catur esse subditis qualeam suum sibi vi-
 cissim Dominum Deum videlicet, fore
 oportet aliquando, Dein eam sibi licere per
 ipsum fidem soluere obtestatur Ecclesiae
 sua functione, quam ipse quoq; debet per
 gladium illi commissum includit ut si qui-
 dem tribunal atq; iudicium in Ecclesiae
 clauibus, statuto vero asserto q; tribunali
 colligitur mox potestas seu iurisdiclio ec-
 clesiae reum in ius vocandi & pertrahendi,
 dehinc testium, accusationum, declaratio-
 num q; dispositio, & cuiuscunq; querelae
 in reum actio, Praeterea Rei ingenua &
 liberalis vel confessio vel expurgatio,
 postremo iuris prudentiae adhibitio infe-
 renda sententiam vel condemnationis, vel
 absolutionis, iuxta iuris dictamen &
 rationem, quae profecto vniuersa sine
 pecca-

similib
 -conci p
 in ma
 non

2
 2
 2
 2
 2
 2
 2
 2
 2
 2
 2

peccatorum omnium collectione enumerationeque abs reo sacerdote iudici ordinario facta legitime obseruari non valeret. Quare porrò catechumeni, energumeni, Apostata, poenitentes post sacram lectionem ut est apud Dionys. Archiep. Eccles. Hierat. ca. 3. part. 2. & in Liturgia seu missa quam vocamus Iacob. Apost. & Basil. & Chrysostr. iuebatur egredi templo ne seeretis & mysterijs interessent. Quare cum ipsi credant in Christum non se eis credit Christus quod inquit August. Tracta. 3. in To. 2. & 3. & lib. 2. de peccatorum meritis & remiss. ca. 26. cum nouatianis quidem lapsos à baptismo non permittentibus Eucharistiam suscipere quod habet Socrates lib. 4. ca. 28. & lib. 1. ca. 10. & Eusebius Eccles. Histo. lib. 6. ca. 43. etc. & Nicepho. Call. lib. 6. ca. 2. & 3. etc. & Sozome. li. 1. ca. 22. Nam Teipar. hist. lib. 9. ca. 38. & Nouatianos, & Macedonianos, & Quartodecimanos à communionē suspendere quoscunq; post baptismum lapsos habes. Eamque vna ob causam nouatum ab Ecclesia Romana desuisse testis est Nicepho. lib. 1. Eccles. hist. 14. et lib. 8. ca. 20. et lib. 6. multis capit. Quod Cornelius papa eos ad communionem

Plurima-
q; concilia memi-
nere.

Sancta
Sanctis.
Cōfessio
& absolu-
tio pecca-
torū ante
commu-
nionem
necessa-
ria.

nem admiffet qui tempore perfecutionis
 nis Decianæ dijs sacrificarant, id quod etia
 testatur Eusebius lib. 6. Eccle. hist. ca. 33. etc.
 Quid verò? quod non admiffit Fabianus,
 qui illū proximè in fede Apostolica præ-
 cessit Philippum Imperatorem ad com-
 munionem sacramentorum, nisi prius et
 exomologesim et poenitentiam peccato-
 rum exhiberet, quod habent Euseb. lib. 6.
 Eccle. Hist. ca. 25. et Nicepho. lib. 5. cap. 25.
 Nam et D. Maximus presbyter Ecclesiæ
 Rom. et Urbanus qui secundò confessores
 fuerant et Sidonius et Celerimus præcla-
 rissimi confessores, viriq; optimi præsti-
 gijs et technis nouati decepti et in eius lap-
 si errorem, non prius ad communionem
 admiffi sunt quam suum peccatum coram
 episcopis et presbyteris et Laicis viris cō-
 fessi, etiam dolos et fraudes Heresiarchæ
 detegerent, et quum tribus Episcopis No-
 uatus imposuisset, et persuasisset vt ab eis
 ordinaretur, Episcopus vnus mox ad Ec-
 clesiam reuersus confessus est suam cul-
 pam, et ita ad communionem laicam ad-
 missus est apud Euseb. lib. 6. ca. 33. et Ni-
 cephor. lib. 6. ca. 3. Eodem quidam cui Na-
 tali erat nomen confessor vt sese Episco-
 pum

Notitia
 n^o Cathe-
 dra noua
 contra
 Corne-
 liū erexit
 teste Cy-
 priano.

pum hæreticorum, artemonitarum finge-
ret locatus præcioq; conductus non nisi
post exomologesim factam Zephyrmo
episcopo Rom (qui D. Victori successit) et
pœnitentiam publicam atque solennē ad
communione[m] est admissus, quod refert
Euseb. lib. 4. cap. 21. Et Cypria. eam fuisse
fidem et suam, et totius ecclesiæ semper
perhibet, vt lapsis non statim commu-
nicaretur per preces et libellos. promissaque
ac suffragia Martyrū, nisi infirmitate for-
tè apprehensis facta exomologesi et manu
imposita in pœnitentiam ad Dominum
eum pace transmitterentur vt habet lib. 3.
epist. 5. & alibi non rarò eadem tradit do-
ctrinam. Quocirca conueniebat hæctenus
catholicis cum Nouatianis, alijsq; hæreti-
cis quod nulli nisi baptizato commu-
nicatio corporis & sanguis Domini fieret. Dein-
de quod nulli post baptismum lapsio, &
in peccato adhuc existenti, aut necdum
à peccato absoluto, nisi vltimum pericu-
lum immineret. quâquam neq; tunc qui-
dem Nouatiani ad communionem ad-
mitterent lapsos. In hoc autem discrepa-
bant permaximè, quod catholici pœni-
tentiam cui intimè iunctam exomologe-
sim existi-

Quatenus
conuenie-
bat ca-
tholicis
atq; no-
uati-
anis.

sim existimabant tanquam alterum bap-
 tismum alterumq; remediū & remissio-
 nem & secundam (quod aiunt) post nau-
 fragium tabulam, Deo autore in Ecclesia
 pe aēs sacerdotes relictā asserebāt. Nouat.
 verò haudquaquā, & manifestum est apud
 Ambro. lib. 1. de pœnit. cap. 1. 14. & 15. ca. 3.
 & 6. quos vno illo memorabili exemplo
 facile confutat. Diony. Alexan. Episc. scri-
 bens ad Fabianum, vel, vt alijs placet, Fa-
 bium Episcopum antioche. subdubitan-
 tem, & nonnihil ad partes Nouati inclina-
 tum, quod cū Serapion quidam inculpa-
 tæ vitæ magnæq; fidei & religionis vir
 tempore persecutionis esset lapsus, ac de-
 mum multò tempore fidem opemq; ma-
 tris ecclesię frustra implorauisset, eò quòd
 non solum per libellum peccarat quod
 longè minus erat vt liquidum est ex Cy-
 pria monumentis, sed etiam suis manibus
 sacrificauerat, tandem graui languore de-
 cūbens, & per tres dies inopia linguæ &
 sensus laborarit, & quarto die paululum
 respirans, adq; sensum reuersus, & verba,
 accito nepote obrestatus sit, vt vel tandem
 per presbyterum posset absolui et dimitti
 in pace, hisq; dictis obmutuisse iterū pue-
 rum

De libel-
 latis sepe
 habes a-
 pud Cy-
 pria.

rum verò celeriter intempesta nocte cucu-
 -cuisse ad præsbyterum, hunc autē utpote
 -infirmū venire nō potuisse, verūm quum
 -ego mandassem (inquit) ut è vita discessu-
 -ri si opus esset, & potissimum si prius id
 -multis votis flagitassent absoluerentur, ut
 -sic meliore spe nixi naturę concederent.
 -Presbyterum deniq; paululum Eucharis-
 -tię puero dedisse, ori serapionis infun-
 -dendum, quo percepto continuo spiritum
 -reddidisse, an non ergo, ait concludēs, cō-
 -seruatus eousque in vita fuit is, donec ab-
 -soluteretur, & peccatis per multa opera
 -bona quæ egerat extinctis cōfiteri posset
 -& est apud Niceph. lib. 6. ca. 6. & Euseb.
 -lib. 6. ca. 34. sed quò ad id vnde defluxit
 -redeat oratio, certo certius est, omnes an-
 -te maiores classicos, neque poenitentiam
 -sine confessione, neq; serè communionem
 -indulisse nisi præmissa exomologesi, &
 -sicut initiandis Christi que expertibus à
 -peccatis absoluendis baptismū, ita à bap-
 -tismo lapsis poenitentiam & exomologe-
 -sim ceu necessariam, & sicut primam pec-
 -catorum remissionē non nisi per bap-
 -tisma, ita alteram non nisi per poenitentiam
 -& confessionē cuiquā contingere duxif-
 -se. Eo-

se. Eodē igitur modo accipiendus est canon Apolt. 51. 61. de admittenda pœnitentia, quod nimirum si quis vel errore, vel ignorat̃ia, vel infirmitate, aut malitia peccarit, si offerat libellū pœnitentiæ & sacerdoti peccati exomologesi faciat recipiatur ad communionem. Dein quod sancitū est in concil. Nice. primo ca. 12. vt nulli discessuro, ex hac vita, negetur communio corporis et sanguinis Domini, Eodē prorsus modo nisi præposterè sapimus, quem admodū voluerunt diu antè Cypria. Cornel, Diony. Alex. et D. Leo papa epist. 91. ad Theodorū, et alij contra Nouatianos agentes, nempe exhibita exomologesi nemo ambigit intelligendum. Quod autem canone 8. iubentur ministri altaris oblatione facta communicare & quod fideles omnes qui rebus diuinis interfunt, præcipiuntur similiter percipere Eucharistiam Canon. 10. & habes de consecr. distinct. 1. ca. omnes fideles, Item quod Zephyrinus mandauit omnes Christianos semel vt minimū, quotannis communicare, quē admodū habet de eo Platina in vitis pōtificum, & vbiunque vel percipitur aut semel, aut bis, aut ter, aut sepius, vel
quā quoti-

quotidie consulitur communio à veteri-
 bus scriptoribus, non dubium est, quin si-
 mul præcipiatur quod decreuit Paulus I.
 Cor. 11. vt probet se cõmunicaturus, id est
 sui ipsius sit iudex, suam exactè vitam dis-
 cutiat, conscientiam peruideat, per com-
 punctionem & exomologesim mentem
 expurget, atq; ita tandem non ex consue-
 tudine feriæ, aut solennitatis occurrentis,
 sed mûdo, ac nouo corde Eucharistiã per-
 cipiat, & bonæ conscientiæ fiducia. Vnde
 Chrysost. Homil. 17. caput. 10. Heb. circa
 illud per singulos annos etc. quum dixisset
 vnã nunc esse hostiam, vnumque sacri-
 ficiũ, sicut vnum Christum sacerdotem
 quamuis quotidie offeratur in locis va-
 rijs, & neque sibi probari eos qui in ere-
 mo aut alibi semel tantum quotannis, aut
 post duos annos, neq; qui bis, neque qui
 frequenter, neque qui rarò sacrificiũ istud
 participarant, sed eos duntaxat, qui expur-
 gata conscientia, & affectibus, siue rarò, si-
 ue sepe suscipiũt, semper suscipere dixisset
 eos autem qui pollutis animis, neq; semel
 quidẽ eò quòd iudicium, & damnationẽ,
 & suppliciũ sibi accersant, quasi quadra-
 ginta dies preparatorij sint ad eam men-
 sam, alij

sam alij tanquam nefasti peragendi, non
 tamen inquit hæc dicens, vos veto ab vna
 in anno perceptione, sed volo vos semper
 accedere, sanctis enim hæc concessa sunt,
 id quod diaconus liquidè clamans ex lo-
 co eminentiori præconis instar suggerit,
 in ea hora sanctos vocans, & per hanc vo-
 cem quasi maculas inspiciens, & ad suam
 quenq; mentem animumque spectandum
 mittens. Sicut enim in grege vbi multæ
 sunt pecudes sanæ nonnullæ vero scabiosæ
 ita in Ecclesia quoq; cùm quædam oues
 sint synceræ, & integræ valetudinis, quæ-
 dam vitiatæ, per hanc vocem prohibentur
 hæ ad tremenda illa mysteria accedere,
 quia namq; sacerdos nõ potest hominum
 corda penetrare, vt perlustret quos dig-
 netur nõ cõmunionem, hac voce admonitos
 habet vniuersos, & astringit vt ad mentē
 quisq; suã redeat, neq; eos puocat ad mu-
 tuã accusationē, sed ad suã quemque, non
 enim dicit si quis hunc, aut illū, sed si quis
 seipsum accusat, quando enim clamat san-
 cta sanctis, hoc dicit, si quis, nõ est sanctus
 non accedat id est non solūm mundus à
 peccatis, sed sanctus, Sanctum autem non
 tantūm mundum à peccatis verumetiam

H Spiritum

Quis san-
ctus.

spiritum sanctum presentem habere, & bonorum operum diuitem esse oportet, quasi dicat non solum à cœno mūdōs vos sed etiam albos & pulchros esse volo etc. Cæterū de præparatione ad Eucharistiam percipiendam hic pertractare lōgum est, Atqui veteres ferè consuluisse exomologesim facere, conscientiam vero examinare, & probare mandauisse, quēadmodum & illud si erat necesse, vti exemplis permultis manifestum est apud Niceph. lib. ii ca. 34. & Christum et apostolum Paulum et posteros omnes hucusq; persuasum est, et in hac probatione sui quidem, quā ceu necessariam ponit Paulus. Omnes interpretes Theodoret. Ambro. Primas. Hier. Chrysof. Theophylac. August. cœc. v. Bed. Haymo. et reliquos omnes pœnitentiam, in hac vero cum primis dolorem de peccatis, tum exomologesim, et partes ceteras pœnitentiæ perstrinxisse et Inno. 3. extra de poen. et re. Omnis vtriusq; sexus etc. in concil. Latera. ca. 21. non tam traduxisse id quod de concione diu olim traditum, et obseruatū fuerat ad confessionem eadem opera faciendā, quam id quod maiores tradiderant, et seruarant, nempe
 omninq; H pollutis

pollutis manibus et animis non percipiet
 dum donum coeleste, Peccata autem di-
 mitti per poenitentiam, hanc ipsam vero
 complecti praeter alia exomologesim et
 absolutionem sacerdotalem explicuisse.
 Nunc iam reliquos Orth. patres confula-
 mus bona (ait S. Prosper aquit. lib. Senten-
 tiarum Augustini senten. 101.) est peccati
 confessio si et curatio subsequatur. Nam
 quid prodest deregere plagam, et non ad-
 hibere medicinam? et sententia 168. iusti-
 tiam nostram veram quidem esse docet
 (aduersus Manicheos) autanien remissio-
 ne peccatorum potius quam virtutu per-
 fectione constare (contra pelagianos vi-
 delicos) vnde August. circa illud Psal. 31.
 Beati quorum remissa sunt iniquitates, et
 quorum tecta sunt peccata, non sic intelliga-
 tis (inquit) quod dixit peccata cooperta
 esse, quasi ibi sint et viuant, sed sic noluit
 aduertere, si autem noluit aduertere, noluit
 animaduertere quod si noluit animaduer-
 tere, noluit punire, noluit agnoscere, ma-
 luit agnoscere etc. docet dimitti et agnosci
 per confessionem enarra. 2. in Psal. 31. Hinc
 Prosper sententia 200. Prima salus est (ait)
 declinare peccatum. Secunda non despe-
 rare de

Innocen-
 tiu 3. non
 inuenisse
 aut pri-
 mus insti-
 tuisse con-
 fessionem
 sed dicit
 Christo
 inducta
 & a ma-
 ioribus
 obserua-
 ta, ad re-
 p. certu
 & modu
 reduxisse
 Qualis
 nostra iu-
 stitia.

Non
non
Nulla
peccata
impune
ferenda
Confessio
nis mo-
menta
libro 1.
& 2. de vita

rare de venia, nam ipse se in aeternum pe-
nit, qui apud misericordem iudicem ad
pœnitentiæ remedia non recurrit, Peccata
enim siue parua, siue magna (inquit) sent.
210. impunita esse non possunt, quia aut
homine pœnitente, aut iudicante plectū-
tur, cessat autem vindicta diuina, si cōuer-
sio præcurrat humana; amat enim Deus
confitentibus parcere, & eos qui semet-
ipso iudicant non iudicare, & senten. 240
apud misericordiam Dei plurimum valet
confessio pœnitentis, quæ facit peccator
confitendo propitium, quem negando nō
facit nescium. Denique cum multa libro 1.
& 2. de vita contemplatiua ad commen-
dationem ordinis & officij sacerdotalis
prescripisset, apertè iudicium & tribunal
esse penes sacerdotes asserens, dicit ani-
mos suos & intima cordis penetralia pœ-
nitētes quosq; sine fuce, aut pallio, & pec-
cata omnia per confessionem sacerdoti-
bus tanquam medicis vulnera aperire de-
bere, alioqui fallere quidem, & euadere
humanum iudicium eos posse, diuinum
verò nō ita, ipsos aut sacerdotes dare ope-
rā oportere, vt quātocius Deo authore sa-
nitati reddantur, ne in peius dissimulata
curatione

curatione proficiant, & peccata tanquam
 vulnera quædam neglecta in crudescant
 & publica quidē publicè argui, si qui fero
 excommunicationis à reliqua corporis
 quod est Ecclesia parte abscindi, tanquā
 putres partes reliqua infecturas. Porro il-
 li quorum peccata humanam noticiam la-
 tent, nec ab ipsis cōfessa, nec ab alijs pub-
 licata, si ea confiteri & emendare (ait) no-
 luerunt, Deum quem habent testem, ha-
 bebunt & ultorem. Et quid eis prodest
 humanum vitare iudicium cū, si in ma-
 lo suo permanserint, ituri sunt in æternum
 Deo retribuente supplicium? Quod si ipsi
 sibi iudices fiant, et veluti suæ iniquitatis
 ultores, hic in se voluntariam pœnam fe-
 uerissimè animaduersionis exerceant. tē-
 poralibus pœnis, mutabunt æterna suppli-
 cia et lacrymis ex vera cordis compun-
 ctione fluentibus, restinguent æterni ignis
 incendia. At hi qui in aliquo gradu Eccle-
 siastico constituti, aliquod occultè crimen
 admittunt, ipsi se vana persuasione deci-
 piunt, si eis videtur propterea communi-
 care et officium implere debere suū, quòd
 homines occultatione sui criminis fallunt
 exceptis enim peccatis quæ tam parua sunt.

H iij

vt ca.

Excomu-
nicatio.Et est de
pœnit.
dist. 1. ca.
porro.Vide mi-
hi disci-
plinæ oli-
gorem.

Peccata
venialia
eiusmo-
di sunt
vt sine
eis hec vi-
ta no aga-
tur.

Quomo-
do & qua
do sacer-
dos debe-
at absti-
nere ab
altari.

vt caueri non possint pro quibus expian-
dis quotidie Deo clamamus, et dicimus,
dimitte nobis debita nostra etc. illa crimi-
na caueantur, quæ publicata suos authores
humano faciunt damnari iudicio, qui au-
tem ea commiserint, et ideo prodere me-
ruunt, ne sententiam iustæ excommunica-
tionis accipiant, sine causa communicant,
Imò verò dupliciter cōtra se iram diuinæ
indignationis exaggerant, quod et homi-
nibus innocentiam fingant, et contempto
Dei iudicio abstinere se ab altari propter
homines erubescunt, Quapropter Deum
sibi facilius placabunt illi qui non humano
conuicti iudicio, sed vltro crimen agnos-
cunt, quia aut proprijs illad confessioni-
bus produnt, aut nescientibus alijs quales
occulti sunt, ipsi in se voluntariæ excom-
municationis sententiam ferunt, et ab al-
tari cui ministrabant non animo sed offi-
cio separati, vitam suam tanquā mortuam
plangunt, certi quod reconciliato sibi effi-
cacia pœnitentiæ fructibus Deo, non so-
lum amissa recipiant, sed etiam ciues su-
pernæ ciuitatis effecti, ad gaudia sempiter-
na perueniant, ita ibi prosper. D. Basil. post
multam vbiq; ordinis sacerdotalis et pō-
ficij præ-

ficij prædicationē, necessariū ergo est in-
 quit ijs quibus dispensatio mysteriorū Dei
 est cōmissa, peccata cōfiteri, sic enim anti-
 quitus qui poenitebāt, apud sanctos inue-
 niūtur cōfessi. Ita enim Ioāni baptistæ po-
 puli sua peccata cōfitebātur Mat. 3. Lu. 3. sic
 Apostolis illi qui erāt baptizādi lib. de re-
 gula Monach. ca. 21. & Hom. de baptismo
 Christi. Euse. quoq; Cæsar. alludēs ad illud
 Act. 19. multi credētū veniebāt cōfitentes
 & annunciātes actus suos, cū ait, Tiberius
 Cæsar quæ acceperat à Pilato de Christo
 retulisset ad Senatū, & hic eū noluisse au-
 dire, ipse autē perseueraret in sentētia, sine
 vllō obstaculo, sicut lux erumpens, aut ra-
 di⁹, aut fulgor egrediēs, paret, lucetq; vsq;
 in occidētē, ita per oēs orbis angulos su-
 bitō paucorū Apostolorū & discipulo-
 rū ministerio impletū est illud Psal. 18. In
 omnē terrā exiuit sonus eorū, & à parēti-
 bus traditam superstitionem relinquentes
 plurimi mortales, sicut in messe manipu-
 li colligebantur, & vetusti poenitentes er-
 roris fideli cum confessione veniebant ad
 Christum Eccle. Hist. li. 2. ca. 2. Tertullia.
 verò cum lib. de poenit. tum lib. de patiēt.
 & lib. 2. contra Marcio. & alibi confessio-

H iij

nem

Symmyi
sta.Euange-
liū paruo
tempore
paucoru
apostolo-
ru opera
orbe vni-
uersum
subegit.

Deus au-
tor con-
fessionis
faciendæ

Quæ nos
peccato-
rum ob-
liuia ca-
pere de-
beant.

nem siue exomologesim, non nisi à Deo institutâ affirmat, adeoq; confessionē pœnitentiæ partē arbitratur, vt omnē pœnitentiâ cōfessionē delicti esse eò quod illa non nisi in delicto locū habeat opinetur lib. de carne Christi D. Chryso. equidē Ser. 24. de excludēda vitiorū memoria plurimū cōmēdat peccatorū obliuionē. & quod ne in mētē quidā vnquā eorū venire oporteat, verūm non tamen tollēdam dixerim (vide mihi aliam quam hi volunt interpretationē) eorum quæ delinquimus (inquit) recordationem, cūm Esa. 43. commemoranda peccata asseueret, vt dimittantur, sed ita accipiendum, vt nunquam amplius admittantur, aut offendiculo sint, & impedimento virtuti, quomodo etiā Pynusius interpretatur apud Cass. colla. 20. ca. 9 etc. alioqui nullam vitæ partē peccatorum recordatione vacuā esse debere, & omne tēpus perire quod illi officio nō impēderetur nō solū Chryso. Basil. Grego. Naz. Hier. & reliqui eius classis viri cēsuerē, verum etiā oēs illi olī Thebaidis nitriæ, mesopotitaniæ, Palestinæ Scythiæ, Syriæ Ægypti, & vniuersi oriētis, & occidētis monachi innumerabiles, quorū meminere Cassian. Chry-

Chrysoſtomi diſcipulus, & Climachus,
 Euseb. Isaac, Effrem, Niceph. Thalassius,
 Hiero. Ruffi. Grego. Mag. Grego. Turo. et
 alij omnem hominis Christianam vitam
 atq; Philosophiam, nihil præterquã pecca-
 torum perpetuam meditationẽ, atq; pœ-
 nitentiam, sicut Christi continuam mor-
 tis cogitationem diffiniebãt, qui enim (ait
 Germanus Monachus) in oratione pro-
 strati ad confessionis lachrymas nos vale-
 bimus excitare per quã delictorũ veniam
 cūsequi mereamur, secundũ illud Davidis
 pœnitētis Psal. 6. Lauabo per singulas no-
 ctes lectũ meũ lachrymis meis stratũ meũ
 rigabo. Si peccatorũ nostrorũ memoriam
 de nostris cordibus exuamus, quã ecõuer-
 so iubemur tenaciter custodire, dicẽte dño
 & iniquitatũ tuarũ non recordabor, & tu
 verò memeto etc. vt est apud Cassianũ col-
 la. 20. quæ est abbatis Pynuphij de pœni-
 tentiæ sine & satisfactionis iudicio ca. 6.
 & illi ab Germano propositæ quæstioni
 respondens Pynuphius dicit. ca. 7. agenti-
 bus pœnitentiam non modò vtilem, sed
 necessariam quoq; peccatorum recorda-
 tionem, vt cùm iugi pectoris confusio-
 ne clamantes quisq;, quoniam iniquitatem
 meam

20111112
 Vera phi-
 losophia
 hominis
 christia-
 ni iugis
 est deli-
 ctorũ me-
 moria.
 Plato in
 time. etc
 M. Tu. in
 quæstio.
 Tuscu. &
 li. de fini-
 bus.

20111112
 20111112

Similiter
Ori. Ho.
2. super
Leuit.

Per mul-
tis modis
dimitti
peccata.

Suffragia
diuoru

meam ego cognosco etc. Psal. 50. & illud cogitabo pro peccato meo Psal. 6. dum poenitentiam agimus, & adhuc vitiosorum actuum recordatione mordemur, ignem conscientiae nostrae abortus ex confessione culpae lachrymarum imber extinguat, nam de industria exomologesis faciendae presbytero meminit ibidem ca. 8. enumerans enim & oraculis sacrae scripturae afferens varios esse modos abolendorum extinguendorumque peccatorum, videlicet baptismum, Martyrium, poenitentiam, caritatis affectum, lachrymarum profusionem, afflictionem cordis, & corporis, vitamque emendationem, sanctorum preces & intercessionem, misericordiae erga proximum exhibitionem, cum corporalem tum spiritualem, inter alia etiam exomologesim redeundi cum Deo in gratiam viam asserit, iuxta illud Psal. 31. dixi pronuntiabo aduersum me iniustitiam meam etc. et Esa. 43. Narra tu iniquitates tuas prius vt iustificeris. Similiter itidem confessionem peccatorum mandat Germanus, & Moises abbas collat. 2. ca. 12. & 13. & Cassia. lib. 7. de spiritu Phylargyriae cap. 13. & lib. 4. de institutis renunciantium ca. 9. putatque

putatque & ita semper obseruatum testa-
 tur, vt ne minutissimæ quidem cogitatio-
 nes, silentio prætereatur, sed omnia in vni-
 uersum manifestentur, cum huius saluber-
 rimi auxilij, id est, remissionis, & absolu-
 tionis, tum consilij querendi ergo, & nulli
 vnquã bono, maximo verò plurimis fuisse
 se ait malo, animi arcana occuluisse ac sub-
 ticuisse D. Basilius circa illud Psal. 32. Dili-
 git misericordiam & iudicium, Postquam
 hic dispensari à Domino, sicut largam mi-
 sericordiam ita demum strictum iudicium
 dixisset, vult (inquit) tui misereri, iudex,
 teq; miserationibus suis complecti, si mo-
 do post admissa, humilem te factum & con-
 tritum, & malefacta plurimum desentem inue-
 nerit, si insuper quæ clam alijs, & in occulto
 perpetrasti prodideris, & confiteare
 fratri tuo, citra vllum pudorem etc. & expon-
 nens Titulum Psal. 37. imitatus Orige. Psal.
 Dauid in recordatione, videtur mihi Da-
 uid (ait) inter plures egregios Psalmos de-
 licta confessus proprie & peculiariter de-
 stinato selegisse presentem, in recordatio-
 nem, vt semper eum in ore ferret, eoq; vte-
 retur, velut antidoto animæ suæ & suppli-
 catione, & confessione bonum Dominum
 placaret

olim

placaret inquiring, Domine ne in furore tuo etc. vnde ibidem circa illud, Quoniam iniquitates meae supergressae sunt caput meum etc. Per haec ait exprimit ea quae passus est, & quemadmodum ipse se castigauerit, non vnum in se tantum accusans peccatum, sed aceruatim multa, & tanta vt ea non fuerit in intimo animae recessu oculi, vel intra corpus delitescere. sed ipsum supergressa sint, aded vt omnibus iam sint manifesta, ipse igitur sui accusator primus erat, in principio sermonis, & coram omnibus seipsum accusat, vt & in ipso impleatur illud Iustus accusator est sui ipsius preueniens quemcunque hominem accusatorem, ipse quidem sese condemnauit, ora vero inimicorum omnia sic oppilauit vt aliud nihil reliqui iam haberent, quod aduersus eum obijcerent, docet item nos hic sermo, vt ne nostra ipsorum mala obtegamus, & ne patiamur vt quasi quoddam atramentum, aut putrilago peccata in imum animae fundum sidant, & comprimantur, quae veluti cauterio notam inurant conscienciae, quae admodum in febre quae si intro altiusue serpat, morbum validiorem facit si vero in apertum se promouerit, spe remissio.

Simile

missionis tanquam iudice promittit. Et circa illud. Et gemitus meus à te non est absconditus etc. Quum prius iudicauerit in inscriptione quòd vtique ea sibi fuerit in recordationem, meritò reputat & reuocat ad memoriam, quæ multo antè ob peccata sibi accidissent, quorum gratia omnem quoque hanc confessionem edit (inquit) nam circa illud, Quoniam ego in flagella paratus sum etc. multi priorum peccatorum obliuione capiuntur, nullam eorù habètes rationè, imò & còtemnètes quasi nulla de his expetenda vnquam sit vltio. Et in Ho. in illud Moscos, Attende tibi ipsi, cum & aduersis. & prosperis in rebus sanis & infirmis, & iustis & iniustis vtile id dicti declarauisset peccatori poenitenti instar antidoti applicans, attende (inquit) tibi ipsi vt pro delicti portione hinc quoq; mutueris, & metiare valetudinis instauranda necessarium subsidium magnum est & graue peccatum? multa opus habes confessione, lachrymis amarulentis, peracri contentione vigiliarum, indiuiso & continenti ieiunio. Leuis est nec intoleranda offensio? hinc quoq; exequetur poenitentia etc. Et Homil. ad baptismum

Attende
tibi ipsi.Colo
colidug

similè

timum, & ad poenitentiam, nolens hæc
 procrastinari in extremam aut ætatem,
 aut valetudinem. Quid expectas (ait) be-
 neficio febris baptizari, quando nec salu-
 taria verba loqui, nec item audire poteris
 morbo caput occupate? nõ manus in cœ-
 lū tollere, non in pedes erigi, non genua
 adorando flectere, non commodè doceri,
 non securè ac liberè confiteri, non cū Deo
 convenire, non cum aduersario decertare
 forte nec scrire inter imitandum subsequi
 dubitantibus etiam presentibus, num gra-
 tiam sentias, an sine sensu, qui agantur ac-
 cipias etc. Nam de singulis quibusq; pec-
 catis agenda poenitentia habet in breuior-
 ibus regulis interrogat. 5. & confessionem
 cuiusque delicti, & negligentie olim tem-
 pore Basil. publice fieri solitam, & coram
 alijs insinuat interrogat. 110. & mouens
 quaestione, seu interrogatione 229. Nun-
 quid flagitiose facta, abiecta omni vere-
 cundia enunciarī apud omnes debeant, an
 apud aliquos tantummodo, & si hoc apud
 quos & cuiusmodi? Respondet, in pecca-
 torum confessione eandē esse rationē, quæ
 etiam in apertione & ostensione vitiorum
 corporis habenda, & sicut hæc nequaquā
 mundi qui-

sbu311A
 alq1 idit

Cōfessio
 publica.

Simile.

quibusuis temerè aperiuntur sed ijs dun-
 taxat qui rationem qua curari possint
 teneant. Eodem modo exomologe-
 sim fieri debere apud eos qui mederi
 illis queant, nimirum ipsamet interpre-
 te interrogat: seu quaestio. 288. Qui-
 bus dispensatio mysteriorum Dei, quod
 prius habitum est, credita est. Et pri-
 ma certè conuersionis momenta, & qua-
 si incunabula poenitentiae dicit esse illud
 Psalm. 31. Iniquitatem meam cognoui,
 & peccatum meum non abscondi, Dixi
 confitebor aduersum me iniustitiã meam
 Domino. Deinde in ijs enarrandis mo-
 dum eũ seruadũ qui est Psal. 6. similiterq;
 in alijs varios modos interrogat. 297, Et
 in illa monasticũ propositũ, & rerũ om-
 nium abdicationẽ paranesi monet, singu-
 lis diebus opera facta vesperi Monachum
 secũ cõmemorare, & quasi incudi reddere
 cumq; ijs quę pridie fecit studiosè cõfer-
 re debere, vt ita indies magis magisq; in
 virtutum palæstra promoueat vitiõsũq;
 fines excedat etc. & ser. de ascesi. id est, cul-
 tu, siue exercitatione monastica, cogita-
 tiones quotidianas & actiones omnes ex-
 amussim examinandas testatur. Preclare

verò

Publica
cōfessio.

verò agi (inquit ser. de institutionibus Mo-
nach.) si quis in religione vult proficere,
si antequàm somno sese det, secū exploret
omnē cōsciētā animiq; latebras perlustret
ac si quid aut verbo, aut corde, aut opere,
culpæ in se admittit, nullo id modo subtri-
ceat, sed in mediū audientibus cunctis cō-
fiteatur, vt per cōmunē orationē sanetur à
morbo, quo laborat, de modo enim uero,
seu de partibus agens in suis æthicis siue
moralibus pœnitentiæ, inter quas etiā cō-
fessionem collocat, hominibus potesta-
tem in terra dimittendi peccata à Christo
sicut huic ipsi à patre concessam tradit. ca.
1. 2. 3. 4. regul. 1. Et cum lib. regularū fusius
disputatorū interrogat. 25. præpositos
quosq; suarum admonuisset partiū, vicif-
sim interrogat. 26. admonitos vult subdi-
tos, si quid fortè memorabile, ac graue cō-
milere, siue cogitatione, siue dicto, siue fa-
cto, nō celent, sed aperiant, integerrimeq;
declarent coram ijs fratribus quibus id ne-
gotij incumbit, id quod etiam facit inter-
rogat. 46. & alias satis liquidè innuit, po-
testatem verò dimittendi peccata quęcūq;
hominibus hæctenus absolutè traditā in-
quit, modò verè quem pœniteat sui erro-
ris etc.

Autori-
tas sacer-
dotij.

613v

ris etc. In regulis breuioribus interrogat.
 15. id quod fusè, ac erudite pertractat Ho-
 mil. de pœnit. aduersus Nouatianos, quos
 hac periphrafi, siue circûlocutione ferè si-
 cut & Chrysof. & Greg. Naz. & Euthy.
 & Theodoret. & Cyril. Alexan. & Sozo.
 & Socrat. aliq; græci, describit, abrogan-
 tes pœnitentiam, ac peccatorum remis-
 sionem post baptismum, quam Ecclesia
 Catho. ante, iuxta, ac post baptismû, pro-
 fitetur, Greg. verò ille Theologus Naz.
 distinguens baptismatum differentias. in
 quinque genera. Primum Mosaicum in
 mari & nube, quod Paulo Apostolo inter-
 pte 1. Cor. 10. figura tantùm fuit mare,
 aquæ, nubes, spiritus. Secundum Ioannis
 baptisma non in aqua solum sed etiam in
 pœnitentia. Verumenimverò non tamè
 in spiritu. Tertium Christi quod est per-
 fectum in spiritu in remissionem peccato-
 rum, vnde caro, spiritus, & homo, Deus
 fieri possit. Quartum Martyrij & sangui-
 nis longè reliquis venerabilius. Quintum
 lachrimarû statuit, sed id laboriosius, qua-
 le fuisse arbitratur illius, qui per singulas
 noctes lauit lectû suû, & stratû lachrymis
 Psal. 6. cuius putruerunt cicatrices etc.

I Psal. 37.

Matt. 3.
 Acto. 19.
 Mat. 3.
 Io. 1. 3.
 Acto. 1. 2.
 etc.
 Luc. 12.
 Mat. 20.

Pfal. 37. Qui imitatur conuersionem Manasse. 2. Paral. vlt. Niniuitarū Ionę. 3. publicani Luc. 18. Cananeæ 15. inquit, id quod se se quoq; promptè suscipere, & alijs impartiri eiusque se largitorem adorare asserit. Contra verò Nouatum, alterū pharisæum audacem, & superbum poenitentiam non sufferentē, neq; planctibus præbetem locum, Dei misericordiam contumelia afficientem, legem ferentem hominibus, supra homines ac vires humanas, desperatione auferentem emendationem, nominatenus purum, intus vero vlceribus putidum, & incurabile introducentem peccatum, auaritiam quidem secundam idolatriam non damnare, fornicationem autem tam acerbè ac si ipse carne & corpore careret refellere affirmat, nam quòd Nouatus (ait) in persecutione lapsos non recipit, bene ac iustè equidem, si lapsos non poenitentes, neque ego sanè recipio qui aut penitus non, aut minus digne flectuntur, quiq; sua scelera emendatione non compensant, cum autem recepero competètem eis locum distribuo, & si lachrymis rigatos videro, Nouatum non imitabor, quæ etenim mihi lex erit

Auarus
est, aliter
idololat
tra. 1. ol
2. I. of A
. 319
. 31. 311
602. 311

erit Nouati inhumanitatis? æquale profe-
ctò malum & dimissio sine cogitatione
& castigatio sine venia, quandoquidem
illa totas habenas relaxat, hæc vero nimiũ
restringit etc Homil. seu Orat. in sancta
Epiphaniarum lumina. Quomodo igitur
non admittebat confessionem, & pecca-
torum memoriam, & singularem apud
presbyterum enumerationem, Nouatus?
qui quosdam recipiebat, & absoluebat, et
auaros poenitentes, quosdam vero, videli-
cet lapsos in persecutione, & fornicarios,
non item? qui nosse poterat vero Nazan-
zenus quos absolueret iustè (nã eius verbo
libenter vtimur) quos non, si exomolo-
gesim tollas? quibus modis nisi audita cõ-
fessione, suum cuiq; poenitenti locum de-
signaret, & mensuram, & tempus, quæ quã
exactissime olim seruata testatur omniũ
veterum monumenta? cuiusmodi donum
est baptisma isthoc, nisi per sacramentum
clauium, & poenitentia in Ecclesia insti-
tutionem, cui promisit Dominus pecca-
torum remissionem: in quid deniq; cum
Nouato quasi magnarũ misericordia di-
uine iniuriarũ postulat, nisi quod ille quo-
rũdam peccatorum per confessionem, et

l ij poeniten-

Nouatus
referua-
tor casuū
vsque ad
iudiciū
Dei.

pœnitentiam, & sacerdotū ministeria (vt
Ambrosius loquitur) concedat remissio-
nem, nonnullorum verò vt lubebat (qua
eius impudentia) nequaquam hominibus
sed vni Deo retinebat, ac referuabat? Nam
cū multa de grandinis tempestate om-
nia depopulante, oratione quadam con-
solatoria disseruisset ad populum, & alios
in alios, aliosq; culpam à se quenq; rejce-
re, non expectemus inquit, vt ab alijs ar-
guamur, sed nosmetipsos perferutemur,
magnū malitiæ remedium confessio, &
fuga peccati etc. & in oratione quadā alia
se excusans quòd tam diu à functione ec-
clesiastica abstinerat, omnes ad mentem
venire, melioremq; frugem meditari, hor-
tatus, lachrymas, purgationem & pœni-
tentiam, quosq; offerre id est ni fallor, sa-
cerdoti exomologesim facere præcipit,
Deum enim omnia quamlibet exigua sus-
cipere inquit, Pauli plantationē, Apol-
lo rigationem, viduæ duos assulos, humi-
litem publicani, confessionem Manassæ,
deinde paulò post insinuans vti modò,
etiam tunc clerum calumniæ fuisse op-
portunum, aliorumq; mortalium iniurijs
obnoxium, vos oues ait, nolite pascere pa-
stores

1. Cor. 3.
Lu. 21. 18
2. Pa. vlt.

stores, neq; super terminos eorum eleue-
 mini, satis sit vobis si rectè pascamini, no-
 lite iudicare iudices, nec legem feratis le-
 gillatoribus, Deus enim non seditionis
 neq; confusionis, sed ordinis est & pacis,
 nemo igitur caput sit, qui vix manus, aut
 pes esse possit, siue aliud quod membrum
 honestum, sed vnusquisq; in quo vocatus
 est ordine perduret, licet etiam dignior
 fortè existat etc. Similiter sacerdotes, pa-
 stores, & iudices hominum velut ouium
 esse, non infrequens est apud eum eūdem
 illud nimirum propter doctrinam, hoc
 verò ob metuendum illud tribunal, forum
 inquam pœnitentiale, vbi sacerdotes à Deo
 constituti sunt arbitri, vt sententiã iustam
 & æquabilem ferant super pœnitentes, &
 reos peccatores, vel condemnationis, vel
 absolutionis: cognita ad perpendicularum
 causa, id quod liquidissimè, si quis alius,
 per confessionem pœnitentis, sacerdoti
 faciendæ, Theologus noster ostendit in
 suo apologetico fieri, quo rationem red-
 dit cur in Pontum sese contulerit subter-
 fugiendi presbyterij ordinatione & Epif-
 copi nempe causa. Postquam enim sacer-
 dotis & Episcopi officium, nō solum ho-

O malo-
 rū sum-
 mam.

Sacerdo-
 tes pasto-
 res & iu-
 dices po-
 puli.

Officiū
pōtificū.
Ars artū
hominē
guberna-
re.

minem omnibus virtutum numeris abso-
lutum, verumetiam aliquid supra homi-
nem requirere declarauisset, artium enim
omnium artem esse, & scientiam scientia-
rum homines regere, præter alia id ferè
potissimum eum ab ijs munijs, & one-
re Episcopali deterruisse dicit, quod ho-
mines tam sint versuti, versipelles, ac sub-
doli & quod cū Episcopus circa animas
eam nauare operā debeat, quam circa cor-
pora medicus, quantū studij oportuit im-
pendere, vt morbus medico nudetur, tan-
tum impense agi, ne medicas manus quis
experiatur, sumusque fortes ac strenni
(inquit) aduersum nos ipsos, & industrij
ad hoc cauendum ne curemur, aut enim
subdole more seruorū peccatum abscon-
dimus & quasi passionem quandam sub-
putridam, & malignam, in profundo ani-
mi celamus, quasi magnum illum oculum
intuentis omnia Dei fallere possimus, dum
humana iudicia effugimus, vel prætextus
comminiscimur in peccatis, & rationes
inuenimus quibus affectibus nostris patro-
cinemur, vel instar aspidis surdæ & obtu-
rantis aures suas ne vocem audiat incan-
tantium, auditum obseramus, & ne sapiē-
tię phar-

tiæ pharmacis curemur cōtentiose resisti-
 mus, aut postremo qui audaciores & ani-
 mosiores ex nobis sunt, manifestam etiam
 impudentiam ostendunt ad peccatum &
 omnis generis iniquitatem ad eos qui il-
 li inseruiūt officio nudo (vt prouerbio est)
 capite accurrentes etc. Idemque profus
 peneque iisdem verbis docet Chryso-
 st. qui hac solummodo de causa, quod onus
 suis humeris existimaret impar, governa-
 re, & iudicare animas, prouinciam Epif-
 copalem detrectarat, & in Basilium pia
 fraude coniecerat lib. 2. de sacerdotio, cum
 siquidem Episcopos pastorū & medicorū
 instar moderēdis hominibus esse dixisset,
 illosq; tantū suis subditis virtutis, religio-
 nisq; præcellētia debere præstare quātū ani-
 mi rationisq; vigore pastores ouibus, hic
 laborare agrē humanam infirmitatē (ait)
 quod non facile sese homini vlli prodat. Iā
 verò cum nemo scire valeat ea quæ sunt
 hominis, nisi spiritus hominis qui in illo
 est qui pharmacum adhibere morbo ei
 quis queat, cuius nequaquam speciem in-
 telligit? quum etiam vsu veniat persepe, vt
 ne intelligere quidem medicus possit sub-
 sit nec ne morbus aliquis (inquit) tum de-

1. Cor. 2.

I iij

inde ibi

O omni- inde ibi maximè laborandum, vbi se pro-
 bus optā- dit, & paulo infra, Quamobrè necesse est,
 dā Suadā vt Christiani quocunque morbo laborā-
 tes, sibiipsis persuadeant, sacerdotū cura-
 tionibus se subijciēdos, neq; id solum, ve-
 rum etiam ob hoc ipsum, eoq; vel maxi-
 mè nomine immortalem illis habere gra-
 tiam debere etc. Secundum verò delictō-
 rum modum mulctam pensandam astiti-
 mandamq; affirmat, ac quasi quibusdam
 coniecturis, delinquentium animos explo-
 randos, & vel sexcentis oculis vel argi-
 illius, opus esse ad omnem mentis habi-
 tum perquirendum, priusquam remedia
 possint commodè adhiberi etc. eademque
 plane supra retulimus oratione prima ex
 Greg. Mag. Homil. 26. circa illud Ioan. 20.
 Quorum remisistis peccata remittuntur
 eis etc. qui Apostolos ad summam humi-
 litatem vocatos ad tantum dignitatis cul-
 men euectos asserit, vt non solum de se se-
 curi essent, sed etiam potestatem acciperēt
 relaxandi peccata, & obligationes alienas
 etc. quo sub onere cum ipse in epistola
 nuncupatoria suorū moralium ad Lean-
 drum Episc. & lib. 2. epist. 39. ex regist. in-
 dict. 10. ad Dominicū episco. Carth. suspi-
 rat, tum

rat, tum alios quosq; eodem honore, imò
 verius onere affectos gemere monet, &
 onus potius arthra graui⁹ metuere, quam
 honorem affectare, Homil. 11. lib. 1. in Eze-
 chiel. & Hom. 26. Euang. quæ citatur in
 in cõcil. Aquisgranensi sub Ludouico pri-
 mo, coacto cap. 37. & alibi crebrò. Vnde
 Cyrill. patriarcha Alexand. ab omnibus
 fidei Christianæ initiatis, sacerdotes testa-
 tur in ius coram Deo in die iudicij vocã-
 dos, & Laicos quidem, pro se quemq; ra-
 tionem reddere, sacerdotes verò quibus
 sacerdotalia munera credita sunt, nõ pro-
 se tatum, sed etiam pro vniuersis in Chri-
 stũ credentibus etc. epist. 6. ad Nestorium
 sectatorẽ. Verum hæc aliò spectat. Quod
 verò ad sacerdotum officia iure diuino
 pertineat excipere exomologesim poeni-
 tentium post Baptismum, luculentissimè
 pertractat Cyrillus, secutus enim Nazian-
 zenum varijs modis in Euangelio, sicut in
 veteri testamento, diuersis sacrificijs & ri-
 tibus dimitti peccata. Primò ait per bap-
 tismum. Secundo per passionem martyrij.
 Tertio per eleemosynas. Quarto quando
 nos remittimus alijs. Quintò quando quis
 conuertit peccatorem ab errore viæ suæ.

Heu quã
 difficile
 est hono-
 re appet-
 ere & o-
 nus sen-
 tire, tan-
 tũ abest
 existima-
 re.

Septem
 dimitti
 peccata.

Jacob. 5.

Sexto

DE EXOMOLOGESI

Sexto per abundantiam charitatis, sicut
 Magdalena Luc. 7. & Septimò fit remissio
 licet dura, & laboriosa (inquit) per poeni-
 tentiam quum lauat peccator stratū suum
 lachrymis, quando non erubescit sacerdo-
 ti Domini indicare peccatum, & quærere
 medicinam iuxta illud Psal. 31. Dixi pro-
 nunciabo aduersum me etc. & illud Iaco. 5
 Si quis infirmatur vocet præsbyteros ec-
 clesiæ etc. lib. 2. comment. in Leuit. & ac-
 commodans exomologesim veteris po-
 puli, sacerdoti Leuitico faciendam, huic
 nostræ sacramentali qua de agimus sedulo
 mirum est (inquit) admodum quod pec-
 cator iubetur pronunciare suum delictum
 etenim cuiusuis generis peccata pronun-
 cianda sunt, & in publicum proferenda cū-
 cta, quæ gerimus siue occulte, siue palam,
 siue verbo solum, siue tantum cogitatio-
 nibus, quid indignum admisimus, vniuer-
 sa necessum est semel publicare, inq; me-
 dium proferre, nempe si ita præueniamus
 nequitiam diaboli, vt nostri nos accusato-
 res simus, id quod Esa. suadet dic tu ini-
 quitates tuas prior etc. 43. Quod diligenter
 executus est Dauid Psalm. 31. non habebit
 post hanc vitam, quod obijciat inimicus,
 ipse

ipse enim nunc ad peccandum instigat,
 quos postea nisi eum praeueniant accuset
 etc. lib. 3. Similiter omnino Orige. Hom. 3.
 in Leuit. Nam ministros & sacerdotes ec-
 clesiae peccata populi tollere, & remissio-
 nem peccatorum indulgere, sicut Christum
 qui sacerdotium in Ecclesia reliquit habet
 lib. 5. & omnem illam lepra omnis gene-
 neris per sacerdotem Leuit. i inspectionem,
 capitis leprosi denudationem, immunditiae
 ingenua confessionem, nihil quam apertam, &
 integram poenitentium exomologesim apud
 sacerdotem nouae legis faciendam interpre-
 tatur, quemadmodum iisdem verbis Orige. Ho-
 mil. 8. in Leuit. & Procopius Gaza, & Eu-
 cherius Lugdunen. & Hefychius presby-
 ter, & sicut in curatis corporum vulneribus
 cicatrices interdum remanent, ita in anima
 nonnunquam dimisso peccato desiderari
 quid nepe satisfactionis expiationes asserit
 etc. lib. 8. Et quemadmodum olim in veteri
 lege, contra adulterum, & adulteram sacerdo-
 tes mortis ferebant sententiam, ita nunc pec-
 catores sacerdotale iudicium subire oportet,
 pro suscipienda poenitentia testatur li.
 11. Ita enim circa illud Ioannis 20. Sicut
 misit me pater & ego mitto vos colligit
 Christus

Typi &
 figurae
 christia-
 nae poen-
 itentiae.

DE EXOMOLOGESI

Christus missus est ad vocandos iustificandosque peccatores, ergo Apostolorum quoque partes fuerunt ut omnes ad poenitentiam incitent, utque curent cum corpora, tum animas lib. 12. comment. in Ioan. cap. 55. & cum solivus Dei esse, inquit, peccata dimittere & prauaricatos legis solius legislatoris à peccato liberare, sicut in humanis rebus videre est, crimen læsæ maiestatis non nisi maiestatem ignoscere, diuinæ (inquit) naturæ dignitatem & potestatem discipulis est largitus. quando spiritum sanctum aspiravit, qui per eos aut donat, aut retinet peccata, duobus potissimum modis, vel per baptismum, vel per poenitentiam etc. cap. 56. ibidem. Denique insinuans idem fere olim negotium Novatianos exhibuisse Ecclesiæ Catholicæ, quod modo nonnulli facessunt, dicit eos pro suo ipsorum rigore, atque seueritate aut post baptismum lapsis, non patere poenitentis vllum poenitentiae locum voluisse aut si quis certe, post semel susceptam poenitentiam in eadem peccata incidisset, huic denuò beneficium absolutionis & remissionis peccatorum haudquaquam impartendum, eò quòd facilem indulgentiam, ansam

ansam licentius agendi, & Dei dona vilia
 æstimèdi præbere putarent. Verú id vitio
 vertendum (ait) non munifico benignoq;
 Domino, sed ijs qui bonis malè vtuntur,
 probatque cum veteris, tum noui instru-
 menti exemplis, & secundam. & tertiam,
 & quartam & sic deinceps quotiescunque
 delictum est, poenitentia rationem ineun-
 dam, & peccatorum remissionem speran-
 dam etc. lib. 5. tractans illud Ioannis 8. Va-
 de & iam amplius noli peccare. Nam hæc
 poenitentiam includere ex omologesim,
 omniūque peccatorū, si fieri potest, atque
 in mentem venit enumerationem, hanc
 vero subijci censuræ, & arbitrio, seu pote-
 testati sacerdotali, quæ pari iure à Christo
 sacerdotibus collata est, ad diuittenda,
 iuxta ac retinenda peccata ex supra dictis
 liquet. Hilarius porrò circa illud Ps. 135.
 Confitemini Domino quoniam bonus,
 cum duplicem confessionis speciem (diui-
 næ scilicet laudis, seu gratiarum actio-
 nis, & peccatorum, vt sæpe alias, commen-
 dasset, ceu necessariam, spiritum sanctū. ad
 id hortari affirmat oraculis varijs Prouer-
 18. Esa. 43. peccata semper esse confitenda
 non quod semper peccandum sit, vt sem-
 per sit

Perpetua
 poenitē-
 tia pate-
 re locum

Idē ius
 gādi atq;
 soluēdi.

Cōfessio
 boni &
 mali illi
 quod à
 Deo acce-
 pimus &
 huius
 quod
 rependi-
 mus.

Cōfessio
peccati
est virtu
tis pro-
fessio.

Confessio
peccati
est virtu
tis pro-
fessio.

Il est
apud
vobis

Confessio
est virtu
tis pro-
fessio.

Psal. 7.
Iere 17.
Rom 8.
Apoc. 2.
Amos 9.

per sit cōfiteđū, sed quia peccati veteris et
antiqui utilis sit indefessā cōfessio confes-
sionem enim erroris professionē esse de-
finendi, & ob id peccati confessionē ceptā
fieri, nō quod declaremus Deo quod nes-
ciat, sed ea quæ mala iam cognouimus de-
testari, & ab ijs desinere velimus, & Pau-
lum 1. Cor. 15. non sum dignus vocari apo-
stolus etc. iustitiam presentem, ex præte-
ritōrum conscientia & confessione com-
mendare, & circa illud Psal. 137. Confite-
bor tibi Domine etc. Cum hanc duplicem
confessionem, cum in veteri tum in noua
lege affirmauisset vsitatam fuisse, veræ ex-
omologesios, seu confessionis rationē de-
clarans, maxima autem & utilissima est
(inquit) letalium vitiorum morbis in eo-
rum confessione medicina neque confes-
sio peccati est tanquam rerum alijs igno-
ratarum professio, vt si fur de furto, aut
homicida de cede interrogatus confitea-
tur. Neque eo exigit Deus tuam confes-
sionem, quasi ignorans, tuaque confes-
sione indigens, qui scrutatur corda & renes,
cuiq; promptum est, non solum cogitata
sed etiam cogitanda perspicere, verū cō-
fessio peccati ea est, vt id quod à te gestum
est per

est per cognitionē peccati confitearis esse peccatum. Et post pauca, Nullus autem id quod confessus est peccatū esse, deinceps admittere debet, quia confessio peccati, professio est desinendi, & dein confessionē integrā esse debere, & per peccatorū species distinctam, insinuans desinendum ergo à peccatis est (ait) postquā in confessione est cognitio peccati, & confitendum est, ut propheta docuit corde toto nō parte, neque aliqua adhuc nobiscum cognitionū peccatorū operatione residente. Quid enim si quis de furto pœnitens iniquis & turpibus lucris pecuniā suā auxerit? Non erit quidem fur sed erit avarus & raptor, aut si quis ex fornicatione desinens vino se nimio corrūpat, corpus quidē suū non polluet, sed animam contaminabit, & si quis à cædibus temperans maledicus esse persistet, manum quidem homicidā non habebit, sed linguam habebit, & quomodo quis ex toto corde poterit cōfiteri, vel exigua peccati parte residēte? deter sis itaq; omnibus vitijs, confessione opus est desinendi, Et orandum semper ad Deum est, ut incohibēdis peccatis, extinguendisq; incentiuis eorū, pendula volūtatis nostræ studia

Ratio cōfessionis

Cōfessionis tenor

Psalm. 9.
etc.
Confessio debet fieri ex integro non ex parte.

studia confirmet, ob quod iam confitens
 propheta, per cōfessionem, ac precē suam
 in portu se innocentiae collocat etc. Et ne
 aliter interpretemur cōfessionem, quā tā-
 to opere ubique à Christianis exigit, quam
 apud sacerdotes, quibus dimittendi, reti-
 nendique peccata facultas delegata est, fa-
 ciendam, tractans illam Petri de Christo
 confessionē Mat. 16. Tu es Christus filius
 Dei viui, et premiū huic cōfessionī Chri-
 stianę à Christo destinatū, ò in nūcupatio-
 ne noui nominis felix Ecclesię fundamē-
 tū (inquit) dignaq; ædificatione illius pe-
 ra, quę infernas leges, & tartari portas, &
 oīa mortis claustra dissolueret. O beatus
 cœli ianitor, cuius arbitrio clauēs æterni an-
 ditu strādūtur, cui⁹ terrestrē iudiciū præiu-
 dicata autoritas sit in cœlo, vt quę in ter-
 ris aut ligata sint, aut soluta statuti eiusdem
 conditionem obtineant, et in cœlo lib. cō-
 ment. in Mat. can. 16. Et absolutionē pec-
 catorum ab Apostolis, quorum nunc lo-
 cum Episcopi atque presbyteri occupant,
 non temerē, neq; indifferenter quibusuis
 peccatoribus et ab Ecclesia impartiri de-
 bere, circa illud Mat. 18. Quod si pecca-
 uerit in te frater tuus etc. Et immobile se-
 uerita-

ueritatis Apostolicæ iudicium ostendens,
 vt quos in terris ligauerit id est peccatorū
 nodis innexos reliquerint, & quos solue-
 rint, id est in salutē receperint hi Apосто-
 licæ cōditione sententiæ in cœlis quoque
 aut soluti sint, aut ligati, nullos absoluēdos
 aperte monet, nisi preuia confessione illis
 videlicet faciēda à quibus absoluendi sunt
 & de illis in speciali peccatis, quorum à se-
 de Apostolica flagitant remissionem. Et
 Procop. Gaza. Sophist. in comment. super
 numer. 7. cuiuscunque viri vxor, transgres-
 sionis rea fuerit, tradit nullis tenebris nul-
 lisque inuolucris celanda peccata, sed sicut
 in lepra, & seminis effusione alijsq; im-
 munditijs carnis, ita animi sordes publica
 confessione detegendas, ne dū humanum
 iudicium latere volumus, diuinum accer-
 samus. Et in comment. super Exod. Cū
 vnguedi et thymiamatis sacerdotalis me-
 minisset, eiusque tēperaturæ, hoc thymia-
 ma conficere, riteque temperare affir-
 mat, illum qui intercedente confesio-
 ne se exonerauerit præteritorum pecca-
 torum squalore, idq; minutim concidere,
 qui pro nullis terrenis Deum precibus,
 & singulatim peccata nostra confiten-

A simili-
bus.

K da. Et

da. Et circa illud Genes. 3. Vocem tuam
 audiui in horto & extimui etc. Deum ab
 Adam nihil quam confessionem, & ex-
 omologesim elicere voluisse, & poenitu-
 dinem, hominibus verò ita comparatum
 esse, vt semper aliquid comminiscantur
 excusationis, vel defensionis, quod suis
 pratendant culpis. Eademq; habet Chys.
 Homil. 16. in Genes. & Ambro. lib. de pa-
 radiso ca. 14. & Augu. super Genes. habes
 igitur & culpæ abolutionem in confes-
 sione, sententiæque in executione ait Am-
 bro. lib. de institu. virgi. ca. 4. Quid enim
 ait Grego. papa est peccatorum confessio,
 nisi quædam vulnerum ruptio? quia pecca-
 ti virus salubriter aperitur in confessione,
 quod pestiferè latebat in mente. Vulnera
 enim cutis in superficiè trahunt humorem
 putredinis. Et peccata cõfitèdo, quid aliud
 agimus, nisi malum quod in nobis latebat ap-
 erimus? Ho. 40. super Euãge. Lu. 16. & cir-
 ca illam cõfessionem Ionathæ 1. Re. 14. de mã-
 ducato melle, dicit confessionem ita debere
 integrã atq; ingenuã esse, vt neq; quæ ma-
 gna sunt peccata, quoquo modo verbis
 minuantur & cù peccatum per confes-
 sionem sit prodendum, non tamen item mē-
 dacio

A defini-
 tione.

est illud A
 200

dacio esse augmentandum, sed tale prorsus in confessione esse debere, quale fuit in opere deinde etiam ipsa peccata per confessionem, & poenitentiam deleta, quasi non deleta semper ob oculos versanda li. 5. in 1. Reg. Et circa illud Iob. 13. Veruntamen vias meas in conspectu eius argua, tractans simul illud 1. Cor. 11. Si nosmetipsos iudicemus non utique diiudicemur. unde electi quique; (ait) suis culpis nunquam sciunt parcere, nisi ut possint culparum iudicem placatum inuenire, & verum cum post salutarem experiantur, quem modo districtum metuunt. Nam qui sibi nunc in culpis parcat, ei postmodum in poena non parcat lib. 11. moralium ca. 17. & circa illud Iob. 31. Si abscondi quasi homo peccata mea, haec esse verae humilitatis testimonia dicit, & iniquitatem suam quemque agnoscere, & cognitam voce aperire. At contra vsitatum humani generis vitium esse, & latendo peccatum committere & commissum negando abscondere, & conuictum defendendo multiplicare, et primos parentes, si fuissent suum confessi peccatum veniam consecutos fuisse testatur lib. 22. Moral. ca. 9. citansque illud Iacobi 5. Confitemini alteru-

Humilis
animi hy
potypoe
sis.

trum peccata vestra, & illud Prouer. 28.
 Qui abscondit scelera sua non dirigitur,
 & Prouerb. 18. Iustus in principio est ac-
 cusator sui, apertissime indicat omnium
 quamlibet occultorum peccatorum, con-
 fessionem apud sacerdotem faciendam esse
 ibidem cap. 10. circa illud. Et si celavi in
 sinu meo iniquitatem meam, id quod pa-
 lam facit Homil. 26. Similiter illum locum
 Iob explicat, Hier. & videtur ei hic Iob
 locutus, de peccatis, quæ cogitationibus
 tantum committuntur, quod nec illa qui-
 dem, vir humilis celare voluerit, hoc enim
 (inquit Greg. Mag.) est quod David Pla. 31
 pronunciat, dixi confitebor aduersum me
 iniustitiam meam Domino, aduersum se
 enim confiteri eum, qui omnino confitetur
 quod aperit, qui in peccati confessione si-
 bi non parcit, sed quicquid peccauit, non
 Deo, non fortunæ, non diabolo, non con-
 stellationibus. sed sibi imputat (ait) inque
 eo se euasurum credit, si sibi iratus se sine
 moderatione accusat. Vide autem indul-
 gentiæ, & misericordiæ diuinæ velocitatē
 & commendationem, nam confitendi
 quoq; desiderium, comitatur venia, &
 antequam ad cruciatum perueniat pœni-
 tentia,

tentia, antequam confessio in vocem erū-
 pat, remissio ad cor penetrat, super 2. Pfal.
 pœnitentia. Et quidem de exomologesi,
 siue confessione sacerdoti facienda, eiusq;
 sigillo, habet Simeon Metaphrast. (cuius
 meminit Nicepho. lib. 14. cap. 51. Eccle.
 Hist.) in vita D. Basil. Episcopi & in vita
 Adumani serui Dei, & in vita Chudbe-
 rehti Episcopi To. 2. Et in vita Eugenij
 & Cypriani Episcoporum, & in vita Ma-
 lachia Episcopi, & in vita D. Ambrosij
 Episc. mediola. To. 1. alijsq; locis penè in-
 numeris, nam cum quædam mulier gra-
 uissimum quoddam peccatum erubescer-
 et confiteri, & postremò accedens D. Io-
 annem patriarcham Alexand. cognomēto
 elemosynarium, diceret se sibi quidem
 pessimè deliquisse, nulli verò vnquā mor-
 talium potuisse confiteri, & cum ille ve-
 vel scripto libello pœnitentiæ peccatum,
 sibi charitatis mandatum tradi efflagitaret
 idq; illa fecisset, & elapsis diebus aliquot
 vir Dei vita defunctus esset, sepultus inter
 duos Episcopos medius, corporibus eorū
 palam coram omnibus ei loco velut ce-
 dentibus, veniens illa prostravit se ad mo-
 numētum lachrymis aspergens, & gemi-

K, iij tu, sus-

DE EXOMOLOGESI.

Inuoca-
tio san-
ctorum.

tu, suspirijsque omnia complens, verita-
ne fortè schedula in cuiusquã manus de-
ueniret, adorans autè & inuocans D. Ioan.
non destitit, donec ipse vnà cum alijs ap-
parens Episcopis schedulam restituens,
declararet dimissum esse peccatũ, quem-
admodum est apud eundem Metaphrast.
To. 5. Nouemb. 12. & varijs multisq; diu
olim signis probatũ est, atq; prodigijs, sine
absolutione, neminẽ hinc esse dimittendũ
nihilq; penit⁹ reticẽdũ, sed peccata omnia
quãtũlibet arcana ingenua cõfessione sacer-
doti, vicario Dei aperiẽda ad Deũ deme-
rendũ, & salutẽ promerẽdã, id quod liquet
apud D. Petrũ cluniacẽsem li. 1. de miracu-
lis ca. 4. 6. 5. Nã & Cyrill. quispiam refert
quẽdam in vita delectatũ ludis etc. postea
dãnatũ, eo quod arrepta pœnitentia fre-
tus, dissimulasset cõfessionẽ vt ait Augu.
To. 2. epist. 206. quæ est Cyr. ad Aug. quã-
uis aliud appareat censoribus quibusdam,
qui plura cẽsent quã est necesse. Quid Ber-
nardũ mellifluũ illũ memorẽ, qui nusquam
pene nõ pœnitẽtię, et exomologeseos me-
minit sacerdoti, post exactè discussam cõ-
scientiã, secundũ Deũ faciẽde particulatim?
de hac enĩ latissimè differit li. de domo in-
teriore

teriore ca. 17. 18. et sequētib; et de modo bene viuēdi ad sororē ca. 27. et sequentibus tractāsq; illud Matt. 5. beati mundo corde etc. Cor et cōsciētiā mūdari existimat, per institutū à Deo nēpe remediū cōfessionis, oīa siquidē in cōfessione lauari etc. et li. de gradib⁹ humilitatis ac superbię nouū superbię gradum affirmat esse simulatam cōfessionē etc. Et Ser. 16. in cāt. astruit tres conditiones verę confessionis esse, quod humilis, quod pura, quodque fidelis esse debeat, et epist. 113. ad Sophiam virginem nobilem meditantem religionem, explicans illud, Confessionem et decorem induisti Psal. 103. et illud Confessio et pulchritudo in conspectu eius Psalm. 95. dicit omnia peccata per cōfessionem lauari, bona autem Deo per confessionem commendari, per eam impium iustificari, per hanc iustum magis purgari, per illam decedere peccatis non parum, per hanc virtutibus accedere etc. Et quodam tractatu describens septem gradus confessionis faciendæ primum collocat in sui cognitione, secundum oraculū illud delphicum, nosce teipsum, vt cognoscat homo quid fecit, quid meruit, quid amisit. Secundum verò in pœ-

Quod dictū illi viro familiare fuit

Quibus numeris constat confessio.

Gradus confessionis faciendę.

DE EXOMOLOGESI.

nitudine, qua piget quem, quòd innocen-
tiam amisit, amissam non requisivit, Dei
patientiam neglexit, quos duos gradus,
ita inuicem coniunctos opinatur vt cog-
noscere se neminem posse, nisi pœniteat,
neminem sui penitere, sui ignarum arbitri-
retur. Tertium facit dolorem, id est, ni
fallor externam compunctionem, que in
sensibus sedem habet, estq; illius effectus.
Quartum oris confessionem veram, nu-
dam, propriam, inquam, Quintum carnis
macerationem. Septimum operis correctio-
nem, Septimum perseverantiam etc. & Ser.
quodam parenetico ad milites tēpli quos
tanto prosequabatur affectu quanto eos
pro focis, aris, diuisq; laribus, fortius (vt sic
loquar) domi militiæq; stare, & dimicare
videbat ea 12. cum diu multumque predi-
casset, vtriusq; generis confessionis, hoc
est malorum, atq; bonorum, siue pecca-
torum & gratiarum actionis utilitatem et
necessitatem, tandem hortatur ministros
verbi Dei, vt ita sua verba moderentur &
corda peccatorum timore, & dolore per-
cellant, vti à confessione non absterreant,
si corda aperiant, vt ora non obstruât, sed
nec sic absoluant etiam compunctum, ni-
si prius

Hodie
aut no-
men ob-
soletum
est aut
res & qui
de mul-
tos thy-
sigeros,
paucos
est cerne
se rates.

Perfecti
cōtiona-
toris par-
tes.

si prius cōfessum iuxta illud Rom. 10. Cor-
de creditur ad iustitiam, ore autem fit cō-
fessio ad salutem & in speculo Monach.
instituit ita monachum, vt singulis diebus
post completorium, secum capitulum (vt
illius verbis utar) teneat, & cōuocatis co-
gitationibus rationē ineat, omnium ver-
borum, operum, ac cogitationum, postri-
die quidem de apertis, ac publicis, pub-
licam & manifestam, de occultis verò
occultam facturum confessionem, volun-
tariam, inquam, nudam, & mundam etc.
& cū in suis meditationibus plurimum
operæ nauandum dixisset, expurgandis
affectibus animiq; motibus componendis
cap. 7. & sequentibus de crebra agit con-
fessione, integrè faciendā, & in suis senten-
tijs ethicis, siue moralibus quatuor impe-
dire confessionem dicit, pudorem videli-
cet, timorem, spem, desperationē, id quod
pulchrè declarat, denique quid molitur
aliud apud Eugenium papam cū in li-
bris de considerat. tum per frequentes
epistolas 237. 238. & cæteras illi destinatas,
nisi quod meminisse eum velit cuius se-
dem ac locum occupet, iudicem se cogi-
tet esse animarum, regni cœlestis ianito-
rem,

ingly O
lib. i. c. 1.
m. 1.

ingly O
lib. i. c. 1.
m. 1.

Hanc cle-
cuta bi-
bisse cō-
plures cō-
fessionis
græteos
comper-
tum est.

O virgula
lam diui
nam.

Clauium
æquiuo-
catio.

rem aliaque eiusmodi, nam peccatorum
conscientias, in hoc forum, & ius pontifi-
cium à Deo citari, & ab hoc foro nullam
esse, quæcunque hic sunt definita in coelo
quoq; non semel alibi cõmemorat, adeoq;
sententiam Petri, ex illo inuictoramento
Mat. 16. Quodcunque ligaueris super ter-
ram etc. asserit sententiam coeli, atque cen-
suram præcedere Ser. 1. in fest. Petri & Pau-
li, id quod est apud Hilar. can. 16. in Mat.
illam huic præiudicare. Et ne hæc clauium
œconomiam Euangelij duntaxat dispen-
sationem particularem, seu specialem ex-
istimemus D. Ambro. Serm. 66, in natal.
Pet. & Pauli. Sicut & Bernard. & alij di-
stinguentes Euangelij denunciationē ab hac
functione, Diuo Paulo quidem Magiste-
riū Ecclesiasticæ institutionis, Sancto ve-
ro Petro ministerium, seu dispensationem
regni coelestis creditū, id est vni scientiæ
alteri potentiæ clauem aiunt cõmissam, vt
quorum corda ait Ambro. Paulus erudi-
ret ad salutem, Petrus susciperet ad quie-
tem, quorumcunq; ille animos aperiret
regna coelorum etc. debet equidem fides
seu religio, seu Euangelium proponi, vn-
de sicut & legere. & quotidie cernere est;
qui-

quidam cōpuncti obediunt Euangelio, quidam non, sed oportet precedere exomologesim, cum in rudibus baptizandis tum in baptizatis lapsis, & in his quidem tanto amplius, quanto magis peccatis obnoxiijs, quantoque sunt grauiora peccata post baptisma, & Dei cognitionē admissa ijs, quæ ignoratiā fidei sunt perpetrata, antequā sequatur peccatorū remissio, quæ admodū post Hilariū in Psal. 137. vt habitū est prius tradit Isido. Hispal. lib. 6. Ety- molo cap. 19. & extra veniā, & expers remissionis est (inquit) qui peccatū cognitū non confitetur & concludens, exomologesis itaque (ait) prosternendi & humili- ficandi hominis disciplina est, in habitu atque victu in sacco, & cinere, cubare, cor- pus sordibus conficere, animū mæroribus deijcere, illa quæ peccauit, tristi tractatio- ne mutare etc. & libro 2. summo bono ca. 13. cōplura eodē ferè modo tradit de con- fessione, et pœnitentia, et non citò haudq; temerè, securitatē pœnitentibus sponden- dā arbitratur, cumque multis capitibus se- quent. itidē de peccati detestatione, atque odio, disputasset, commēdat cap. 24. plu- rimum peccatorum perpetuam recorda- tionem

tionem, & in epistola ad Missanum Episcopum, alias Masonem, canonū veterum dirimēs cōtrouersiam (quidam enim decernebant neminem lapsum ad pristinum gradum per poenitentiam restituendum, alij verò negabāt) eos & dignitati & munerī, pristinis, reddi posse iudicat, quos poenitētiæ satisfactio, vel cōdigna peccatorum confessio commendat, & habetur distinct. 50. ca. Domino. Similiter Ambr. quoque lib. de paradiso, non posse ququam iustificari à peccatis nisi confessum asseuerat, & lib. 5. epist. 18. ad Horatianum, vt sine ea, remissionem illam de qua Psal. 31, beati quorum remissæ sunt iniquitates etc. nemini mortalium arbitretur contingere, sed confitentibus nobis lapsus nostros, & obumbrantibus eos bonæ operationis fructu, Deum transferre iniquitates & regerere in earum authorem & incantorem, nobisq̄ remittere. Eodemq̄ modo exponēs illud, quorum tecta sunt peccata, adeo (inquit) tollit, vt penitus non sint. Item li. 2. de Cain & Abel, confessionis, & poenitentiæ magna habet Encomia ingentemq̄, quemadmodum & Augu. poenitentiæ portionem existimat confessionis

sionis verecūdiam etc.ca.7. & 9.id quod
 probat per poenitentiam & exomologe-
 sim Dauidicam, in Dauidis Apologia ca.
 4.5.6.& commendat Dauidē,quod vnum
 peccatum toties agnoscat, reuoluat, confi-
 teatur, inculsatque nos teporis, & negligē-
 tiæ qui vix semel paucis perstringere in
 confessione peccata nostra dignemur ca.8
 Quicquid enim agebat, nunquam eū suo-
 rum peccatorum (ait) coepisse obliuia
 ca.9.eamque inter iustum, & impiū po-
 nit differentiam, quod ille sui semper ac-
 cusator sit iuxta illud Prouerb. 18. hic au-
 tem excusator, cumq; alioqui dicat Apo-
 stolus Rom.11.sine poenitentia esse dona
 & vocationem Dei, etiam in baptismo da-
 ri nomen dicit, ad significandum, tametsi
 non sit necesse ibi peccata confiteri, cum
 qui baptizandus est, eo ipso tamen exo-
 mologesim, seu confessionē facere, quod
 baptismum petat, vt iustificetur, hoc est à
 culpa ad gratiam transeat.li.3. de sacramēt.
 ca.2.& lib.1.epistola 3. ad Simplicianū cō-
 queritur homines tā ægrè cogi posse aut
 inuitari ad poenitentiam, & confessionem
 peccatorum, præsertim quum venialibus
 sit culpa(ait lib.de paradiso cap.14.)quam
 sequitur

Qui con-
fiteatur
crimen
eleuat et
minuit.
De poen.
dist. 1. Ser-
pens.

Nouati
hæresis.

sequitur professio delictorum, & lib. 2. de
poenitentia, cum peccatorum memoriam
tanquam probrum nobis, nos semper ob-
ijcere debere dixisset, & Deum sua sacra-
menta poenitentibus polliceri, vides (in-
quit) qua remissionis pollicitatione, te
prouocet Deus ad confitendum ca. 6. eum si-
quidem Ambrosium ubicunque confes-
sionis faciendæ meminit, ea de agere, quæ
primum Deo in corde contrito, & humi-
liato, dein sacerdoti fit, luce clarius de-
clarat meridiana, in duobus lib. de poenit.
aduersus Nouatianos, quos indicere poe-
nitentiam, quam nunquam relaxent, eumque
qui quocunque modo præuaricationis, sit
lapsus, in perpetuum, coelestibus mysterijs
ac communionem abdicandum, abercendumque
censere inquit, quum & Christus, omnia
peccata nullo excepto crimine donarit, et
Apostolis sine distinctione, restrictione,
aut reservatione, omnia donandi copiam fe-
cerit etc. ait lib. 1. cap. 1. & 2. etc. Quis enim
ita stolidè sapiat, ut cum tantopere hic cla-
met passim necessariam esse peccatorum
confessionem, sacerdotes autem duntaxat
remittendorum, retinendorumque habere
authoritatem, alij confessionem faciendam
existi-

existimare putet, præterquam sacerdoti?
 toties namque, meminisse confessionis,
 totiesq; absolutionis, & hanc quidem ef-
 se penes sacerdotes, illam autem à poenitē-
 te faciendam. & quidem in Ecclesia & cœ-
 tu fidelium, non autem velle intelligere,
 apud sacerdotem, cui eius rei cura concre-
 dita est, fieri oportere, prorsus hominis est
 (si tamen satis hominis) aut minus sobrii
 aut impudentis, &, plusquam necesse est,
 improbi, proprium quippe cuiq; suū pec-
 catum sponte agnoscendum, & confiten-
 dum, atque ita cū Dominum præueniē-
 dum, ne non confessos damnet, tum dia-
 bolum, ne non confessos accuset, palā con-
 testatur lib. 2. de poenit. capite 5. neque ta-
 men ita confitemur Domino (ait) quasi
 ignorantem, verū quia ipse expectat vo-
 cem tuā nō vt puniat, sed vt ignoscat, non
 vult vt insultet tibi diabolus, & celantem
 peccata arguat etc. Nam quantum ad ra-
 tionem sacramenti, perinde est, siue con-
 fessio secreta, siue publica sit (vt plurimo-
 rū fert opinio) modo sacerdoti fiat Chri-
 sti vicario, & legationē hac in parte pro
 Christo obeunti, non verò Deo priuatim
 soli, & eiusmodi certè exomologesim di-
 uo Am-

Ratio cō
 fessionis

uo Ambrosio, probatā fuisse, locupletissimus testis est, Paulinus utpote eius æqualis, & familiaris, describens enim eius vitā, post multas predicationes, & laudes singulares, erat (inquit) gaudens cū gaudentibus, & flens cū flentibus, quotiescūq; verò illi quispiā, ob percipiendā poenitentiā lapsus suos confiteretur, ita flebat, ut & illū flere cōpelleret, & videbatur sibi ipse cum iacente iacere, causas autē criminū, quas illi confitebantur, nulli nisi Domino soli, apud quē intercedebat, loquebatur, bonū relinquēs exēplū, posteris sacerdotibus, ut intercessores apud Deum magis sint, quàm apud homines accusatores, nā & secundū Apostolū 2. Cor. 2. circa eiusmodi hominē cōfirmanda charitas est quia ipse sui est, accusator, nec expectat accusatorē, sed præuenit, ut confitēdo suum eleuet ipse delictum, nec reliquū sit, quod aduersarius criminetur, & post pauca, indoluisse, et defleuisse Ambrosiū refert priorū, ac sanctorū sacerdotū mortē, eo potissimū nomine, quòd raros esse eos existimaret, qui rectè sacerdotalibus munijs fungerentur. Et D. Leo Papa post August. Hilarij sectator, Ecclesiasticam regulā super poeni-

o sacer.
dotē sin-
gularem.

o ohr
sinon

pœnitentium statu confitetur misericor-
 diam Dei, non modò per baptismum, ve-
 rum etiam per pœnitentiæ medicinam, et
 lapsibus humanis subuenire, & spem vitæ
 æternæ reparare, vt qui regenerationis do-
 num violauissent, proprio se iudicio con-
 demnantes, ad remissionem criminũ per-
 uenirent, sic diuinæ bonitatis præsijs or-
 dinatis, vt indulgētia Dei, nisi supplicatio-
 nibus sacerdotum nequeat obtineri, me-
 diator enim Dei & hominũ homo Chri-
 stus Iesus, hanc præpositis Ecclesię tradi-
 dit (inquit) proprietatem, vt & confitenti-
 bus satisfactionem pœnitentiæ darent, &
 eosdem salubri satisfactione purgatos, ad
 communionem sacramentorum, per ia-
 nuam reconciliationis admitterent: cui
 utiq; operi incessabiliter ipse saluator, in-
 teruenit, nec vnquam ab his abest, quæ mi-
 nistris suis exequenda commisit, dicens,
 Ecce ego vobiscum sum, omnibus diebus
 etc. Mat. 28. & declarat quam sit periculo-
 sum perniciosumque, absque sacerdotali
 reconciliatione, & absolutione, & pœni-
 tentiæ satisfactione, & sacramentorum cõ-
 munionem, ex hac vita migrare, Episto. 91.
 ad Theodorum foroliuiensem Episco. &

L habetur

habetur de poenit. distinct. 1. ca. multiplex
 & de exomologesi item sacerdoti facien-
 da in aurem, atque secreto, quodque ea
 sufficiat, neque sit necessaria pro absolu-
 tione, & remissione publica è libellis, vt
 perperam quidam factitabant, recitatio,
 habet epist. 80. ad Episcopos vniuersos,
 per campaniam, samnium, picenum, con-
 stitutos, & est de poenitentia distinct. 1. ca.
 sufficit, & ca. Quamuis, neq; secus accipiē-
 dum est, illud quod dicit Ser. 2. anniuer-
 sario suæ assumptionis ad munus pontifi-
 cium, & alias non rarò, Petrum appella-
 tum petram, fundamentum, regni celo-
 rum ianitorem, languidorum, & soluen-
 dorum peccatorum arbitrum: mansuram
 etiam in coelis, eius iudiciorum, atque sen-
 tentiarum definitionem, vt hinc noscere-
 mus, Christi cum illo, & illius cū Chri-
 sto necessitudinem, & societatem, quam
 quod Christi autoritate præditus Petrus
 audita peccatorum varietate, suo arbitrio
 aut soluat, aut liget, nam de Pontificia istac
 dignitate ligandi soluēdiq;, & Petri hac in
 re prærogatiua, præuilegio atq; primatu,
 nemo penè veterum, copiosius differuit,
 Manet ergo (inquit Serm. 3. in anniuer-
 sario suo)

De pri-
 matu Pe-
 tri.

rio suo) Petri priuilegium, vbicunq; ex ip-
 sus æquitate fertur iudicium, nec nimia
 est, vel seueritas, vel remissio vbi nihil erit
 ligatum, nihil solutum, nisi quod B. Petrus
 aut soluerit, aut ligauerit. Quod profectò
 non diceret nisi confessionem peccato-
 rum singularem apud sacerdotem facien-
 dam putaret necessariã, nimiam enim se-
 ueritatem (quemadmodum diximus) ex-
 ercebant Nouatiani, lapsos omnes post
 baptismum ligantes, nunquamque soluē-
 tes, nimium verò remissi erant, aduersus
 quos sæpe agebat Cyprianus, qui omnes
 passim cõtra Canonum decreta soluebãt.
 Doctissimus, iuxta ac religiosissimus Pa-
 cianus Barcelonensis episco. exomologe-
 seos sacerdoti faciendæ, et quidem ante
 cælestium mysteriorũ communionẽ, me-
 minit in sua ad pœnitentiam parçnesi, seu
 exhortatione contra Nouatianos, eamq;
 multis probat argumentis, Idem agit in
 epistola 1. ad Simpronianũ Nouatianum
 optaretque pœnitentiæ antidotũ, id quod
 Dei immortalis donum, atq; auxiliũ exi-
 stimat ipsamque exomologesim nulli vn-
 quam esse necessariam. Et Epist. 3. Noua-
 tum non modò, ob Cornelij pontif. Ro.

houp

L ij inuidiam

inuidiam, hanc hæresim commentatum
fuisse, sed etiam, quòd laboris impatiens
esset, & operæ, quam audiendis confessio-
nibus insumere oportebat, opinatur. Simi-
liter epist. 3. & alibi hanc mundi phrene-
sim compescit. Et cùm epist. 1. vel solius ca-
tholici nominis titulo, se triumphum du-
cere posse putaret, plerumque Cypriani,
Cornelij, & aliorum annosorum marty-
rum, & episcoporum traditionem, & ob-
servationem nouitatibus vndeque ex-
urgentibus, præiudicare debere, age (in-
quit) si illi vsurpando nomini huic, ido-
nei authores non fuerunt, nos idonei eri-
mus negando? & nostram authoritatem
patres potius sequentur, & emendanda
sanctorum cedit antiquitas? & iam putres-
centia, vitij tempora, canos Apostolica
antiquitatis eradent? Nec tamè æstues, fra-
ter (inquit), Christianus mihi nomen est,
catholicus cognomen, & traditionis, &
vetustatis insignem commendationem
continent hæc etc. Saluianus Episcopus
Messiliensis ad Soloninum quoq; in præ-
fatione librorum D. Timothei Episcopi,
ad catholicam Ecclesiam, deplorat suæ
quoque ætatis calamitatem, atq; malitiam
quod

quòd magna mortalium pars, cùm mul-
 torum sibi malè conscia esset criminum,
 segnìs esset, ad exomologesim faciendã &
 pœnitentiã sine re penè nomè esse ipseq; Ti-
 mo, l. 1. ad cath. eccl. suadet exomologesim
 quenque facere, & pro peccatis satisfacere
 dũ oportunũ est etc. D. 10. Damas. Orig.
 Greg. Naz. Cyr. 8 baptismatũ distinguunt
 genera, Primũ diluuij, in abolitione pecca-
 ti, de quo Gen. 7. & 1. Pe. 3. Secũdũ maris et
 nubis, signũ enĩ erat nubes (inquit) spiritus
 mare verò aquã portèdebat 1. Co. 10. Tertiũ
 legale, de quo sæpe in Leui. Quartũ Ioãnis,
 introductorium existens, & ad pœniten-
 tiam adducēs baptizatos, vt in Christum
 credant. Quintum Christi domini, quo &
 ipsum baptizatum affirmat. Sextum, quod
 quod per pœnitentiã & lachrymas, verè
 laboriosum ait. Septimum martyrij, &
 sanguinis valde venerandum, & beatum.
 Quod vocat octauũ, non salutare, sed ma-
 litix exitiosum, sine fine peccata puniens,
 pœnitentiã nimirum est tarda, illum ex-
 istimans, quemadmodum alij, pœnitentiã
 baptismum & lachrymarum, qui contri-
 tione, confessione, & satisfactione cõstat.
 Et Nicepho. episto. quadam de proprietate

Octo ba-
 ptismatũ
 genera.

Mat. 3.

Ab auto
ritate.

te ligandi, atq; soluendi, ad Theodorum
Monachum, retinendi, dimittendiq; pro-
uinciam, à clementissimo Domino, pon-
tificibus demandatam esse, testatur, Matt.
16. & 18. & omnes olim diu oportuisse,
solitosque esse, accedere pontifices, & sua
illis occulta prodere, sicque vel reconci-
liationem, vel repudium, ac repulsam ser-
uare. Qui autem factum sit, cur hæc minus ob-
seruetur, se se ignorare, quamuis existimet,
pontifices operosi negotij pertasos, fre-
quentique multitudinis audiendæ, & in-
stutendæ turbulentia fatigatos, ad doctis-
simos, probatissimosq; monachos quosq;
id operæ, atq; sollicitudinis trāsmisisse, qui
vt boni, expertiq; medici, nunc mitem, ac
suauem, modò acerbam, mordacemq;, vt
expedit, norint propinare potionem, nō-
nunquam enim (ait) obiurgandum, & in-
crepandum, aliquando oblectrandum, id
quod accuratè monet, Paul. 2. ad Tit. 4. ne
si quis indulgentior citra omnem obiur-
gationem absoluat, ac alienorum peccato-
rum fiat particeps, & vult planè hinc mi-
graturos, animamque agentes, quocunq;
peccato teneantur obnoxij, non ligari, sed
solui, sed diuinorum sacramentorum com-
munionem

-111103

111

munione

munione munerī etc. Et si quidem anony-
mo quid tribuimus, Lisbius quidam per
doctrinam sancti Andræ Apostoli con-
uersus, secretò accedens peccata sua omnia
confessus est vt refert li. de vita, & passio-
ne & signis Andræ Apostoli cā. 23. vnde
liquidum est, Ephesios, aliosq; Asianos
Act. 19. atq; alios alibi ad fidem conuersos
similem exactos exomologesim D. Petrus
Blesensis, sub Federici id est, August. tem-
pora, tractatum quondam cōpilauit, cum
ex multis scripturæ sacrae, tum Ortho. pa-
trum Augustini, Ambro. Hiero. aliorūq;
autoritatibus, & testimonijs locupletissi-
mis ad probandē necessitatē confessionis
sacerdoti in aurem faciendæ, Diuus sanctus
Gratianus postquam 33. 4. 2. multa de pœ-
nitentia, aliorumq; criminum, atq; facino-
rum peruidisset 33. 4. 3. siue lib. de pœ-
nit. agit de vtilitate, iuxtā ac necessitate
confessionis, aduersus nonnullos, qui exo-
mologesim opinabatur sacerdoti non ne-
cessum facere, & præter sacerdotale iudi-
cium, posse quemque, suorum veniā pec-
catorum sola cordis contritione, pariter
& confessione promereri, & prima quī-
dem distinct. quum multis autoribus (vt

prima fronte apparet) Ambro . Chrysol .
 August . etc . eaque potissimum ratione,
 quòd sicut, per solam cogitationem, me-
 ramque voluntatem cordis, peccari, ita à
 peccato per nudam cordis compunctio-
 nem mundari, ante oris confessionem, neque
 necessariam absolutè absolutionem sacer-
 dotalem, sed eam tantummodo, iustifica-
 tionis perceptæ declarationem, & signum
 esse: quemadmodum iustitiæ Abrahæ cir-
 cuncisionem probauisset, eadem mox di-
 stinct. ca. non potest, & sequet. iisdem au-
 thoribus, alijsque compluribus, eruditif-
 simè, iuxta ac euidentissimè & confesio-
 nem, quantumcunque occultorum pecca-
 torum, & satisfactionem congruam esse
 remittendis, expiandisq; sceleribus, pror-
 sus necessariam declarat, inque sine inter-
 pretatur sanè veterum illorum testimonia
 per ipsosmet veteres. Tametsi enim salu-
 tis; & gratiæ, atq; peccatorum remissionis
 author sit Deus, eique ob id exomologe-
 sis sit facienda, eo tamen ipso, cum ex Au-
 gust. & Ambro. tum Theodor. Cantua.
 Archie. ca. quidam, quod Christus sacer-
 dotibus dimitendorum, ac retinendorum fe-
 cit copiam, modum per quem ipse dimit-
 tere

tere statuit, liquidissimè asseri dicitur (id
 quod ad verbum habetur in Concilio Cabi-
 lonensi 2. Caroli magni tempore seruato
 ca. 33.) quanquam cum id traderet, pariter
 & obseruaret Ecclesia Catho. græcis non-
 nullisq; alijs non satis probatum videatur
 id quoq; tempestatis, atq; persuasum fuis-
 se, id quod nunc quoque vsu venire (proh
 dolor, ôq; malum) videre est, post tot tan-
 torum populorum, vbiuis locorum diffi-
 nitiones, tot indictionum scita atq; decre-
 ta, tot olympiadum cōsensiones. Verùm
 enimuerò si quoties malis mentibus, & a-
 nimis improbis, & impudentibus libet esse
 se, toties, O Deus bone, bonis non licebit
 esse quietis, & si quicquid aliquando illis
 libebit infringere, ac rescidere licebit im-
 pūnè, pro sua libidine inexhausta, nun-
 quamq; explenda, Quem ponis finem, rex
 magne laborum? Quid omnium nationum
 mores sacrosancti, quid patrum sententiæ
 inuicem congruentissimæ, quid concilii-
 liorum diuina oracula, quid leges omnes
 & humanæ & diuinæ, nisi aranearum telæ
 future sunt, si momis hisce, si dignis masti-
 ge mastigijs, si liuori, si improbitati licent
 qualibet cunq; qui neq; fidei quidem ipsi
 neque

Quid
 fuit tem-
 poribus
 Iustiani
 August.

neque virtuti, neque religioni, si de se lo-
 quatur habituri vnquam sint fidem, quo-
 rumque animos, ne Vertumnus quidem ipse
 verterit, nisi quo velint? cum neque in tot vul-
 tus Protheus, neque in tam varios colores
 Polypus, sese verterit, quam ipsi suam fi-
 dem & religionem, & plane destruunt, ad-
 ficiunt, mutant quadrata retundis, & modo
 ex vna religione plures, quum plus vna
 vera esse nequeat, modo ex aliqua nul-
 lam faciunt, Argo nempe nauis persimi-
 les, quam toties ferunt & destructam, &
 refartam, vt non solum ipsa sibi dissimilis
 penitus sit reddita, sed ne clavis clauo re-
 sponderet satis, quemadmodum testis est Eu-
 frathius in catalogo nauium, nam aduersus
 grecos armeniosque, et iacobitas, et Pycar-
 dos et, Waldeses, et Lollardos, et Wiclefi-
 stas, et Lutheranos eiusque farinae competi-
 tores, et pridem repete velut ex equo tro-
 iano natos Calvinistas, et Hugonios, varie
 diuersisque modis, confessioni huic apud sa-
 cerdotem faciendae, reclamantes vna per-
 petuo Ecclesiae catholice stetit per duratque sen-
 tentia eam esse non humani, sed diuini iuris, si-
 ue vlla penes mortaliu contradictione, atqui
 temporum, morumque vitij flagitantibus, cum
 ea quae

ea quæ de cōfessione diximus, per totian-
 norū cēturias, à religiosissimis mortalibus
 maiorib⁹ illis obseruata, paulatim, et quasi
 pedetēti cācriq; in rāorē hæreses, sectę dis-
 sensiones. emulationes christiane pacis ve-
 nena reipub. istius corpus. tāquā perniciosi
 morbi inuasissent membra, hinc inde de-
 pascētes, et hominum mores deprauātes,
 adeoq; magnā mortaliū partē poenitentia,
 ac cōfessionis, sicut et p̄fessionis omnisq;
 semel salutis cepisset obliuio, visum est pa-
 tribus cōcilij lateranē. cui d. Dominicus nol-
 stri S. patris Francisci familiaris, fuit præ-
 sto anno 1215. sub Innocentio tertio de-
 cernere cap. 21. decretalem illam nuncu-
 patissimam. Omnis vtriusque sexus etc
 et habetur extra de penitent. et remissio.
 cap. omnis. Et in Synodo Hildesheimēsi
 anno 1539. habita ca. 48. Nempe vt fidelis
 quisq; cuiuscunq; sexus, fortunę, ac condi-
 tionis, cū ad discretiones annos adoleuit
 doliq; est capax, et equi, boniq;, semel ve-
 min⁹ quotānis omnia sua peccata sub pro-
 prio sacerdoti cōfiteatur, adeoq; statutū est
 in synodo hildesheimēsi ibidē. ca. 48. §. de
 poenit. et remis. decretalē illam Innocen-
 tij 3. nō modo sacrosanctē obseruādā verū
 etiam

Parentes
 maioris
 & bene-
 fici non
 huius rem-
 pte.

DE EXOMOLOGESI

etiam à parochis debere bis in quadragē-
sima, videlicet in carceribus ipsis, domini-
ca Inuocavit. Iterumque dominica Letare,
denunciari populo, & sacramentum pœ-
nitentiæ, nisi omnium peccatorum enu-
meratione, & confessione, & absolutione
constare sacerdotali, & nequi græcorum
errores, & schismata, suæ hæresi existimēt
patrocinari, rem omnem ita habe. Cùm
Arrij. Eunomij, Apollinaris, Macedonij,
Nestorij, Eutychis, Dioscori, Theodori,
Photij, Monothelitarū, Iconomachorum,
aliorumq; patriarcharum nostræ tempe-
statis, malorum seminaria, vt legere est in
panoplia Euthymiana, altius in græcorum
viscera radices egissent, quàm vt octo œcu-
menicis concilijs vsq; ab radicibus euelli
valerent, quin instar lernæi uali, sui semē-
tem facerent, & perpetua metamorphosi
& orta occiderent, & suomet occasu, quasi
recens orirentur, & (O prodigium) sua ge-
neratione, suamet corruptio, suaque cor-
ruptione, sua essent generatio, malo quod
solum esse nequit (hinc namq; vitium co-
gnominatur) malum trudente, excipiente
in orbē atq; ita græci in grauiora prolap-
si, paulatim sese Romanæ Ecclesiæ omniū
communi

Parentes
malorū
& here-
seon no-
stri tem-
poris.

cōmuni matri, deniq; penitus subtraxe-
 re, vsq; ad Innocent. 3. tempora, de statu in-
 diem demigrantes, & quod inquit Tertul.
 lib. de carne Christi, de calcaria in carbo-
 nariam, ab Arrio ad Eunomium, atque ita
 deinceps in omnem hanc malorum pane-
 gyrim, ex malis, malos quotidie coruos e-
 dentes. Equidem verò cū concilio late-
 ranensi adfuerint, vbi illa decretalis ab In-
 nocentio prodita est, non dubium est, eos
 decretis acquieuisse synodicis, quum op-
 posuerint nihil, tamen sicut historiae per-
 hibent, ad ingenium redierint. Imò ne in
 concilio Florentino quidem, quod cētum
 & amplius retrò annis est habitum, vbi
 quicquid inter græcos & latinos contro-
 uersiarum erat compositum, fuit vnum
 verbum commutarunt, adeoq; nos potius
 oportebat cōqueri, nouę quæstionis, quàm
 hosce nostri seculi sectatores nouę institu-
 tionis, quandoquidē noua istos moliri, &
 quærere non nouā, sed veteranā, auitamq;
 & de manu (vt aiunt) in manum traditam
 ab apostolis ipsis hucusq; constitutionem
 controuertere liquet, si quid rationū pro-
 bationūq; momentis hæctenus persuasum
 est. Dānauit verò Innocent. in cōcilio illo

Roma-

Romano apud Lateranū, quēadmodū hi-
 storicī memorāt, Ioachimū abbatē, & Al-
 maricū carnoten. Haresiarchas, secūs quā
 Petrus Lōbardus l. 4. sent. dist. 16. & seqēt.
 de exomologesi sacerdoti faciēda sentien-
 tes Almarici christianis. rege francorū iu-
 bente corpus ē sepulchro effossum, igni da-
 tū est, & illius sectatores publicē cōbusti,
 dein an. 1226. præsīde Stephano epi. Parisi-
 no, cōdēnatus est error eorū, qui putabant
 confessionē, nō nisi declarationē, videlicet
 iustitiæ acceptæ faciēdā d. Rabanus sanē de
 cōfessione secreta multa habet l. 2. de insti-
 cler. c. 29 & 30. & l. de virtut. vitij sc̄; ca. 25.
 & citat illud Gratia. dist. 50. ca. de his verò
 & sub eadē tēpora in cōcilio Cabillonensi
 2. præsente Carolo magno celebrato, mā-
 datur ca. 32. vt non modò carnalium pec-
 catorum, sed horū iuxta ac spiritaliū de-
 lictorū fiat apud sacerdotes exomologe-
 sis, potissimum verò octo illorū vitiorū,
 sine quibus hęc vita mortalis ægrè trāsigi-
 tur, odij, scilicet, inuidiē, superbiē, irē, gulē,
 auaritiē, luxuriæ, acediē, & in cōcilio Rhe-
 mensi, sub tempora Leonis pontifi. 3. ca. 12.
 & 16. & 31. rationem pœnitentiæ eam esse
 definitum est, vt sacerdotes intelligerent
 quo-

Octo vi-
 tia carna-
 lia.

quomodo & cōfessionē excipere, & pœ-
 nitentiā iniungere deberēt secundū cano-
 nicā institutionē, & de octo principalibus
 vitijs cōfiteātes oportere inq̄ri, decretū est
 ca. 13. Et in cōcilio Triburiensi, sub Arnul-
 pho Imperatore anno. 895. in ca. 31. prę-
 ceptum est iuxta decretū Niceni concilij,
 Innocētij, celestini aliorumq̄, nulli disces-
 suro ex hac aura vitali, pœnitētia extrema
 negetur, atq; commūnio volenti se emen-
 dare, & exomologesim Deo ac sacerdoti
 facere. Eius cōfessionis, nō rarō mētionē fa-
 cit studiosiss. Aug. Vener. Beda, circa illud
 colo. 3. Supportātes inuicem & donātes etc
 et l. 3. cōmēt. in Luc. 10. c. 42. vbi cōfessionē
 modo pœnitentiā, nūc gratiarū actionem
 significare dicit, & tractās illud 1. Ioan. 2. Si
 cōfiteamur peccata nostra fidelis est Deus
 etc. Quia sine peccato in hac vita esse non
 possumus, prima salutis spes est (ait) cōfes-
 sio etc. & circa illud Apoc. 7. ex tribu Iuda
 etc. ante cōfessionis initia, nemo culmē bo-
 norū operū apprehēdit (inquit) et nisi per
 cōfessionē renūciem⁹ actib⁹ malis, nō in-
 formamur rectis etc. Et cōfiteādi planē exē-
 pla nobis exhiberi asserit, quādo turbę p-
 miscuę, & publicani, et milites, veniebāt ad
 Ioannem

Pœnitē-
 tiæ in eū-
 di ratio.

DE EXOMOLOGESI

Ioannem
-Beatus
-omni lib

Mutua
cōfessio.

Ioannem poenitētes, & exomologesim fa-
cientes, Mar. 1. & quando Act. 19. peccato-
rū suorū exomologesim corā Paulo obie-
runt Ephesij, Et clarissimè circa illud Iaco.
5. Confitemini alterutrum peccata vestra;
in hac enim sententia eā debere esse dis-
cretionē arbitratur, vt quotidiana, leuiāq;
peccata, alterutrum coæqualibus confitea-
mur, eorumque credamus quotidiana ora-
tione seruari, at grauioris leprę immundi-
tiam iuxta legem sacerdoti pandamus, atq;
ad eius arbitrium qualiter, & quanto tem-
porē, iusserit purificari curemus, id quod
copiosè pertractauit in suo poenitentiali
lib: sicut & Theodor: Cantua, eius ni fallor
æqualis & diu antè S. Petr. Alexand: mar-
tyr, id suo de poenitentia lib. & poeniten-
tiale volumen, quod Romanum dicitur,
quod nisi apostolis apostolicisue viris au-
thoribus conflatū crediderim, alios aliasq;
rationes poenitentię pro criminū qualitate
in Ecclesia Romana magis quā alibi gen-
tium, aut locorum, & græcæ & latinæ hi-
storiæ testantur olim viguisse, D. Alcu-
mus quoque Vener. Bedę auditor & Ca-
roli Magni pædagogus, plurimū cōmen-
dat poenitentiam & confessionem lib. de
virtu-

virtutibus & vitijs cap. 10. & sequet Idem
 facit in similis tituli libro D. Albertus
 Mag. Nam de confessione particulari in
 aurem sacerdotis singulis enumeratis pec-
 catis facienda, habet Rupertus Tunc. lib. 1.
 comment. in Leuit. cap. 8. & 38. & lib. 2.
 cap. 42. & 43. Item Hugo. de S. Victo. tra-
 ctat. 6. eruditionis Theologicae capit. 10.
 multisque sequent. & parte 14. lib. 2. de sa-
 cramentis cap. 1. §. de confessione, eiusque
 praecepto, & quomodo homo sese debeat
 quotidie examinare & sigillatim cōfiteri,
 etiam minima, ne paulatim excidat tradit
 lib. 3. monast. institut. de anima & domo
 interiore cap. 32. & sequentibus, & circa
 illud Psal. 5. Secundum multitudinem im-
 pietatum eorum expelle eos atq; alibi. Et
 D. Bernardo & Petro comestori, ac ma-
 gistro sententiarum contemporaneus D.
 Richardus de S. Victore parte 1. lib. de po-
 testate ligandi, & soluendi & alibi. Neque
 ambiguum est, omnes retrò ab Apostolis
 veteres vbicunque de poenitentia agunt,
 non nisi ea de agere qualis agebatur in Ec-
 clesia, quam nullus olim mortalium dubi-
 tabat includere, ceu necessariam confessio-
 nem, ne Nouatiani quidē, & quando cūq;

M confessio-

confessionis meminere peccatorum, non eius quæ fit in corde teste Deo, sed quæ in aurem facienda est sacerdotis, ferè mentionem facere, cui ligandi, soluendiq; potestatem, vni diuinitus concessam, nemo ambigebat. Quandoquidem aliud est necessitatem confessionis agnoscere reconciliationis autem, ac remissionis peccatorum gratiam, Deo præside, ab sacerdotibus pendere, eam verò à Deo præter sacerdotum officia, seu ministeria & Ecclesiæ iudicium, in qua remissionem peccatorum affectandam credimus, solo flagitare, quàm vt habet August. euacuare euāgeliū infringere clauas à Christo traditas, irritare diuinam institutionem, et numini (vt ita dicam) facessere negotium velutque ludos facere, ac gigantum more, cum loue manus censerere?

In eandem tempestatem inciderunt denique, quos vocamus, non recenti, quam quò iure, quaque iniuria cognomento odioso scholasticos, nam Athenienses, et Socraticos omnes, et Platonicos et Peripateticos, scholasticæ disciplinæ obseruantissimos fuisse, atque Mar. Tull. à grecis mutuatum esse, eamq; ad eloquentiæ re-

vix regulam traduxisse, liquidissimum est, ut Origenem Iustinum, Mar. Lactant. Eusebium Athana. August. Chrysof. Basil. Hiero. ceterosque nostræ religionis flores, atque decora, antesignanos præteream quibus scholasticum studiū placuit maximopere. Eandem inquam, temporum calamitatem illi subeire, eousque vt siue temporum, siue morum iniuria, non tantum varios pro emendanda republica labores exantlare, sed vniuersa Ecclesiæ præsidia, atque stationes à calce ad carcerē (quod inquit) reuocare, et ex veteri quasi nouam eudere, cunctaque semel in dubium reuocare et ad sua reducere principia, neque secius aduersus græcorum falsam religionem, quam illos diu olim oportuisse manifestum est debuerint ac velut è tenebris democriticis, abditissimoq; latibulo eruere veritatem inque lucem apertam asserere, in Cōcilio Cōstatiensi sessione 8. art. 7. damnatus fuit Ioannes Wiclef, qui putabat debitè contritum, non egere ex omni logesi sacerdoti faciendam. Aduersus quem doctissimè scripsit D. Thomas Waldensis ante annos abhinc plus minus 60, sicut cōtra Lutherum sectatorem, D.

Martyr Roffensis circa Art. 8. et Xystus
 papa. 4. in sua extrauagante, hanc heresim
 damnauit in Hispanijs repullulantem, Pe-
 tro de osina Salmantino doctore, et facto-
 re aut enatam, aut educatam. Et in conci-
 lio 8. vniuersali Florentiæ bellissima sub
 Eugen. 4. habito anno 1439. plus minus,
 vbi græcis latinisque conuenit de pœni-
 tentia, atq; confessionis necessitate scitum
 est. Estque in decretis Euge. papa. 4. &
 in concilio inque bulla D. Leonis papa. 10.
 qui Lateranente concilium defuncto Iulio
 2. absoluit contra Lutherum anno 1520. cõ-
 scripta, & in reformatione cleri Germa-
 nici Ratisponæ per D. Laurentium pres-
 byterum cardinalem anno 1524. edita §. 9.
 & in Concilio Seno. an. 1628. iubente An-
 tonio à prato Archiepiscopo Senonensi
 coacto, capit. seu decreto fidei 10. §. de sa-
 cramento pœnitentiæ & §. de confessio-
 ne, & in Concil. Coloniensian. 1536. habi-
 part. 7. cap. 30, etc. & in Concil. siue comi-
 tijs Augustanis vbi inter religio seu inte-
 rim anno 1548. per Casarem Carolum §.
 August. admissum & ab omnibus imperij
 proceribus, ac principibus electoribus ap-
 probatum asserit §. 17. de sacramẽto pœ-
 nitentiæ

nitentiæ, & confessione. Idem facit eodem
 ni fallor anno inita synodus Dilingæ Au-
 gustanę diocœseos cap. 19. etc. in Concilio
 Coloniensi sub D. Adolpho Archiepisco-
 po anno 1549. celebrato cap. 34. etc. res ea-
 dem asseueratur, iubeturq; neminem, nisi
 confessum, ad sacram communionem ad-
 mittendum. Item in synodo Moguntina,
 sub Sebast. Archiepiscopo facta anno iei-
 dem 1549. cap. 20. etc. Similiter in Concil.
 Treuerensi tempore Ioannis Archiepisco-
 pi anno 1549. quoque conuocato cap. 12.
 decretum est. Et statuit Concilium Tri-
 dentinum, ceptum sub Paulo papa 3. anno
 1545. Multorum deinceps pōficum cur-
 ricula dimetiens Sess. 4. cap. 3. & 6. & 7. &
 Sess. 5. cap. 14. §. de lapsis eorumque repa-
 ratione & cap. 29. in Concil. Basil. ab Eu-
 genio 4. indicto. an. 1431. Indulgentiæ pro-
 mulgantur visitationis, & conceptionis
 deiparę virginis festos dies peragentibus,
 sed non nisi contritis, & confessis, id quod
 etiam vrbanus 4. fecit Instituens ferias sa-
 crosanctę Eucharistię, & vt habes in ele-
 mentinis D. Bonifacius 8. confirmauit diu
 olim concessas indulgentias diuorum Pet.
 & Paul. limina visitantibus, sed verè pœ-

nitentibus, & confessis duntaxat Tit. de poenit. & remis. Is enim omnium hucusq; vnus perpetuo tenor, ac status perseuerat, quo antè & retrò actis temporibus, indulgentiæ solent denunciari, quemadmodum passim in iure Canonico obuium est. Iam verò quid illos memorem, qui vel adhuc in viuis agunt, aut nuper hac mortali vita sunt defuncti eruditissimos, pariter atque in omni literatura versatissimos, D. in quâ Hosium alterum illum, qui in Cōcilio Niceno i. immortales laudes meruit Polonię columen, & Concilij Tridentini autoritate summi pontificis Pij 4. præsiden. D. Alfonso de castro samoranum decus, & D. Petrum, atq; dominicum à Soto, D. Iacobum Latomū, Albertum Pighium, Ioānem driedon. D. Ruardū delicias nostrates? vt omittam florentissimas Galliarum Hispaniarum, Germanię, Italiæ Belgij nostri, & vbiuis gentium, locorumq; academias omnes, & peritissimorum virorum, per orbem vniuersum, quem sol iste illustrat, instar patrum cōscript, cōfessus, atq; senatus, qui non solum cum Areopago Atheniensi, vel Platonis academia, aut Aristotelis Liceo, vel Lycurgi, aut Solonis,

aut

Antisthenis, vel Catonis vel Ciceronis
 aliorumque eiusmodi scholis, atque muscis
 verumetiam, cum Helicone, ac Parnasso,
 ipsisque musis Appolline, & Minerua ip-
 sis (vt ita dicam) dubiè certare queât. Quis
 ab hac via aberret? Quis huic fidei non ha-
 beat fidem? aut (quod nefas est cogitare,)
 mendacij notam impingat? Nonne huic
 luci aliquid velle claritatis addere ipsissi-
 mo soli est lumē commodare? Nōne hos
 canos deridere, more canum, merè insa-
 nire est? An non Letargum pati videatur,
 qui quod per tot seculorū, ac populorum
 ac conciliorum, atque Ecclesiarum Apo-
 stolicarum roboratum est consensionem,
 & in fidem, moresque traductum morta-
 lium sibi aliquando cōtrouertendum pu-
 tet, & quasi discutiendum, penitus & in-
 fringendum si libeat, tanquam qui corni-
 cum oculos configere valeat? O tempo-
 rum, morumque insolentiam dicam, an de-
 mentiam, an impudentiam, an malitiam
 an simul omnia? Ego profectò me Hercle
 (vt sic loquar) neminem futurum arbitror
 si tempora, si mores, si rem ipsam, si perso-
 nas vtriusque partis spectet sobrius, & sa-
 nus modò, sensu polleat cōmuni, qui non

cum illis religiosissimis mortalibus maioribus nostris sentire, quam his consentire admodum malit, ne cum illis errare dicam, quam cum his acherontis pabulis, nequitiaeque stabulis, ut Plautinis verbis utar in cassina, bene dicere. Quocirca, cum Socraticis hominibus semper dubitare, semperque nescire, semper querere, nunquamque inuenire veritatem, & cum Democrito, & Epicuro abditissimis densissimisque tenebris offensam humanis animis, nunquam apparere posse existimare, semper concilia cogere, semperque spernere, perpetuo ius appellare, nihilque unquam iuri concedere denique frustra semper niti, neque aliud se fatigando, nisi odium quarere, & ex tumultu tumultum et ex lite, litem serere, extremae mihi dementiae esse videtur. Percupiamque oppidò, si quidem ego quid sentio, omnes mecum in D. Gregorij Naz. cognomèto, multò maximè meritò theologi, pedibus ire sententiam, sic namque dicit in epistola 42. ad Procopium. Ita quidem animatus sum, si quod verum est scribere oportet ut quodcumque Episcoporum concilium fugiam, propterea quòd hactenus nullius omnino synodi finem aliqua

utilitate præditum, & vnde res malè habètes, nō magis exacerbata, quam curata sint, videre licuit, ea enī illis est libido cōtendendi & dominandi ambitio (ne verò tu putes (ait) me odiosè hæc scribere) suntque ita disputando insuperabiles, vt si iudicio quisquam cum illis agere velit, citius alterius cuiuscunque criminis reus agatur, quam quæ illorum sunt euincat, ac diluat, quapropter meipsum cohibui inq̄; sola precum securitate, & communitione tràquillum, atque quietum fore existimaui, sic ille ter maximus Symmystes. Nōne enim ad omnia ipsorum argumenta sufficeret respondere Moseos illud Deut. 32. Memento dierum antiquorum, cogita generationes singulas, interroga patrem tuū & annunciabit tibi maiores tuos & dicent tibi? Et D. Bas. Gregorij illius familiaris illud in Homil. cōtra Sabellianos, & Arria: Cūm enim nimium altercando, & disputando de scripturis veritatem non tam liquere, quam tenebris offundi, implicariq̄; cerneret, sinuosis ambagibus vna sic, altera secus parte, eas intelligente, compescat (inquit) te pacatumq̄; reddat traditio, dominus sic docuit, apostoli prædicauerunt, patres

Idem cē-
sunt Pau-
lus 1. Ti.
2. b. c. d.
Colosse.
2. 6. 1. Ti.
4. 6. epho
se. 5. 6.

patres conseruarunt, martyres confirma-
 runt, his contentus dicere, velut doctus es,
 & in epist. 60. ad Eccle. Antioche. fidem
 porrò nos, neque ab alijs scriptam nobis
 recetiozem suscipimus (ait) neque ipsi mè-
 ris nostræ sobolem audemus edere, ne hu-
 mana esse existimètur pietatis verba, sed
 quæ à sanctis patribus edocti sumus, ea in-
 terrogatibus nos annunciamus, & predi-
 camus, & confitemur ingenuè etc. Ita si-
 quidem omnibus semel heresibus præscri-
 bit, Præter alios Tertullianus per Ecclesia-
 rum Apostolicarum & patrum traditio-
 nem, atque censuram, Ita Clemens Alexā-
 drinus, Itidem sic Atha. Alex. ita Greg.
 Naz. Ita August. celeberrimè. Sic omnes
 latini & græci olim, adeoque sic nouitati-
 bus, & hæresibus sui temporis M. Cicero
 non rarò, atqui de his alibi. Quid enim?
 nunquid non suum cuique, alioqui nō, nō
 modo pulchrum verum pulcherrimum
 videtur? Est vero nescio quid viuæ vocis,
 & oraculi diuini instar in ipsa antiquitate,
 & persuasiua quodammodo sunt vetera
 dogmata, quod inquit Basili. lib. de spiritu
 sancto cap. 29. In vetustate velut quadam
 canicie, reuerendum quiddam præ se fe-
 rentia

rentia etc. Atqui quid mirum, si quæ nos
 tantopere predicamus ipsi quibus iniqua
 sunt appareret aut erunt? non enim solet amicis
 inimicisque iuxta convenire, si illis Machera
 est provocare ad scripturas, imo lapsus sum
 sed sensus est legitimus, cum nobis verbum,
 vel ut legit Placides fulgentius verbum,
 non possit esse, ut scriptura ita interpre-
 tationis tanquam Evangelicæ legis ani-
 ma, & mens quædam per antiquissimas
 Ecclesias & Apostolicas devoluta tradi-
 tio? Quis enim nesciat malo nodo (putat
 quippe herculano nodo quod dicit, id est,
 arctissimo & indissolubili, tanquam syllogis-
 mo demonstrativo cornutoque præligata
 sua omnia, quod nihil quam scripturam ti-
 tulotenus protendant) malum querendum
 esse cuneum? non equidem tam sua inuictum
 clava Herculem fuisse opinor, quam his
 præter alia rationum, probationumque mo-
 mētis Catholicam Ecclesiam, & præclare
 admodum hac de re differens D. Basilus
 libro de spiritu sancto cap. 10. hæreticos
 quidem Orthodoxos persequi odio, mul-
 tisque dieterijs, quemadmodum ludæi o-
 lim Christum verbis, & Stephanum lapi-
 dibus impetebant laceffere, machinas fa-
 bricari

Eccle

bricari, insidias struere & mutuo sese in
 communem hostem incitare, vnamq; esse
 vniuersorum mentem, scopumq; vnum
 vt fundamenta fidei in Christum bene ia-
 cta concutiant, eruantq; id quod fore
 sibi pollicentur (inquit) si apostolicam tra-
 ditionem, quasi quaedam incenia æquare
 solo valeant, eaq; propter tanquam ære
 alieno obstrictos eos qui aliunde, quàm
 oportet suos nummos probant, si solutio
 poscatur scripturæ calculos implorare, pa-
 trum autem suffragia, quia non scripta re-
 probare dicit. Cæterum nos neutiquam
 debere ob timorem belli socios prodere
 aut deserere etc. sic ferè ibi Basilius. Tibi si
 quid libet percontari, modo interroga.

¶ Poenitens: vtinam tam mihi procliuè
 esset falsa omnia refellere, quam hæc vera
 esse, certa q; credere, Primum enim De-
 sid. Eras. cum in lib. exomologeseos sacer-
 doti faciendæ, tum in lingua sua, an aliena
 haud facilè dixerim, atq; alibi. Quãquam
 commendat confessionem auricularem
 quam vocant, eamq; sacerdoti in aurem
 fieri solitam priscis temporibus, exemplis
 locupletissimis probet non tamè iuris di-
 uini esse, sed spiritu facto dictante quidem
 Eccle-

Ecclesia vetò instituēte moribus esse chri-
 stianis inolitam, ac fidei. Præterea impos-
 sibile factu asserunt, vt quis omnia pecca-
 ta recenscat, ob labilis memoriæ & obnu-
 bilati caligine peccatorum intellectus in-
 firmitatem, iuxta illud (inquiunt) Psal. 18.
 Delicta quis intelligit etc. Dein nusquam
 scriptum inquiunt, peccata omnia (vt fit)
 memoranda & murmuranda, in aurem
 sacerdotis, aut in Monachi cuiuspiā euo-
 menda cucullum. Item pœnitentiā & cō-
 fessionem eam generalem, & absolutionis
 œconomiam illi respondentem, ad hanc
 exomologesim particularem, pro papista-
 rum libidine, & in rem, & quæstum sacer-
 dotum traductam ferunt. Deinde non vi-
 detur dogma statuendum religionis & fi-
 dei ex figuris illis veteris testamenti, sicut
 nec ex parabolis, aut sensu cuiuscunque
 scripturæ mystico, quod tu, aut si mauiis
 illi in quorum iurasti iam verba, fecisse
 putantur. Postremo cōfessionem auricula-
 rem, singularemque, occasione diaconi cu-
 iuspiam, qui matronæ nobili pœnitentiā
 publicam agenti, stuprum obtulerat, iu-
 bente D. Nectario archiepiscopo Constā-
 tinopolitano abrogatā perhibēt & cuique
 permissam

permissam

permissam libertatem, aut solito more singula confiteri peccata sacerdoti, aut non atque ita successore eius Chrysostrum sensisse, aliosque deinceps succedentes, non oportere videlicet, per species, ad individuali, culpas confiteri. Nam illas Lutheri positiones, seu articulos, contritioque paratur per discussionem, collectionem, & detestationem peccatorum, quae quis recogitat in amaritudine carnis suae annos suos, ponderando peccatorum gravitatem, multitudinem, foeditatem, amissionem aeternae beatitudinis, & acquisitionem aeternae damnationis, hypocritas facit & magis peccatorem art. 6. & illum dum volumus omnia pure confiteri, nihil aliud facimus, quam quod a misericordia Dei nihil volumus relinquere ignoscendum ait. 9. aliaque id genus vel hominis multo Helleboro egētis, intemperias potius, vel malitias vltimis, ac fustibus magis, quam miseratione, veniaque dignos errores censuerim.

Gatech. non tu corpus es sine pectore qui non suscipis nisi verisimilia mendacia, verum enim vero vetera (quod aiunt) vaticinaria, & cantilenam antiquam canis sed nunc vespera appetit, neque valet bre-

ui ora-

ui oratione, res ardua perstringi, cras superis annuētibus huc nos recipiemus, eāq; numinē propitio peruidebimus, totiusq; negocij cardinem versabimus.

Pœnit. Amabo te, animule mi, nam iugulum isti petunt, & rem acu tangere, se mirè omnibus suadent.

Catech. Ita fiet, vale. Pœnit. Et tu vicissim quantum vis, salue perbellè, quæso autem te ita dicas rem omnem, vt nihil prætet verba istis relinquant. Catech. profectò si res ipsa loqui possent, non esset verbis, meaq; dictione opus, quia vera res cum vna tum simplex est, verba autè plura, pariter atq; duplicia, sæpe contigit verba dari ab his, qui veritate nō pollent, sed quoniam id nunc temporis est, si videtur

ita tibi commodum, differamus in crastinum, si tibi causa est, cur me audire

cupias, mihi nulla est cur recu-

sem. Pœnitens,

probè

in oratione, res ardua perstringi, etiam in
 peris annuibus hinc nos recipimus, etiam
 unum pro proprio perindebitur, etiam
 negotij cardinem versabimus.
 Poteat. Amabo te animule mi, nam in-
 gulam illi petuigi, & remanere tangere, se
 mitis omnibus iudicat.

Catech. haec vale. Poteat. Et tu vi-
 eliam quantum vale perbellis, quolo
 autem te ita dicat, et omnem, ut nihil
 praece verba illi. Catech. pro-
 fecto si res, non esset
 verba, etiam vera res
 cum, etiam plu-
 in per, et
 ps dant, et
 quoniam ibi, si videtur
 ita tibi com-
 num, si tibi
 cupias, mihi
 tem. Poteat,
 probis

